

ET BIDRAG TIL FÆLLESSKABET

- En undersøgelse af lokale fællesskaber i Aalborg Kommune

Aalborg Universitet
Kandidatspeciale 2013
Louise Bank, gruppe 5
Vejleder: Anja Jørgensen
Antal ord: 32.779

INDHOLDSFORTEGNELSE

Summery	3
Forord.....	4
1. Indledning	5
2. Fællesskab i et moderne samfund	7
2.1 Fra et landsbysamfund til et moderne samfund	7
2.2 Andres bidrag til ”fællesskabet”	8
2.3 Mit bidrag– et spørgsmål stilles	11
3. Signalement af en kommune.....	14
3.1 Aalborg Kommune – en beskrivelse	14
3.1.1 Aalborg Kommune	14
3.2 Bosætning 2012 – interessante perspektiver	20
4. Metode	22
4.1 Forskningsdesign.....	22
4.1.1 Intern og ekstern validitet i forhold til forskningsdesign.....	23
4.1.2 Projektets strategi.....	25
4.1.3 Rapportens struktur.....	26
4.2 Empiri.....	27
4.2.1 Spørgeskemaundersøgelse	27
4.2.2 Udarbejdelse af spørgeskemaet	28
4.2.3 Indsamling af spørgeskema	29
4.2.4 Efterarbejde af spørgeskema.....	31
5. Databehandling	32
5.1 Spørgeskemaundersøgelse.....	32
5.1.1 Tilgang til datamateriale	32
5.1.2 Operationalisering.....	33

5.2 Analytiske værktøjer	40
6. Et teoretisk blik på byen og fællesskab.....	43
6.1 Byen som kvalitativt anderledes.....	43
6.2 Et nyt brud – et nuanceret perspektiv på byen	48
6.3 Byen som et fordelingsspørgsmål	51
6.4 Rummet og stedtilknytning i en global verden	52
7. Hovedanalyse	56
7.1 Analyse part I	57
7.2 Analyse part II.....	69
8. Konklusion	75
9. Litteraturliste.....	79
10. Bilag	83
10.1 Spørgeskema	83
10.1.1 Dokumentation fra Danmarks Statistik	83
10.2 Kommuneplan områdeinddeling	83

SUMMARY

This project is about local communities and living preferences. The object of the study is to analyse the presence of local communities in Aalborg Kommune. There will also be a focus on the differences in people's participation in local neighbourhoods. The main question to be analyzed is:

- **How and why preferences for local community, in connection with the settlement, are distributed in Aalborg Kommune?**

The study will therefore give an analysis of local communities' presence in Aalborg Kommune and also the distributed of these communities relative to selected variables. The selection of variables is chosen in relation to other studies' results and also in the theoretical understanding of the subject.

The study will be based on a quantitative survey and theoretical contributions to the study of belonging and the city. I have in relation to my employment with Kuben Management conducted a study of living preferences and settlement patterns in Aalborg Kommune. We launched a survey in collaboration with Aalborg Kommune. Danmarks Statistiks Interviewservice collected thereafter the surveydata. This data is the empirical data of this project.

The data will be analyzed against and in relation to different theoretical perspectives from among others Georg Simmel, Louis Wirth, Rorbert Part, Ernest Burgess, Zygmunt Bauman, Manuel Castells and Saskia Sassen. These will bring a different perspective on the analysis.

Georg Simmel and Louis Wirth believe that the city is distinctly different from other locations. However Rorbert Park and Ernest Burgess, who represent human ecology, believe that the city consists of different neighbourhoods that have their own moral regions and traditions. These neighbourhoods are different from one and other and the city can therefore not be analyzed as one unit, but must be understood through the different neighbourhoods.

Zygmunt Bauman, Manuel Castells and Saskia Sassen believe that given the technological development and the rise of the network society the local communities have lost their meaning and are being ousted.

The results show that local communities are very much present in Aalborg Kommune, and that there are clear differences in people's preferences for participation in these. The conclusion is that local communities are a complex field and that there are many factors that play in the understanding of this.

FORORD

Dette speciale dedikeres til min mor. Tak for din evige støtte og opmuntring samt de nødvendige indspark. Uden disse var dette projekt måske ikke blevet færdiggjort, så af hjerte tak...

Jeg vil gerne rette en stor tak til Kuben Management for deres velvilje og samarbejde i forbindelse med mit projekt.

Jeg vil også rette en tak til min vejleder Anja Jørgensen for rådgivning og vejledning. Hendes vejledning og råd har været til stor hjælp i arbejdet med dette speciale.

Aalborg, den 6. maj 2013

Louise Bank

1. INDLEDNING

Dette speciale tager afsæt i en undersøgelse, som jeg, i forbindelse med min ansættelse hos Kuben Management, har været med til at udføre over efteråret 2011 til foråret 2012. Undersøgelsen dækker over flere forskellige delanalyser, hvori bosætningsmønstre og boligpræferencer undersøges for borgerne i Aalborg Kommune. I forløbet er der kommet flere interessante og bemærkelsesværdige resultater frem. Heraf har flere, af resultaterne, givet grund til undren samt har givet inspiration til yderlige studier.

Undersøgelsen viser bl.a., at der er forskel i personers præferencer, i valget af deres bolig og boligområde, i forskellige geografiske områder og lokaliteter. Der bemærkes samtidig en indikation på, at personer i forskellig grad oplever at være tilknyttet til lokalt fællesskab. Dette er et væsentlig resultat, men det giver anledning til flere spørgsmål og mere undren, end det giver afklaring. Betyder det noget, hvor personer bor i forhold til, i hvilken grad de er en del af et lokalt fællesskab? Hvilken betydning har lokale fællesskaber for samfundet og dets borgere?

Set i lyset af de seneste 20 års eksplosive teknologiske udvikling, så er der sket en geografisk forskydning af sociale relationer. Det er ikke længere nødvendigt at stå fysisk ved siden af en person, for at føre en samtale. Hvilken betydning har dette for fællesskabet mellem mennesker i det lokale? Ifølge flere teoretikere betyder denne udvikling en adskillelse af sociale relationer og det geografiske rum, som kan indikere, at det lokale fællesskab er blevet umoderne eller værste irrelevant!

Dette er blevet endnu mere tydeligt med de nye sociale medier, hvor individer i højere grad interagerer med hinanden over Twitter, Facebook og andre lignende sociale medier.

I og med at sociale relationer i stigende grad findes blandt personer, der er geografisk adskilt, da antages det af flere, også at lokale fællesskaber, som et boligområde, er en døende institution. Dette er nogle vedkommende antagelser, og samtidig også dette projekts diskussionsfelt. Er naboskabet virkelig presset i et moderne samfund, der er præget af nye netværk og kommunikationsmuligheder? Dette er et emne, som vil blive taget op til diskussion i projektet.

Dette speciale har således sine rødder i, både undersøgelses resultater samt antagelsen om, at fællesskab i et geografisk rum er blevet udkonkurreret af den teknologiske udvikling og de sociale medier. Er der stadig fællesskaber blandt personer, der bor geografisk tæt på hinanden, og i hvilken grad sker dette? Hvorfor oplever nogen kun i ringe grad et fællesskab i deres boligområde, er der nogle tendenser, som påvirker denne udvikling? Dette er felter, som undersøges nærmere i dette speciale.

Umiddelbart kunne man spørge, hvorfor er det overhovedet relevant at undersøge lokale fællesskaber, og hvad vedkommer det samfundet, at de lokale fællesskaber er under pres. Er dette ikke blot en naturlig del af samfundets udvikling? De sociale relationer og interaktioner er blot flyttet ud af det fysiske rum, det er vel ikke et problem? Svaret hertil er, det er et problem, og hvis udviklingen er i konsensus med tidligere antagelser, så kan manglen på lokale fællesskaber udvikle sig til et stort problem for samfundet, både økonomisk og udviklingsmæssigt.

Verdenen er i dag præget af finanskrisen, hvilket har betydning for samfundets udvikling og fremtidsmuligheder. Den danske velfærdsmodel har været under stort pres i de sidste år, hvilket er endnu mere tydeligt i lyset af finanskrisen. Konkurrenceevne er presset, og vi har svært ved at konkurrere med udlandet i forhold til lønninger og skattetryk. Det er betydelig dyrere at producere varer i Danmark end i andre lande, som Kina, Polen og USA. Ekspertter og vismænd påpeger, at det nuværende velfærdssystem ikke kan klare sig i fremtiden, hvis Danmark skal være konkurrencedygtige. Derudover er Regeringen i gang med adskillige reformer og besparelser, som giver indskrænkninger i velfærdssystemet. Det er i lyset af velfærdsstatens krise, at de lokale fællesskaber og organisationer er særdeles relevante!

Vi tænker måske ikke over det i hverdagen, men vi er faktisk i flere henseender afhængige af vores lokalområde, også selvom vi ikke tror det eller umiddelbart føler os, som en del af et lokalt fællesskab.

Vi har flere gange hørt om naboværn, hvor man i nærområdet holder øje med naboernes huse når de er på ferie eller er væk i kortere eller længere perioder. Dette bl.a. ved at tømme naboens postkasse eller skovle sne i vinterperioden. Der har også været flere tv-indslag om naboer, der har lavet et fælles alarmsystem, der skal orienterer personer i naboområdet om et igangværende indbrud. Herefter iler personer til stedet for at skræmme tyven væk, og dette længe inden politiet har mulighed for at nå frem. Disse værn og systemer er med til at forebygge indbrud, og dermed mindske politiets arbejde, hvilket er en økonomisk gevinst for samfundet, som sparer flere ressourcer, der så kan bruges på andre områder.

Et andet eksempel kunne være, at en person er faldet og brækker benet, hvis personen bor alene, så er der lige pludselig mange opgaver, som ikke kan blive varetaget. Her kan man ofte søge hjælp hos naboen til at hjælpe med at handle ind eller gøre rent. Hvis der ikke der er et naboskab eller fællesskab, så tilfalder disse opgaver samfundet, og det er blot én af mange opgaver. Har samfundet kapacitet til dette? Velfærdsmodellen er allerede under pres, og Regeringen indfører flere besparelser og effektivisering af det offentlige. Vi har altså allerede begrænsede midler og ressourcer, og samtidig skal vi løber hurtigere end tidligere. Vi kan umuligt påtage os endnu flere opgaver, og samtidig opretholde kvaliteten i arbejdet.

Disse eksempler illustrerer meget, omend noget firkantet, at et lokalt sammenhold sparer samfundet for mange opgaver, og derved frigøres ressourcer til andre opgaver. Hvis alt er et offentligt anliggende, da vil samfundet drukne i opgaver, det vil dræne vores ressourcer og økonomiske kapacitet. Derfor er der en økonomisk gevinst ved et lokalt fællesskab, som man måske ikke umiddelbart overvejer. I dette perspektiv har dette speciale en samfundsmæssig relevans og interesse. Det vil være et problem, hvis det lokale fællesskab bliver sat ud af drift. Derfor er det interessant at undersøge de forskellige forskelle, der er i forhold til personers præferencer for lokale fællesskaber og naboskaber. Det er hovedfokus for dette speciale.

2. FÆLLESSKAB I ET MODERNE SAMFUND

Dette kapitel indledes med en præsentation af byen og samfundets udvikling i forhold til fællesskab og bosætning. Dernæst redegøres for tidligere undersøgelser, forskning og teorier indenfor feltet. Disse elementer danner grundlag for projektets problemstilling.

2.1 Fra et landsbysamfund til et moderne samfund...

Fællesskab er et bekendt begreb for de fleste, og det har og har haft en betragtelig betydning for udviklingen af verdens samfund. Begrebet fællesskab har også gennemgået sin egen udvikling, og har samtidig forskellige betydninger for forskellige samfund og individer i dag. For nogle er fællesskabet nerven i hele samfundet, mens det for andre er en biprodukt i samfundet. I forhold til nærværende projekt, da er det udviklingen fra landsbyfællesskaber til et moderne netværkssamfund, der giver et interessant perspektiv på nutidens lokale fællesskaber.

I det 19. århundrede sker der markante ændringer i samfundsstrukturen i den vestlige verden. Udviklingen begynder med den tidlige industrialisering, som fortsatte ind i det 20. århundrede med den anden industrielle revolution. Som følge heraf var der en ekspansiv voksende befolkning og fulgtes af en stærkt voksende urbanisering. Dette medvirkede til en kraftig vækst i antallet af byer samt indbyggertallet i byerne. Før denne udvikling boede hovedparten af danskerne på landet eller i mindre landsbyfællesskaber. Kun en mindre procentdel boede i byerne, som også var betydelig mindre i areal end tilfældet er det i dagens Danmark. I takt med industrialiseringen og urbaniseringen i Europa, der voksede byerne både i areal og indbyggertal. Omvendt mindskes andelen af personer bosat på landet og i landsbyer. En udvikling, der er blevet endnu mere tydelig i dag, hvor der sker en større affolkning af landdistrikterne i de fleste yderkommuner (Dansk Center for Byhistorie 2013). Som følge heraf, sker der en mere iøjefaldende adskillelse mellem by og land, hvor byen bliver centrum for samfundets udvikling, hvor dette tidligere var i landsbyerne og i landbruget. Der overgås indledningsvist til et industrisamfund og senere et videns- eller informationssamfund.

Der sker desuden store bosætningsforskydninger, både i byerne og på landet. Hvor danskerne tidligere boede på gårde og huse på landet, så bor flere nu i lejligheder eller rækkehuse i byerne, hvilket medvirker til en fortætning af mennesker i byerne. Ifølge flere teoretikere har denne fortætning af mennesker i byen konsekvenser for de sociale interaktioner mellem individer. Ifølge Georg Simmel (1998) er interaktioner i byen præget af overfladiskhed, blaserthed, ligegyldighed samt fjendtlighed. I storbyen trives rationalitet, og mulighed for personlig udfoldelse og realisering findes. I de mindre byer og landsbyer er det derimod følelser og fællesskab gennem tætte relationer, der er fremtrædende. Dette teoretiske syn deles af Louis Wirth (2005), der i lighed med Simmel mener, at storbyen er distinkt forskellig fra andre lokaliteter. Disse forandringer i samfundet har klart betydning for de lokale fællesskabers udvikling, både på landet og i byen.

Der sker også andre bosætningsudviklinger i takt med fortætningen i byerne, da der kommer et behov for flere boliger. Som følge heraf opstår der flere nye kvarterer i byerne, hvor disse får deres

egen rolle og identitet i byen. Dette støttes af Robert E. Park (Park, Burgess og McKenzie 1984), der ser byen som en mosaik af mindre verdner, og hver af disse verdner har deres egen morale, kultur og traditioner. Dermed sker der en segregering af indbyggerne bosat i byen, og der dannes nye bydele eller ghettoer. Segregering og ghettoer opfattes ofte som negative begreber, men dette er ikke hensigten for Park, der blot mener, at det er et udtryk for modernitetens bosætningsmønstre. Dette betyder også, at sociale relationer ikke nødvendigvis er homogene i hele storbyen, men at oplevelsen af fællesskab kan differentiere i de forskellige kvarterer i byen. Dertil kan der også være en forskel i, hvilke former for fællesskaber, der opstår i bydelene.

De lokale fællesskaber har i takt med samfundets udvikling, og i særlig grad med byernes udvikling i det moderne samfund, fået nye former og formål. Ifølge flere teoretikere betyder den teknologiske og samfundsmæssige udvikling, at der er skabt en ulige tilgang til det lokale fællesskab i det moderne samfund. De betegner en gruppe for den globale elite, og forklarer samtidig, at gruppen har vendt ryggen til de lokale samt nationale fællesskaber. De globale eliter ser de lokale fællesskaber, som påtvunget. De afviser deltagelse i fællesskaberne, mens de øvrige personer i samfundet er afhængige og tvunget til at indgå i disse. Dette skaber en ulighed mellem individerne i samfundet i forhold til tilgangen til de lokale fællesskaber (Bauman 1998; Jørgensen 2008).

Der er forskellige perspektiver på fællesskab samt forskellige anskuelser og holdninger til begrebet. Der er også lavet forskellige undersøgelser i forhold til fællesskab og bosætning, og disse har haft hver deres tilgang til feltet. I det næste afsnit ses nærmere på nogle af disse undersøgelser samt deres resultater og konklusioner.

2.2 Andres bidrag til ”fællesskabet”

Kuben Managements undersøgelse ”Bosætning 2012”, udført for Aalborg Kommune, har vist forskelle i hvilken grad personer oplever naboskab og fællesskab. Disse resultater har været inspirerende for dette speciale, og har vist sig som et godt afsæt for dette projekt. En yderlig præsentation af undersøgelsen gives i en senere kapital.

Der er lavet mange andre undersøgelser af bosætningsmønstre og lokale fællesskaber, og disse har også været til inspiration og undren. I 2009 udgiver Hans Skifer Andersen og Hans Kristiansen rapporten ”Befolkningens boligønsker”, der viser danskernes forskellige boligpræferencer og præferencer for beliggenheden samt omgivelserne for boligen (Kristiansen og Andersen 2009). Undersøgelsen viser, at boligønskerne varierer mellem forskellige grupper. Undersøgelsen er baseret på en større survey-undersøgelse, og samtidig sammenlignes, der til tidligere survey undersøgelser. Derudover ses på udviklingen i boligsituationen i forhold til registerdata. Et interessant resultat er, at danskere i stigende grad ønsker at bo i en ejerbolig i et enfamiliehus, som familieboligen. Dette stemmer overens med virkeligheden, da hovedparten af danskerne bor i denne boligform. De unge enlige ønsker dog i højere grad lejeboligen i den centrale del af de større byer. Dette er i særlig grad interessant, da tal viser, at der kommer flere enlige og en-personers husstande. Et andet interessant resultat er, at flere ønsker at bo i bykerne, og færre vil bo i yderområderne af byerne. Der er desuden flere, der ønsker at flytte ud i landdistrikterne, og det er hovedsageligt personer uden tilknytning til arbejdsmarkedet. Der er flere variationer i forhold til boligpræferencer,

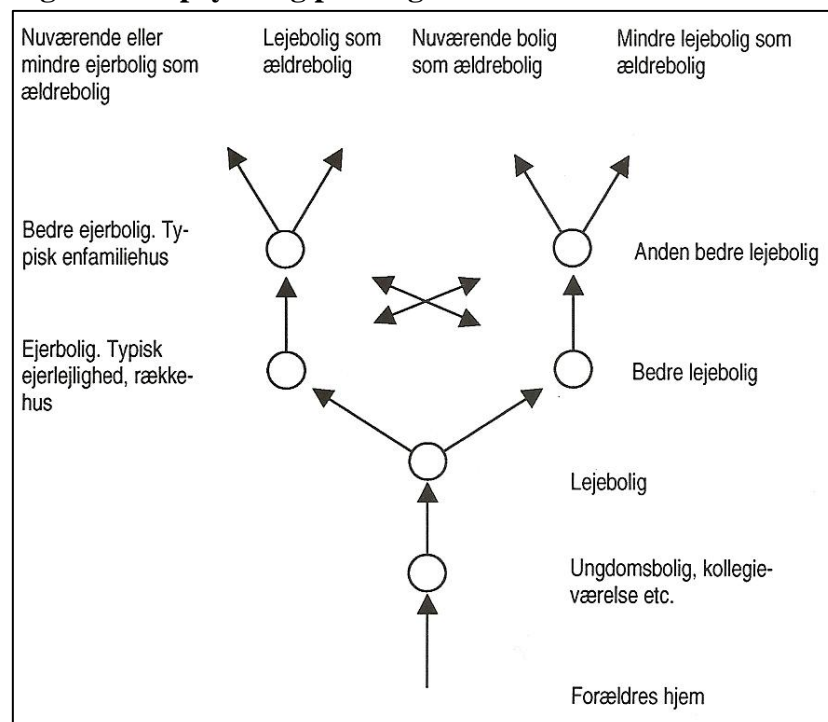
men Andersen og Kristiansen henviser også til, at dette som minimum skyldes, at personerne befinder sig i forskellige livsstadier samt forskelle i ressourcer (Kristiansen og Andersen 2009).

Undersøgelsen viser nogle spændende nye resultaterne og nogle som er forventet. Flere af resultaterne finder vi også i vores undersøgelse "Bosætning 2012". Et interessant perspektiv er, at der er forskel på, hvem der søger byen. Vores undersøgelse viser, at der er forskel i, hvem der søger fællesskabet. Er der et sammenfald mellem disse?

En anden undersøgelse "Boligpræferencer, boligvalg og livsstil" lavet af Thorkild Ærø i 2001 over tilflyttere til udvalgte boligområder i Aarhus viser, at præferencen for fællesskab er lav, og at personerne i høj grad ligger vægt på privatliv og uforstyrrethed. Personer fortrækker, at der er ét sæt normer og regler for deres boligområde, samt at de øvrige beboere har samme kulturelle baggrund som dem selv (Ærø 2001). Dette er et interessant perspektiv, da Aalborg by på flere punkter kan sammenlignes Aarhus, hvor begge byer er universitetsbyer samt byer af en betydelig størrelse, men hvor Aarhus dog er forholdsvis større end Aalborg. Derfor er det interessant, at fællesskab og sociale relationer ikke prioriteres af tilflyttere til Aarhus, da dette måske kan overføres til Aalborg? Er fællesskab ikke vigtigt for personer bosat i Aalborg, og hvordan ser det ud i den øvrige del af kommunen? Dette er et spørgsmål, som opstår i lyset af denne undersøgelses resultater.

Ærøs undersøgelse inddrager også en model, som stammer fra en undersøgelse gennemført af AKF i 1986, som viser overordnet flyttemønstre for den danske befolkning. Modellen ses nedenstående og viser, hvordan personers flyttemønstre for deres livsforløb (Ærø 2001).

Figur 2.1: Oprykning på boligmarkedet over livsforløbet

Ærø 2001: 19

Ifølge modellen og teorien bag, da er danskernes adfærd på boligmarkedet påvirket af indkomst og husstandsforhold (Ærø 2001). Det første trin i modellen viser springet fra forældrenes hjem til ens

første bolig, hvor denne oftest er en ungdomsbolig eller et kollegieværelse. Efter endt uddannelsesforløb begynder en ny fase i personernes liv. Her får man måske fast arbejde og/eller begynder at stifte familie, hvormed man søger en ny bolig til at rumme det nye behov. Den næste bolig er typisk en lejebolig, men kan også være en andelsbolig eller måske en ejerbolig. Herefter vil man måske begynde at lede efter en bedre bolig (Ærø 2001). Denne model er interessant, da den viser, at vores boligpræferencer måske ikke er så vilkårlige, samt at vores behov ændrer sig gennem vores livsforløb. Dette kan måske overføres i forhold til præferencen for fællesskab? Har vi forskellige præferencer for fællesskab gennem vores livsforløb, og har vores valg af bolig betydning for denne præference? Dette er spørgsmål, der fremkommer i forbindelsen med denne undersøgelse samt oprykningssmodellen.

I 2010 udgiver Hans Skifer Andersen rapporten "Når teltpælene rykkes op" (Andersen 2010), der viser, at personer i høj grad er tilknyttet lokale områder, og ikke blot de sociale relationer og fællesskabet i området. Andersen konkluderer, at der reelt ikke er frit valg af bolig og boligområde i kraft af denne tendens. Der er generelt en lav mobilitet i forhold til at flytte fra sit nærområde, og det i særlig grad, hvis personerne er opvokset eller har boet i området over en længere periode. Faktisk benævner Andersen personer, der flytter til andre lokalområder, som mønstrebrydere. Denne undersøgelse er yderst interessant, da den modsiger, at den geografiske tilknytning blevet irrelevant. Samtidig viser undersøgelsen dog også, at tilknytning måske ikke sker gennem fællesskab, men at det er selve områdets kvaliteter, som man er knyttet til. Disse resultater er interessevækkende, da man ofte har fokus på fællesskab og sociale relationer, som grunden til stedtilknytning til ens boligområde, men måske er der også andre faktorer, som knytter personer til deres lokalområde? Disse resultater er især bemærkelsesværdig, og til dels modstridende i forhold til flere teoretikers synspunkt, om at overgangen til et videns- og netværkssamfund betyder, at der er skabt en ulige tilgang til fællesskab samt stedtilknytning i det moderne samfund (Jørgensen 2008). Dette stemmer ikke overens med tanken om, at vi er bundet til vores lokalområde, og der er en lav mobilitet i flyttemønstre for danskerne. Derfor er undersøgelsens konklusioner vedkommende, og skaber grobund for en uddybende forståelse og forklaring af stedtilknytning, fællesskab og lokalområdets betydning.

Disse undersøgelser giver et indblik i, at bosætning og fællesskab er et komplekst felt, og at der er mange faktorer, der spiller ind i forståelsen og forklaringen af de nuværende mønstre og tendenser. De har alle fokus på forskellige elementer, og kommer med forskellige resultater og konklusioner, hvor der både er lighed og uoverensstemmelser. Derfor er undersøgelserne også en inspiration for dette projekt, da de giver flere forskellige perspektiver på stedtilknytning, fællesskab og bosætning, der er relevante i udformningen af min problemstilling. Der er ingen grund til at stille de samme spørgsmål igen, men der er samtidig ingen grund til ikke at bruge disse resultater, som et afsæt til min undersøgelse. Undersøgelserne bruges derfor både, som inspiration til problemstillingen, men også som afsæt til videre undersøgelse af feltet.

2.3 Mit bidrag– et spørgsmål stilles

Formålet med dette projekt er at belyse tilknytning til lokale områder samt præferencen for et lokalt fællesskab og forskelle i tilknytningen til et lokalt fællesskab. Analysen skal også undersøge, hvordan forskellige faktorer påvirker de mønstre og tendenser, som fremkommer.

Analysen har et nutidigt perspektiv og vil være geografisk afgrænset til at analysere Aalborg Kommune. Dette skyldes, at det empiriske datamateriale er indsamlet i Aalborg Kommune. Undersøgelsen vil besvare følgende overordnet problemstilling, som vil være projekts hovedspørgsmål;

- **Hvordan og hvorfor fordeler tilknytning og fællesskabspræferencer, i forbindelse med bosætning, sig i Aalborg Kommune?**

I besvarelsen af problemstillingen er flere underspørgsmål defineret, hvor disse giver et mere nuanceret og konkret blik på problemstillingen. Analysen er inddelt i to afsnit, hvor fokus i den første del vil være på, hvilken rolle de geografiske lokaliteter har for lokale fællesskaber. Samtidig er fokus på, hvilken betydning faktorer, der er geografisk bestemt, har for oplevelsen af fællesskab i lokalområdet. Derudover vil der være fokus på byens puls. I den henseende, om et aktiv byliv udelukker en aktiv deltagelse i lokal fællesskabet. Den anden del af analysen vil fokusere på, hvordan personers livsforløb påvirker oplevelsen af fællesskab i lokalområdet samt om deltagelse i et lokalt fællesskab fordeler sig forskelligt afhængig af, hvor individet er i sit livsforløb. I denne henseende undersøges personers alder, antal børn og socioøkonomiske forhold.

I første del af analysen undersøges de geografiske lokaliteter i forhold til, i hvilken grad personer oplever at være en del af et lokalt fællesskab, hvilket er formuleret i nedenstående spørgsmål:

- Hvordan differentierer personers deltagelse i lokale fællesskaber i det geografiske rum?
- Har faktorer, som kendetegner det geografiske rum, betydning for tilknytning til et lokalt fællesskab i boligområdet?
- Udelukker et pulsende byliv og en aktiv deltagelse i de lokale fællesskaber?

Formålet er at undersøge, hvilken betydning det geografiske rum og bosætningsmønstre har for personers præference og deltagelse i lokale fællesskaber. Der er fokus på den geografiske forskel mellem, hvor personer er bosat i ti kommuneplanområder, samt størrelsen på byen, hvor personer er bosat i Aalborg Kommune generelt.

Derudover undersøges Aalborg by i forhold til, om fællesskab oplevelse forskelligt i fire bydele i byen. Teoretikerne Georg Simmel og Louis Wirth mener, at byen skal ses om en enhed, der er forskellig fra de mindre byer og landsbyfællesskaber, mens bl.a. Robert Park mener, at byen består af forskellige bydele, med hver sin identitet og rolle. Er det tilfældet i Aalborg, eller kan byen ses

som en enhed i forhold til oplevelsen af fællesskab i boligområdet? Det skal besvarelse i de ovenstående underspørgsmål.

Efterfølgende undersøges det om andre faktorer, som er geografisk bestemt, har betydning for personers deltagelse i de lokale fællesskaber. De geografiske lokaliteter adskiller sig på andre paramenter end blot det geografiske aspekt. Har nogle af disse faktorer indvirkning på personers oplevelse af naboskab og fællesskab? I dette henseende er det ikke afgørende at bestemme, om det er det geografiske rum, der skaber eventuelle forskelle i personers fællesskabspræferencer, eller om de er andre faktorer, som er geografisk bestemt, der har betydning for oplevelsen af fællesskab. Der kan være mange variable, som er geografisk bestemt, men i denne analyse vil fokus være på boligforhold, her boligtype og ejerforhold. Disse to variable er valgt, da der er store forskel mellem disse i de forskellige områder og byer, jf. afsnit 3.1.1.

Jeg undersøger også byens betydning, i forhold til, om et pulserende byliv påvirker, om personer oplever at være en del af et lokalt fællesskab. Er der en sammenhæng mellem, i hvor høj grad man bruger og udnytter byens tilbud samt graden af deltagelse i et lokalt fællesskab? Dette er begrundet i en nysgerrighed ud fra undersøgelser, der viser, at personer bosiddende i de større byer, ikke i samme grad er knyttet til lokalområdet.

Den anden del af analysen har fokus på forskelle mellem individerne, og disse forskels betydning for, hvordan personer oplever fællesskab i lokalområdet. Samtidig er der fokus på diskussionen, om adskillelse af de sociale relationer og det geografiske rum. Det er flere teoretikers synspunkt, at den globale elite afviser de lokale fællesskaber og ikke deltager i disse. Stemmer dette overens med virkeligheden i Aalborg Kommune? Hertil er formuleret flere underspørgsmål:

- Har det en betydning for tilknytningen til et lokalt fællesskab, at individet aktivt og bevidst har søgt et fællesskab?
- Hvordan differentierer personers tilknytning til et lokalt fællesskab i forhold til deres nuværende livsforløb?
- Har personers uddannelsesniveau eller indkomstniveau betydning for, om de oplever at være en del af et lokalt fællesskab?

I denne del af analysen er formålet at undersøge, om det er udefrakommende betingelser, der betinger, hvorfor personer deltager i et lokalt fællesskab, eller om det også er personlige valg, der er bestemmende for dette. De personer, der oplever et fællesskab, er det de samme, som søgte dette bevidst, da de valgte deres bolig og boligområde? Eller er fællesskabet bestemt gennem ubevidste valg eller udefrakommende omstændigheder.

Samtidig vil jeg undersøge, om personers alder eller hvorvidt de har børn, har betydning for om de deltager i et lokalt fællesskab. Har vores livssituation betydning for vores stedtilknytning i form af deltagelse i lokale fællesskaber?

Samtidig viser undersøgelser, at personer, der er bosiddende i de større byer, ikke i samme grad er knyttet til lokalområdet og er mere mobile i deres flyttemønstre. Flere teoretikere mener også, at

den nye elite, de veluddannede og ressourcestærke, ikke føler behov for fællesskab i nærområdet, hvilke er interessant, da tal viser, at de højt uddannede i stigende grad bosatte sig i de større byer. Derfor vil jeg undersøge, om personers uddannelsesniveau eller indkomstniveau har betydning for om de oplever at være en del af et naboskab og fællesskab.

Fokus for analysen er af de lokale fællesskaber, som vil blive analyseret ud fra forskellige faktoreres eventuelle betydning, som er beskrevet i det ovenstående.

3. SIGNALEMENT AF EN KOMMUNE

I dette kapital beskrives Aalborg Kommune, som er analysefeltet geografiske afgrænsning. Derudover redegøres for relevante resultater fra undersøgelsen "Bosætning 2012".

3.1 Aalborg Kommune – en beskrivelse

Følgende er en beskrivelse af Aalborg Kommune samt de ti geografiske områder (se kort på efterfølgende side), som behandles i analysen. De ti områder er en geografisk inddeling af Aalborg Kommune, og inddelingen er central i flere elementer af analysen. Derfor gives et signalement af områderne; *Midtbyen, Nørresundby, Vest Aalborg, Øst Aalborg, Nordområdet, Sydvestområdet, Sydøstområdet, Sejlflodområdet, Halsområdet og Nibeområdet*. Dette gøres for at give indblik i, hvilke områder der analyseres samt vigtige karakteristika, der har betydning i forhold til analysen.

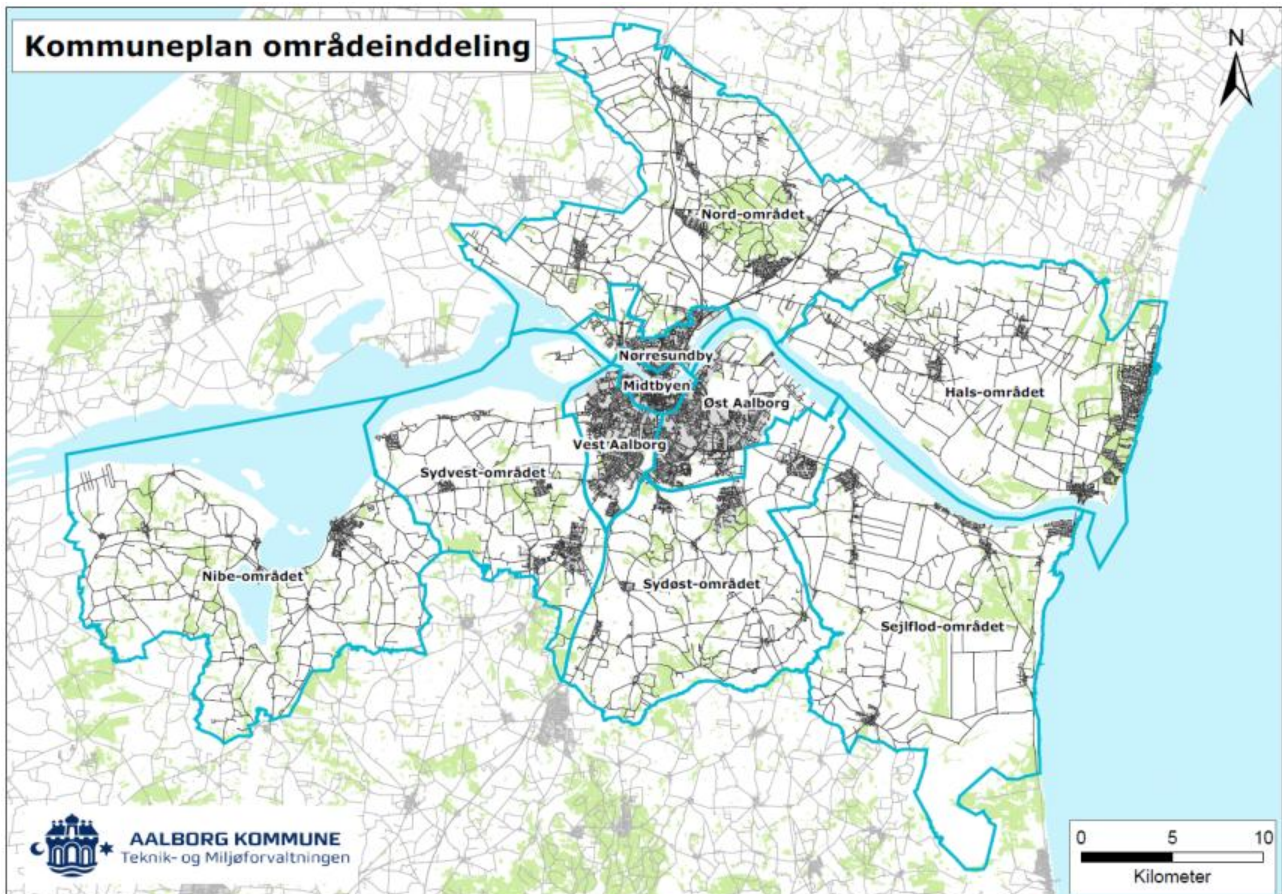
3.1.1 Aalborg Kommune

Aalborg Kommune er, som den ser ud i dag, arealmæssigt den sjette største kommune (Statistikbanken 2012c), og kommunen er et produkt af Kommunalreformen fra 2007. Her blev fire kommuner, Nibe Kommune, Hals Kommune, Sejlfloed Kommune og Aalborg Kommune, sammenlagt. Pr. 1. januar 2012 bor der 201.142 indbyggere i Aalborg Kommune, hvilket gør kommunen til den tredjestørste i Danmark (Statistikbanken 2012a). Heraf bor over halvdelen eller 104.885 af indbyggerne i Aalborg by og 21.671 personer er bosat i Nørresundby (Statistikbanken 2012b: BEF44). Aalborg Kommune består, foruden Aalborg og Nørresundby, af 85 byer og landsbyer (Aalborg Kommune 2012a).

Der, er i perioden 1. januar 2008 til 1. januar 2013, kommet over 8000 flere indbyggere i kommunen, hvilket svarer til en stigning på fire procent (Statistikbanken 2012a). Dette er afspejlet i, at Aalborg er blevet en mere attraktiv studie- og universitetsby, hvilket er indikeret i, der at bl.a. er bygget 3300 ungdomsboliger i Aalborg i de seneste år, og endnu flere er på vej (Aalborg Kommune 2013). Samtidig er der kommet over 5000 flere ordinære studerende på universitetet i perioden 2004-2012 (Aalborg Universitet 2013). Universitetet er også blevet mere attraktivt i forbindelse med oprettelsen af nye studieretninger, såsom medicin- og jurauddannelsen.

Aalborg Kommune har inddelt kommunen i 10 administrative områder, og der er forskellige kendetegn ved disse områder. Midtbyen, Nørresundby, Vest Aalborg og Øst Aalborg er alle bydele i Aalborg og Nørresundby. Midtbyen er den centrale del af Aalborg by med et indbyggertal på 37.475 (Aalborg Kommune 2012b) med afgrænsning af Østre Alle og ud mod Skudehavne, derudover er også en del af havnefronten på Nørresundbys siden med. Beliggende i området er Aalborg Sygehus Nord, Kildeparken og Aalborg Kongres og Kultur Center. Nørresundby-området ligger nord for Limfjorden foruden det område, der hører til Midtbyen, samtidig er der et indbyggertal på 15.224 (Aalborg Kommune 2012b). Vest Aalborg er den del af Aalborg by, der ligger vest for midtbyen, og slutter mod øst ved Sønderbro og motorvejen "Ådalsmotorvejen".

Området har en befolkning på 28.745 personer. Derudover ligger City Syd og Dall Villaby i området mod syd. Vest Aalborg består også af forskellige bydele, som har forskellige kendetegn og bosætningsmuligheder, af de velkendte er bydelene Hasseris, Kærby og Skalborg. Øst Aalborg er den sidste del af Aalborg by med 44.811 indbyggere (Aalborg Kommune 2012b). Aalborg Universitets hovedbygninger og AAU biblioteket ligger i Øst Aalborg, hvor også Gigantium er beliggende. I Øst Aalborg er der forskellige bydele, som har forskellige kendetegn og bosætningsmuligheder, af de velkendte er bydelene Vejgaard, Aalborg Øst, Gug og AAU-kvarteret.

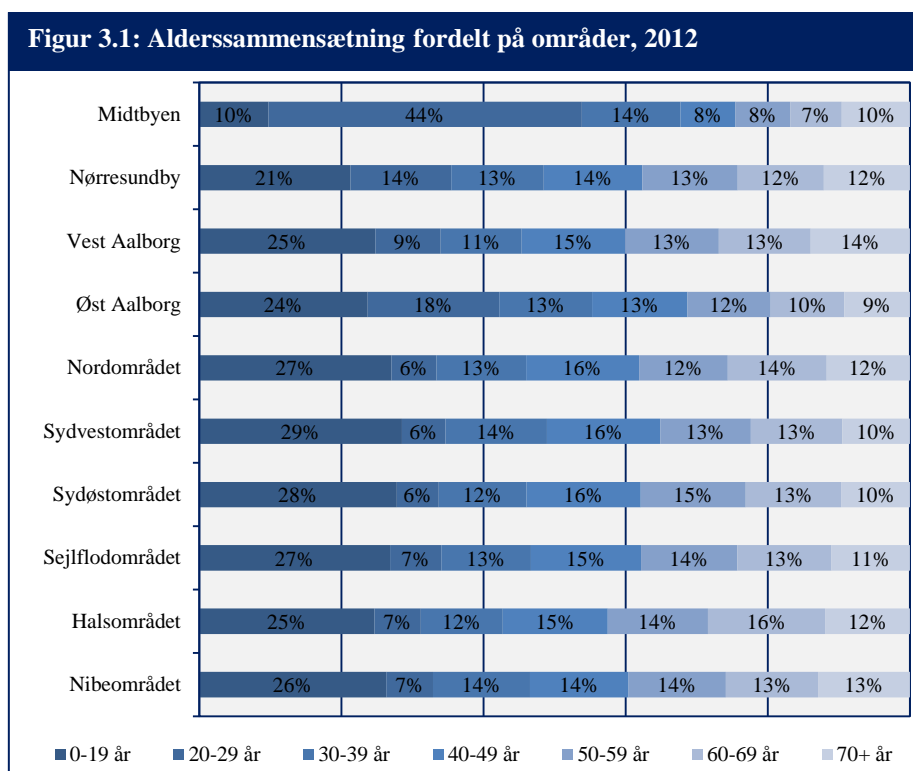

Kilde: Aalborg Kommune: Administrative områder

De øvrige seks områder ligger udenfor Aalborg by og Nørresundby. Der er både større og mindre byer beliggende i områder samt flere landsbyer, der defineres ved et indbyggertal under 200. Derudover er der landområder samt ubeboet områder, såsom natur- og landsbrugsområder. Nordområdet dækker det nordligste område i Aalborg Kommune, og har 17.242 indbyggere. Mod syd grænser området mod Nørresundby området, og mod øst med Halsområdet. De tre største byer i Nordområdet er Vodskov, Vestbjerg og Vadum med mellem 4.500-2000 indbyggere. Der er otte landsbyer i områder. Sydvestområdet ligger vest for Aalborg by, og grænser mod vest til Nibeområdet. Området rummer 12.396 indbyggere, hvor Svenstrup er den største by i området med et indbyggertal på omkring 6.750. Derudover er der Frejlev og Godthåb med mellem 2.500-1.500 indbyggere. Der er fem landsbyer i området med under 200 indbyggere. Der er 14.338 indbyggere i Sydøstområdet, som ligger øst for Aalborg by, og grænser op til Sejflodområdet. De tre største

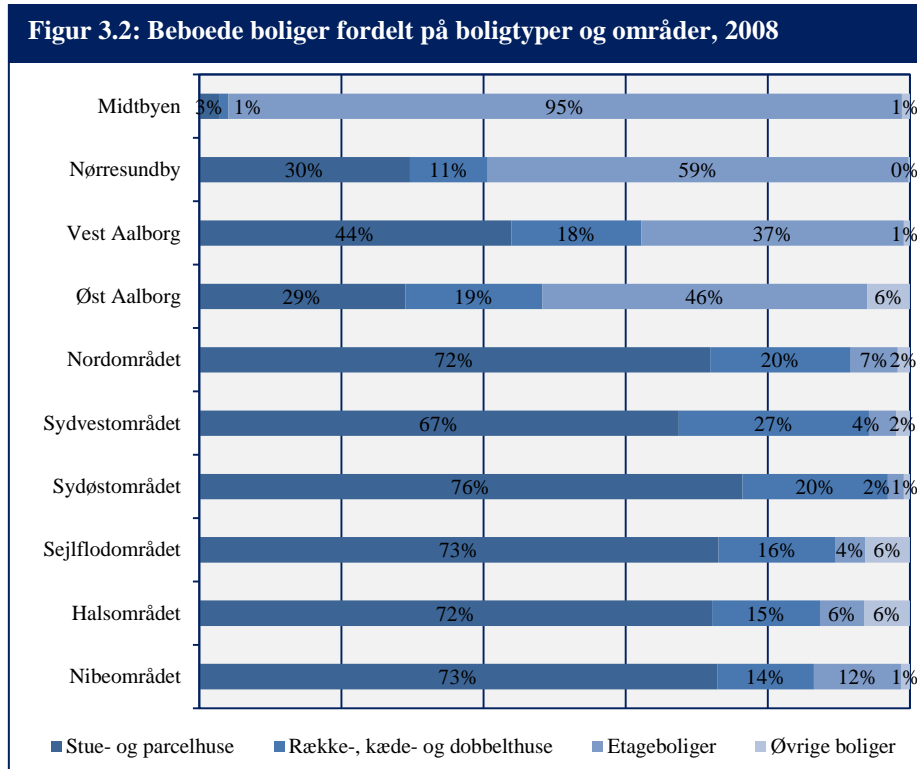
byer er Klarup, Gistrup og Visse med mellem 4.200-1.500 indbyggere. Der er også fem byer med mellem 1.000-200 indbyggere og der er ti landsbyer. Sejlflodområdet ligger syd for Limfjorden ud til Kattegat. Den største by er Storvolde med omkring 3.250 indbyggere. Udover Storvolde er der to byer med over 1.000 indbyggere. Der er også seks landsbyer. Halsområdet ligger nord for Limfjorden samt ud til Kattegat og har et indbyggertal på 11.847 personer. De største byer i Halsområdet er Hals og Vester Hassing, hvor der bor omkring 2.500 indbyggere. Derudover er der to byer med over 1.000 indbyggere, og to byer har mellem 1.000-200 indbyggere. Der er også tre landsbyer i området. Nibeområdet dækker over det vestlige område i Aalborg Kommune, og ligger ud til Limfjorden. I området bor 8.761 personer, hvoraf størstedelen bor Nibe med omkring 5.000 indbyggere. De øvrige byer er betydelige mindre end Nibe, hvor den næststørste by er Farstrup med omkring 500 indbyggere.

Der er andre forskelle mellem de to områder end antallet af indbyggere, hvilket kan ses i forhold til bl.a. alderssammensætning, fordelingen af boligtype, ejerforhold m.fl.. Midtbyen er kendetegnet ved en markant større andel af 20-29-årige end i de øvrige områder. Dette ses tydeligt i nedenstående figur, der viser, at 44 procent af indbyggerne i Midtbyen er mellem 20-29 år, denne andel er 14 procent i Nørresundby og 18 procent i Øst Aalborg. I de øvrige områder udgør denne aldersgruppe under 10 procent af indbyggerne. Til gengæld er der kun få under 20 år i Midtbyen, hvor denne andel er betydelig højere i områderne udenfor Aalborg by. Derudover er der en mindre andel 50-69 år i Midtbyen end i de øvrige områder.

Kilde: Aalborg Kommune: Folketal 2012

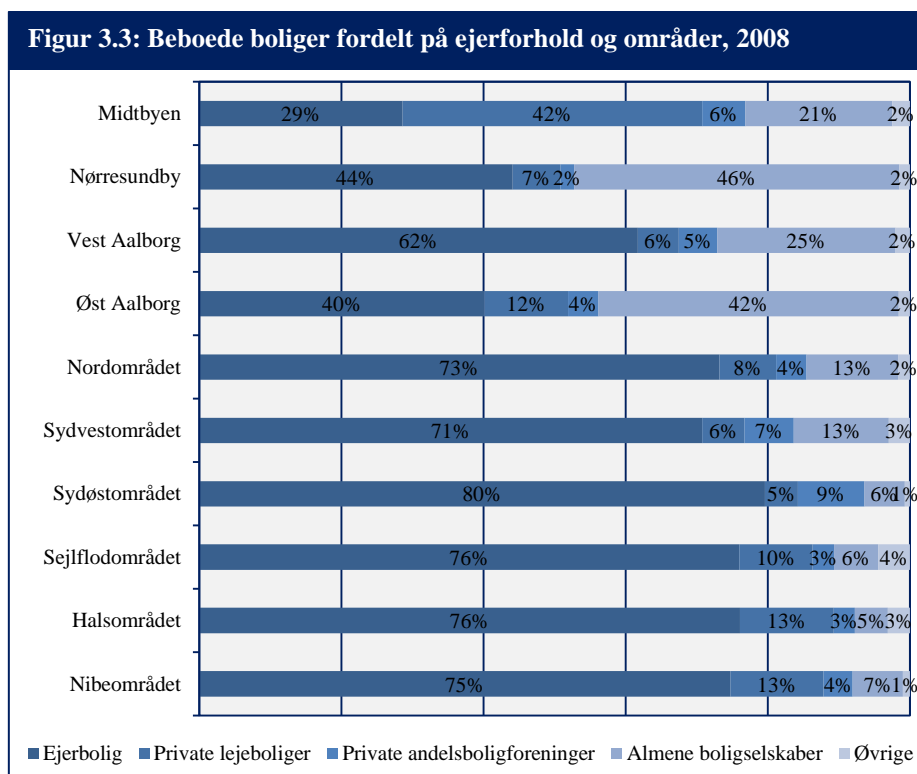
Nedenstående figur viser beboede boliger, i 2008, fordelt på boligtypen og område. Her ses markante forskelle i fordelingen. Næsten alle af de beboede boliger i Midtbyen er etageboliger. Der er også en høj andel af etageboliger i de øvrige byområder i Aalborg by. I Nørresundby er 59 procent af de beboede boliger etageboliger, mens tallet er 46 procent i Øst Aalborg og 37 procent i Vest Aalborg. For de øvrige områder udenfor Aalborg by ligger andelen mellem 2-12 procent. Derimod er hovedparten af de beboede boliger i disse seks områder stue- og parcelhuse og samtidig er en større andel række-, kæde- og dobbelthuse.

Kilde: Aalborg Kommune: Boliger 2008¹

¹ Øvrige boliger dækker over kollegieboliger, øvrige boliger, beboede fritidshuse og fælleshusholdninger

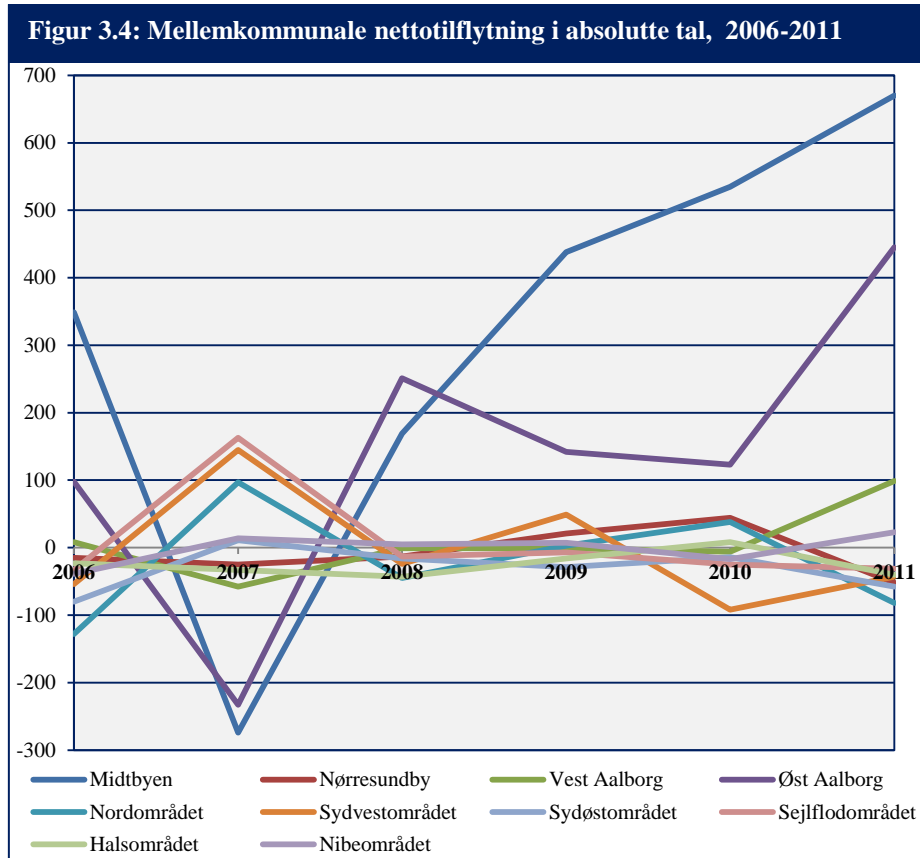
I forhold til ejerforhold, så er der også særlige forskelle i fordelingen. Hovedparten af boligerne i oplandsområderne, beliggende udenfor Aalborg, er ejerboliger. Derimod er kun 29 procent af boligerne i Midtbyen ejerboliger, her er henholdsvis 42 procent og 21 procent private lejeboliger og almene lejeboliger. I Nørresundby og Øst Aalborg er over 40 procent af boligerne ejet af de almene boligselskaber, mens det kun er tilfældet for under 15 procent af boligerne i oplandsområderne. Vest Aalborg adskiller sig lidt fra de øvrige bydele i Aalborg ved, at den største andel af boligerne er ejerboliger, men samtidig er en stor andel almene lejeboliger, hvilket mere ligner det øvrige Aalborg.

Kilde: Aalborg Kommune: Boliger 2008²

² Ejebolig dækker over ejerlejligheder og øvrige ejerboliger, mens Øvrige dækker over offentlige ejet boliger samt kategorien øvrige og uoplyst

I forhold til flyttemønstre, så er nettotilflytningen i de ti områder tydeliggjort i nedenstående figur, som viser de mellemkommunale flytninger i perioden 2006 til 2011. I år 2011 var der en positiv nettotilflytning i fire områder, Midtbyen, Vest Aalborg, Øst Aalborg og Nibeområdet. Den største nettotilflytning er i Midtbyen med 670 personer, og derefter følger Øst Aalborg med 445 personer. De øvrige områder har en negativ nettotilflytning, der ligger mellem 31-82 personer. Der er altså forskel på, hvilke områder, der har tiltrukket nye borgere udenfor kommunens grænser, hvilket kan indikere, at disse områder er særligt attraktive for tilflyttere.

Kilde: Aalborg Kommune: Folketal 2007-2012

Der er generelt klare forskelle mellem de 10 områder, både i forhold til antal indbyggere, deres bosætningsmuligheder og karakteristika, og som følge heraf også deres rolle i kommunen. Det er bestemt ikke tiltænkt, at der skal tiltrækkes de samme personer til hele kommunen, men derimod at der skal være plads til mangfoldighed. Der skal være bosætningsmuligheder til alle typer af borgere. Derfor er det også klart, at der er forskel mellem områderne, men det er interessant om disse forskelle også kan ses i forhold til præferencen for fællesskab. Er der nogen områder, hvor man i højere grad oplever at være tilknyttet et lokalt fællesskab, og kan det have betydning når man vælger boligområde?

3.2 Bosætning 2012 – interessante perspektiver

I ”Bosætning 2012” undersøgelsen er formålet at afklare, hvordan bor borgerne i Aalborg Kommune, og hvordan vil de bo i fremtiden. Undersøgelsen skal inspirere, og være med til at udvikle en handlingsplan og strategi for bosætning i Aalborg Kommune.

Undersøgelsen har kørt fra efteråret 2011 til nu. Den har gennemgået flere stadier, hvor det sidste stadium er gennemførelsen af en kvalitativ analyse baseret på fokusgruppeinterviews, hvor indholdet og udformningen er bestemt ud fra resultaterne fra de tidligere stadiers analyser. Denne analyse er igangværende, og forventes afsluttet engang i 2013. Der er allerede gennemført en statistisk analyse, en geo-demografisk analyse og en spørgeskemabaseret analyse (Kuben Management 2012a, 2012b, 2012c, 2012d, 2012e, 2012f og 2012g).

Den statistiske analyse har et historisk og nutidigt perspektiv på bosætning i Aalborg Kommune. Herved giver analysen et helhedsbillede af den nuværende bosætning i kommunen, samt hvilken betydning forskellige udviklingstendenser har haft for bosætningen. Undersøgelsen viser bl.a., at der er kommet markant flere enlige husstande i perioden 1986-2011. Faktisk er der kommet flere husstande med enlige, end der er husstande med par og ægtepar (Kuben Management 2012a). Denne udvikling har stor betydning for den nuværende bosætning, da der er kommet et behov for flere og andre typer af boliger til denne gruppe.

Derudover er undersøgelsen delt ud på forskellige husstandstyper i forhold til deres nuværende bosætningsmønstre samt forskelle mellem de forskellige gruppers bosætning. Analysen viser, at hovedparten af de unge mellem 18-29 år er bosiddende i Midtbyen eller Øst Aalborg. Samtidig bor de primært i en lejlighed, medmindre de bor sammen med en partner og har børn, så bor de primært i en ejerbolig. Dette mønster ændrer dog sig med alderen samt ens husstandssammensætning. De 30-49 årige bor primært i ejerboliger, hvis de bor sammen med en partner, og i særlig grad hvis de også har børn. Er man dog enlig, så bor man i en lejlighed og her har børn ingen betydning. For personer over 49 år bliver betydningen af børn endnu mindre i forhold til valget af en ejerbolig, men om man er enlig eller ej har stadig stor betydning (Kuben Management 2012a og 2012b).

Den geo-demografiske analyse er baseret på et husstandsklassifikationssystem, Cameo. Dette klarificerer danskerne i 37 prædefineret husstandstyper, og ligger disse ned over et 100x100 meter cellekort. Herfra fremkommer et geografisk kort, der viser, hvor i de 100x100 meter celler, at husstandstyperne er overrepræsenterede. Herved er det muligt at undersøge husstandssammensætningen i forskellige bydele og nabolag. Undersøgelsen har vist tydelige bosætningsklynger, hvor det er de samme eller lignende typer, der bor i de samme kvarterer, og at der er klare inddelinger af byerne og kommunen som helhed. Dette indikerer, at nogle områder vil være ufremkommelige for anderledes typer i forhold til at bosætte sig i områderne, hvor man adskiller sig markant fra de allerede bosiddende beboere. Det skal dog bemærkes, at denne undersøgelse er baseret på data, som fanger de dominerede typer i et boligområde og at beboere, som adskiller sig markant kan forsvinde i billedet (Kuben Management 2012c). Derfor kan undersøgelsen ikke bruges som et beslutningsgrundlag, men mere en visualisering af de dominerede bosætningsmønstre i bydele og i kommunen.

Den statistiske og geo-demografiske analyse er brugt som inspiration til gennemførelsen og analysen af den spørgeskemabaseret analyse, som blev gennemført i foråret 2012. Det er også denne

undersøgelse, som har været inspiration for mit projekt. Det indsamlede datagrundlag for spørgeskemaundersøgelsen vil være det primære empiriske datagrundlag for min analyse.

Udformningen af spørgeskemaet begynder allerede i begyndelsen af efteråret 2011, hvorefter indsamlingen fandt sted i februar og marts 2012. Herefter blev der lavet 14 selvstændige analyser. Der blev lavet en analyse for hvert af de to kommuneplanområder samt, fire analyser på udvalgte alderssegmenter. Analyserne på områderne har fokus på, hvorfor personer valgte deres nuværende bolig og boligområde. Derfor bliver analyserne brugt til at give et billede af, hvorfor områderne er attraktive, og hvilke bolig- og boligområdepræferencer, der bliver prioriteret, når personer bosætter sig i området. Derudover bliver der også analyseret på tilfredsheden med boligen og boligområdet samt oplevelsen af fællesskab. Der er også en fremtidsperspektiv i analyserne. Formålet herved er at give et indblik i, hvordan personers præferencer differencer sig, samt hvor personer forventer at flytte hen. Analyserne på alderssegmenter har fokus på tilfredsheden med boligen og boligområdet samt oplevelsen af fællesskab. Derefter er der fokus på alderssegmenternes ønsker og præferencer til den næste bolig sammenlignet med de nuværende boligforhold. Formålet med at undersøge den fremtidige bolig i forhold til den nuværende, det er at undersøge de skift, der sker i personers præferencer og bosætning (Kuben Management 2012d, 2012e, 2012f og 2012g).

De forskellige analyser giver indblik i de forskellige præferencer, som har betydning for personers valg af bolig og boligområde. Der er klart, at der er stor forskel i personers præferencer både i forhold til de geografiske lokaliteter, men også alder. Samtidig giver undersøgelsen forskellige resultater i forhold til, i hvilken grad personer oplever at være en del af et lokalt fællesskab. Resultaterne giver et billede af, at personers bosætning og præferencer adskiller sig markant på flere områder, hvilket giver yderlig grundlag for at undersøge dette endnu nærmere med fokus på præferencen for fællesskab og deltagelse i lokale fællesskaber.

4. METODE

I kapitlet præsenteres rapportens undersøgelsesdesign og strukturen for analysen. Samtidig redegøres for, det i analysen, anvendte empiri og datamateriale.

4.1 Forskningsdesign

Følgende kapital konkretiserer projektets problemstilling samt den efterfølgende analysen af samme. Kapitlet redegør for det anvendte empiri og datamateriale til analysen. Undersøgelsesdesignet og strategien for analysens udførelse redegøres for indledningsvist. Samtidig forklares og diskuteres relevant og nødvendig viden for forståelsen af det anvendte empiri. Der er både styrker og svagheder i det valgte empiri, og dette vil blive diskuteret i følgende kapital. Herved opnås en forståelse for, hvad der er muligt at analysere gennem empirien og ligeså vigtigt, hvad empirien ikke kan bidrage med til analysen.

Som tidligere nævnt, er formålet med analysen at undersøge tilstedeværelsen samt forskelle i, hvilken grad personer, der er bosat i Aalborg Kommune, er tilknyttet et lokalt fællesskab. Denne problemstilling bliver undersøgt i forhold til flere faktorer, som er udledt ud fra eksisterende viden og forskningen indenfor felten.

Projektet har primært en kvantitativ tilgang og analysen udføres på baggrund af et spørgeskemadatasæt. Forskningsdesignet for undersøgelsen er et *cross-sectional design*, som er et af de mest anvendte design indenfor survey-undersøgelser samt i samfundsaglig forskning. Det er primært kendetegnet ved tre forskellige dimensioner.

Den første dimension er, at der ikke er et tidsperspektiv i designet. Det betyder, at dataindsamlingen sker på et givent tidspunkt, og ikke i forskellige tidsperioder. Dimension giver mulighed for at måle forskelle mellem grupperinger, og ikke forandringer, der sker over tid. Den anden dimension kommer fra et fokus på allerede eksisterende forskelle. Denne dimension ses som en modsætning til designs, hvor fokus er på forskelle, der opnås gennem interventioner eller sker over tid. Den tredje og sidste dimension er konstruktionen af grupper eller grupperinger, hvoraf disse genereres af forskeren på baggrund af de allerede eksisterende forskelle i datamaterialet (Bryman 2004; de Vaus 2002 og de Vaus 2005).

Datasættet er indsamlet fra 17. februar til 6. marts 2012. Da undersøgelsen er indsamlet over en så kort periode er der intet tidsperspektiv i undersøgelsen. Samtidig er formålet med undersøgelsen at undersøge forskelle mellem forskellige grupper og områder. Heri ligger den anden dimension, da fokus for undersøgelsen er forskelle, der eksisterer i den reelle tid og ikke forandringer, der sker over tid. Herudover konstrueres undersøgelsen selv personerne i grupper ud fra datamaterialet. Disse grupper er baseret på deres besvarelser i spørgeskemaet, og gennem disse besvarelser konstrueres grupperne til analysen. Det ønskes bl.a. undersøgt, hvorledes personers geografiske bosætning har betydning for, i hvilken grad de oplever fællesskab i deres lokalområde. Derfor konstrueres grupper i forhold til geografisk bosætning. Der bliver konstrueret flere grupperinger, ud fra besvarelser i spørgeskemaet, i henhold til deres relevans for udførelsen af analysen, disse

grupperinger forklares i et senere afsnit. Jeg konstruerer dermed selv grupperne i undersøgelsen. Dette er modsat et forskningsdesign, hvor grupperne er tilfældig tildelt. Undersøgelsen opfylder således alle forskningsdesignet tre dimensioner.

4.1.1 Intern og ekstern validitet i forhold til forskningsdesign

Der er både styrker og svagheder ved dette forskningsdesign, og disse har betydning for kvaliteten og validiteten af undersøgelsen. I forhold til undersøgelsen, er det vigtigt at være opmærksom på, hvad undersøgelsen kan bruge til, samt hvilke begrænsninger, som designet sætter på undersøgelsen (de Vaus 2002).

Det er ikke muligt at undersøge forandringer over tid med dette design, hvilket skyldes, at besvarelserne kun er indsamlet for et tidspunkt. Men det er muligt at beskrive nuværende forskelle mellem grupper. Dette er netop er formålet med undersøgelsen, at forstå i hvilken grad forskellige grupper i dag oplever at være tilknyttet deres lokalområde gennem et fællesskab. Derfor er denne begrænsning ved designet ikke relevant for analysen, men det er vigtigt i forhold til, hvordan og hvad der konkluderes på baggrund af resultaterne (de Vaus 2002).

Designet er ideelt i forhold til beskrivende undersøgelser. Derudover har designet en styrke i at undersøge om valgte variable korrelerer med hinanden, men der er begrænsninger eller vanskeligheder i forhold til at drage kausale sammenhæng mellem variable. Dette skyldes, at grupperne konstrueres ud fra eksisterende forskelle i datamaterialet, og ikke er bestemt tilfældigt. Denne dimension gør, at det ikke definitivt er muligt at konkludere om forskelle i den afhængige variabel skyldes den uafhængige variabel eller blot forskelle i grupperingerne i den uafhængige variabel (de Vaus 2002). Et eksempel kunne være, at vi finder frem til, at der er en korrelation mellem personers uddannelse og deres præference for fællesskab. Her kan der ikke konkluderes, at det er personens uddannelse, der betinger deres præference for fællesskab, da der uden tvivl eksisterer forskelle mellem de uddannelsesgrupper, som er blevet konstrueret. Dette kunne være indkomstniveau, alder eller køn, og det er ikke muligt at konkludere om det er personernes uddannelse eller nogle af de andre faktorer, som har betydning for deres præference for fællesskab. Det er kun muligt at konkludere, at der er en korrelation mellem variable og ikke en kausal sammenhæng.

Dette er især vigtigt i forhold til, hvordan resultaterne analyseres, og hvilke konklusioner der drages af disse. Det er dog også relevant at være opmærksom på, at det generelt er meget svært at finde kausale sammenhæng, men det er derimod væsentligt nemmere at afkræfte kausale sammenhæng. Det er dog muligt at afhjælpe vanskelighederne ved designet i forhold til at drage kausale sammenhæng. Ved at kontrollere for andre variable er det muligt at udelukke andre faktorerers indvirkning i forhold til en korrelation eller sammenhæng mellem to variable (de Vaus 2002). Vi følger det tidligere nævnte eksempel og kontrollerer for indkomst, alder og køn. Her finder vi frem til, at korrelationen mellem personers uddannelse og deres præference for fællesskab ikke er påvirket af disse faktorer. Derved kan vi udelukke, at de har betydning for præferencen for fællesskab. Herved styrkes korrelationen mellem personers uddannelse og deres præference for fællesskab, og vi kan have større sikkerhed i, at der er en sammenhæng mellem variablene.

Det er dog ikke muligt at kontrollere for alle faktorer. Nogle faktorer har man ikke overvejet, som havende betydning for korrelationen, og nogle faktorer eksisterer ikke i datamaterialet, og kan

derfor ikke kontrolleres for. Derfor er det aldrig muligt at kontrollere for alle relevante faktorer, der kan have betydning for analysen. Dermed ikke sagt, at designet ikke kan bruges i forhold til at undersøge kausale sammenhæng, men blot at det er vigtigt at være opmærksom på, at hvis man ønsker at undersøge kausale sammenhæng, der skal man forsøge at kontrollere for så mange faktorer, som kan have betydning for en sammenhæng (de Vaus 2002).

Derudover kan man styrke resultaterne ved at se på andres forskningsresultater samt eksisterende teoretisk viden indenfor problemstillingens afgrænsning. Herved at det muligt at styrke de resultater, der findes i datamaterialet, såfremt de understøttes af den eksisterende viden og teori. Det er denne fremgangsmåde, som jeg vil bruge til at styrke mine resultater. Jeg ønsker ikke at bestemme kausale sammenhæng, men vil derimod understøtte og diskutere eventuelle korrelationer i forhold til eksisterende forskning og teoretisk viden.

Jeg har nu gennemgået svaghederne i det valgte forskningsdesign, men der er også styrker i designet. Svaghederne, som er blevet beskrevet ovenstående, omhandler den interne validitet, som bedømmes ud fra, hvilken sikkerhed, der kan drages kausale sammenhæng (Bryman 2004). Designet har altså nogle svagheder i forhold til intern validitet, men designet har klare styrker i forhold til den eksterne validitet, som omhandler, hvorvidt resultaterne i stikprøven kan generaliseres til hele populationen. I forhold til dette, er fokus på, hvorledes dataet er indsamlet, jf. afsnit 4.2.3. Her har designet klare fordele i forhold til andre designs (de Vaus 2002 og Bryman 2004). Fordelen er ved første og anden dimension af designet, hvori der ligger, at der intet tidsperspektiv er, samt at der måles på allerede eksisterende forskelle. Undersøgelser, som ikke indeholder disse dimensioner, kræver mere af respondenterne, som deltager i undersøgelsen. Når data indsamles over tid, da kræves det, at respondenterne ønsker at deltager i flere undersøgelser over tid (de Vaus 2002). Et eksempel kunne være, at vi ønsker at følger personers bosætningsmønstre over tid, og derfor indsamler vi viden om deres boligforhold hvert femte år. Dette kræver altså, at respondenterne er villig til at deltage hver gang for at sikre, at undersøgelsen er repræsentativ. Der er dog større frafald, når der kræves mere af respondenterne, dette kan skyldes, at respondenterne ikke længere ønsker at være en del af undersøgelsen eller bortfalder af andre årsager, som fraflytning eller død. Dette skaber bias i undersøgelsen, og dermed også en negativ påvirkning på repræsentativiteten af undersøgelsen (de Vaus 2002).

Undersøgelser, der måler forandringer og ikke eksisterende forskelle, involverer typisk inventioner og kræver derfor betydelig mere af respondenterne, da disse oftest deltager frivillig i undersøgelsen, hvilke kan betyder bias for stikprøven. Dette medfører problemer for repræsentativiteten af undersøgelsen. Disse problemer findes ikke i det valgte design, og såfremt udvælgelsen af stikprøven er tilfældig, der vil stikprøven være repræsentativ for hele populationen. Derfor er designet det bedste i forhold til beskrivende analyse, hvor der er et ønske om at generalisere resultaterne til den samlede population (de Vaus 2002).

Det er rigtig vigtigt for denne undersøgelse, at der er en høj ekstern validitet og i mindre grad, at der er en høj intern validitet. Derfor er cross-sectional designet det bedste til min undersøgelse og analyse. Det er vigtigt, at resultaterne kan generaliseres, fordi jeg med analysen ønsker at beskrive, i hvilken grad personer oplever at være tilknyttet et lokalt fællesskab, og hvordan dette differentiere for forskellige valgte grupper og grupperinger. Dette er bedst muligt gennem det valgte design og indsamlingsmetoden, der beskrives i senere i kapitlet. Derudover er det interessant at kunne

undersøge om en korrelation mellem variable også er en reel sammenhæng. Her er der givetvis nogle svagheder i designet, men disse er ikke af så stor betydning, da det er muligt at styrke sandsynligheden for en sammenhæng, ved at understøtte disse til eksisterende teorier, forskning og andre undersøgelses resultater. Derfor anser jeg det ikke som et problem, da jeg vurderer, at den interne validitet stadig er forholdsvis høj i designet og er tilstrækkelig i forhold til, hvad jeg ønsker ud af designet.

4.1.2 Projektets strategi

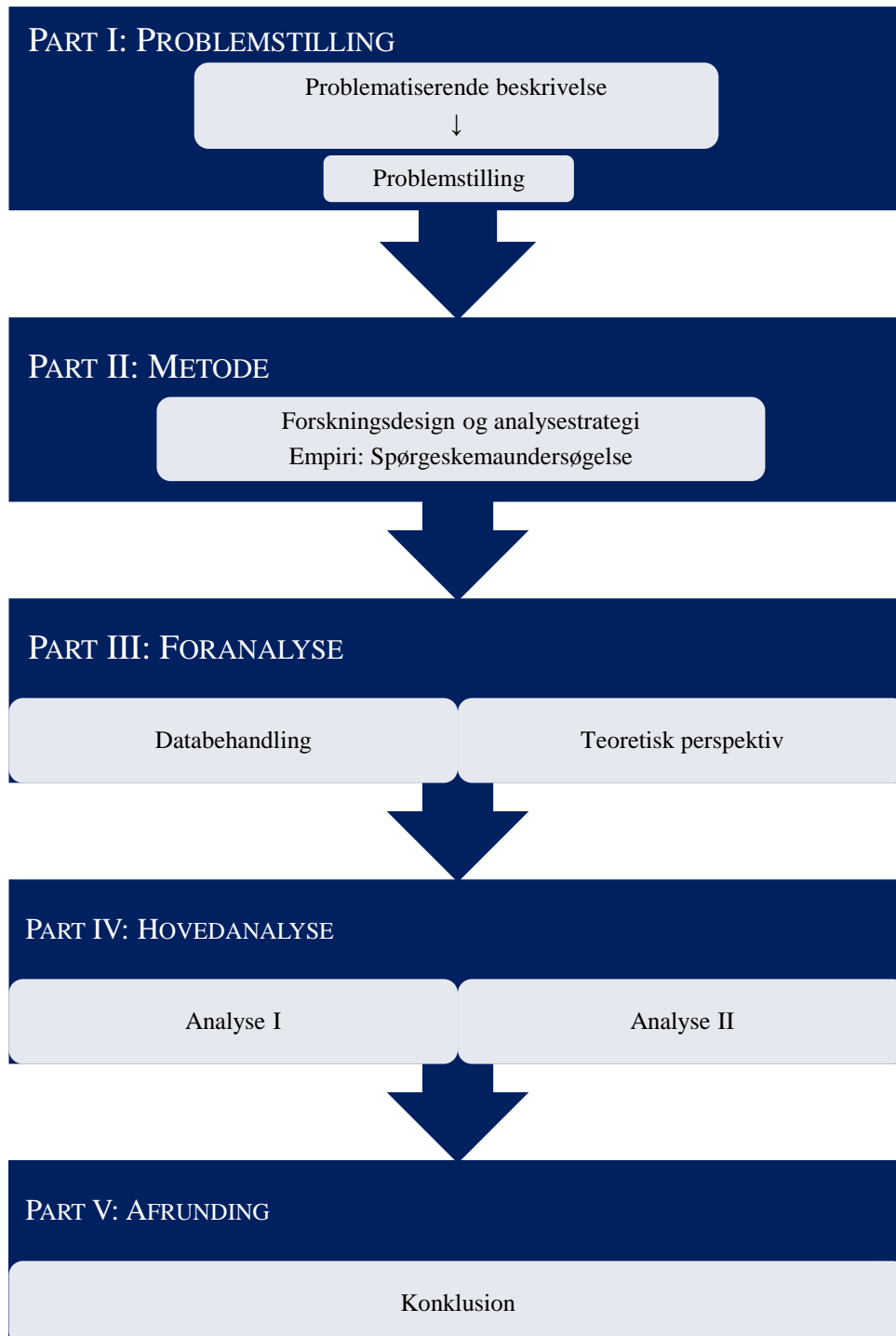
Der er flere strategier for udførelsen af denne kvantitativ undersøgelse, men til denne analyse er valgt en adaptiv tilgang, som er en vekselvirkning mellem den deduktive og induktive tilgang, som gør op med dualismens enten eller tankegang. I stedet ligger tilgangen op til muligheden for at kombinere forskellige indgangsvinkler og metoder. Derved kan der skabes nye tilgange og veje til viden (Jacobsen 2007). Dette vil afspejles i analysen ved, at der på den ene side arbejdes teoretisk i forhold til analysen af problemstilling samt fortolkningen datamaterialets resultater. På den anden side arbejdes induktivt i forhold til det indsamlede empiri, ved at være modtagelig for at lære ny viden samt at udvide eller revidere egne antagelser og opfattelser i forhold til problemstillingen og den teoretiske viden på feltet (Jacobsen 2007).

Dette er anvendt i projektet således, at problemstillingen er funderet ud fra tidligere empiri og teori. Samtidig har jeg haft et indgående kendskab til empirien, som er blevet undersøgt eksplorativ og med en umiddelbar tilgang til datamaterialet. Problemstillingen er således primært udformet ud fra en deduktiv tilgang, men den er også opstået ud fra en induktiv og eksplorativ tilgang til datamaterialet. Strategien er også afspejlet i analysen af problemstilling. Analysen vil være baseret på resultater fra spørgeskemaundersøgelsen samt i forhold til et teoretisk perspektiv på fællesskab og sociale relationer ud fra et bysociologisk perspektiv. Derved har analysen en induktiv tilgang i forhold til analysen af datamaterialet, men resultaterne vil også blive analyseret ud fra eksisterende teori og forskning, og har derved en deduktiv tilgang.

Fordelene ved den tilgang er, at der drages fordel af styrkerne ved både det induktive og det deduktive studie. Hvor, der i en deduktiv tilgang, søges efter at bekræfte hypoteser, som er teoretiske funderet, da bevæger den induktive tilgang sig mod at danne ny teori på baggrund af empiriske studier (Jacobsen 2007). Ved et udelukkende induktivt studie, ville jeg være fuldstændig afhængig af mit empiri og datamateriale, og ville derfor ikke have mulighed for at understøtte mine resultater gennem den eksisterende viden, og dermed styrke resultaterne. Et studie, som udelukkende havde en deduktiv tilgang ville risikere at overse ny og innovativ viden, som ligger udenfor egne antagelser og andres teoretiske perspektiv på fællesskab og sociale relationer. I kombinationen af disse to tilgange sikres en bedre analyse af datamateriale ved at støtte den til eksisterende viden og teori. Samtidig testes og afprøves den eksisterende viden og teori i analysen af datamaterialet. Derfor har jeg valgt en adaptiv tilgang i dette projekt.

4.1.3 Rapportens struktur

Strukturen for dette projekt er synliggjort i nedenstående figur, hvoraf det fremgår, at rapporten er inddelt i fem overordnet dele: *problemstilling*, *metode*, *foranalyse*, *hovedanalyse* og *afrunding*.

Figur 4.1: Rapportens strategi indeholdende de fem overordnet dele

Følgende uddybes den ovenstående struktur for rapporten. Derudover redegøres for de enkelte dele i forhold til indhold og relevans. Den første del af rapporten er problemstillingen, som er beskrevet i

det foregående kapital. Problemstillingen danner rammen om hele analysen, hvoraf den for det første beskriver baggrunden for udformningen af rammen for projektet. Det er en problematiserende beskrivelse af feltet og relevansen af undersøgelsen. Med udgangspunkt i en hovedproblemstilling udformes flere underspørgsmål, som danner rammen om analysen.

Derefter følger det nuværende kapital, som foruden design og strategien for rapporten, indeholde en beskrivelse og gennemgang af datagrundlaget for analysen. Empirien præsenteres, og der redegøres for indsamlingen samt et kritik perspektiv på datamaterialet.

Part tre er en foranalyse, hvor der redegøres for databehandlingen og analysen af datamaterialet. Dette indebærer udvælgelse af variable og begrundelse for denne samt hvad der kan konkluderes ud fra analysen af variablene. Desuden indeholder kapitlet forskellige teoretiske perspektiver på sociale interaktioner og relationer samt en teoriehistorisk gennemgang af forskellige teoretikers syn på byens rum.

Den næste kapitel indeholder hovedanalysen, hvor hovedproblemstillingen og dens underspørgsmål analyseres. Analyse vil blive inddelt i to afsnit; analyse part I og part II. De to afsnit vil begge analysere hovedproblemstilling, men har fokus på forskellige underspørgsmål i besvarelsen af samme.

Det er den geografiske betydning for, i hvilken grad personer oplever af at være en del af et lokalt fællesskab, som er i fokus i part I. Derudover undersøges også bosætningsmønstres betydning for tilknytningen til lokalområdet gennem fællesskab. Samtidig undersøges det, om deltagelsen i byens aktiviteter er afgørende for graden af deltagelse i fællesskabet i ens lokalområde.

Part II analyserer, hvorledes personers livsforløb, herunder deres alder, socioøkonomiske status og børn, påvirker, hvordan de oplever fællesskab i lokalområdet. Derudover er der fokus på adskillelsen af det sociale rum og geografisk lokaliteter. Er der grupper i den globale elite som afviser de lokale fællesskaber og ikke deltager i disse, her bliver de globale eliter defineret ud fra uddannelse og indkomst.

Det sidste kapitel afrunder rapporten, hvor analysen resultater diskuteres, og herved samles op på hele analysen i en konklusion.

4.2 Empiri

I forbindelse med mit praktikophold, og senere ansættelse hos Kuben Management i Aalborg, da har jeg været med til at indsamle empiri til deres store bosætning og boligpræference undersøgelse. I den forbindelse har jeg fået lov til at medtænke mit speciale i aspekter af undersøgelsens udformning og indsamling.

4.2.1 Spørgeskemaundersøgelse

I efteråret 2011 udformede Kuben Management et spørgeskema, som blev indsamlet fra 17. februar til 6. marts 2012. Formålet med undersøgelsen er at afdække nuværende og fremtidige bosætningsmønstre for borgerne i Aalborg Kommune, samt at undersøge deres boligpræferencer fordelt på selve boligen og boligområdet. Desuden ønsker Kuben Management at indfange andre og bagvedliggende faktorer, der kunne have relevans for personer bosætningsmønstre, herunder økonomi, tilfredshed, områdeimage. Derudover er der et andet fokus i undersøgelse, og dette har sit

ophav i det stigende behov for ældre-, senior- og plejeboliger. Dette fokus skyldes fremtidsperspektiverne, der indikerer, at personer over 60 år vil stige eksplosivt i fremtiden. Formålet er at undersøge alternative boliger til denne gruppe, som ville mindske kommunal indblanding.

Til dette blev der gennemført en større spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaet er en del af en større undersøgelse, som indeholder en statistisk analyse af bosætningsmønstre samt en geodemografisk analyse af bosætningsklynger i Aalborg Kommune. Hele undersøgelsen er en samarbejdsaftale med Aalborg Kommunes Miljø og Teknik Forvaltning. Derved har der været flere forskellige agendaer i udformningen af undersøgelsen, hvor Aalborg Kommune har en bred interesse i personers bosætningsmønstre og boligpræferencer, der har Kuben Management mere et fokus på de almene boligselskaber, som er deres primære kunder. Derudover har jeg haft lov til at påvirke mindre aspekter af spørgeskemaet i forhold til udformningen af enkelte spørgsmål samt i forhold til indsamlingsmetoden.

Konsensus blev dog, at undersøgelsen skulle give et repræsentativt billede af borgerne i Aalborg Kommune. Med det in mente blev det besluttet at lave en geografisk og demografisk afgrænsning af populationen for undersøgelsen, hvilket uddybes yderligt senere i kapitlet. Jeg mener ikke, at de forskellige tilgange til udformningen af undersøgelsen påvirker min analyse, men det er vigtigt at være opmærksom på det, hvis nogle af spørgsmålene har et andet formål, end hvad jeg bruger det til i min analyse, da vil det have betydning for min analyse og tolkning af resultaterne. Dette har dog ikke været tilfældet.

4.2.2 Udarbejdelse af spørgeskemaet

Udviklingen af spørgeskemaet begynder med, at jeg studerer tidligere forskning om bosætning og boligvalg samt spørgeskemaundersøgelser, der omhandler bosætning og boligpræferencer. Disse danner baggrundsviden for udformningen af spørgsmålene, men samtidig bliver de også brugt til at undersøge, hvad der allerede er besvaret i forhold til bosætning og boligpræferencer, og som derved ikke er nødvendig at inddrage i dette spørgeskema. Samtidig er disse undersøgelser en inspirationskilde for undersøgelsen og udformningen af spørgsmål.

Med baggrund i den eksisterende viden samt egne resultater fra tidligere undersøgelser af bosætningsmønstre, da begynder vi at indsnævre problemfeltet for spørgeskemaundersøgelsen. Dette i forhold til, hvad vi ønsker at få ud af undersøgelsen, og hvilke grupper vil vi undersøge. Disse grupper bliver bestemt ud fra alder, uddannelse og familiemønstre. Med udgangspunkt i denne indsnævring og de udvalgte grupper, da udformer vi et spørgeskema. Herefter gennemgår spørgeskemaet flere udviklingsstadier. Dernæst sender vi spørgeskemaet til repræsentanter fra Aalborg Kommune til kommentar og videreudvikling. Herefter følger et møde mellem parterne, hvoraf et revideret spørgeskema fremkommer.

Derpå foretager Kuben Management en intern præpilotundersøgelse, hvor flere af medarbejderne på Aalborg kontoret får udleveret spørgeskemaet til besvarelse. Formålet med dette er at få deres respons på skemaet. Dette i forhold til at teste forståelsen af spørgsmålene, samt om svarkategorierne er udtømmende. Som følge heraf bliver spørgeskemaet igen revideret, hvorefter det bliver sendt til Danmarks Statistiks Interviewservice til gennemførelsen af en pilotundersøgelse. Kuben Management har indgået en aftale med Danmarks Statistiks Interviewservice til

indsamlingen af spørgeskemaundersøgelse, og derfor står Interviewservicen for selve pilotundersøgelsen. Her bliver 20 personer bosat i Aalborg Kommune tilfældigt udtrukket til besvarelse af spørgeskemaet, men her er der fokus på kritik og forståelsens problemer. Herefter følger et møde mellem Interviewservicen og Kuben Management, hvor resultaterne af pilotundersøgelsen bliver diskuteret. Spørgeskemaet bliver igen modificeret til det endelige skema, jf. bilag 10.1. De forskellige stadier, som spørgeskemaet har gennemgået samt præpilotundersøgelse og pilotundersøgelsen er gennemført for at sikre en højere validitet og reliabilitet for undersøgelsen.

4.2.3 Indsamling af spørgeskema

Følgende er en beskrivelse af undersøgelsens population samt en redegørelse for dataindsamlingsprocessen.

Der bliver først udformet en geografisk udvælgelse, hvorfor kun indbyggere i Aalborg Kommune er medtaget i undersøgelse. I samarbejde med Aalborg Kommune valgtes det at lave endnu en geografisk udvælgelse, hvorved Aalborg Kommune inddeles i 10 administrative og geografisk afgrænsede områder baseret på Aalborg Kommunes kommuneplanområder; *Midtbyen*, *Nørresundby*, *Vest Aalborg*, *Øst Aalborg*, *Nordområdet*, *Sydvestområdet*, *Sydøstområdet*, *Sejlfjordområdet*, *Halsområdet* og *Nibeområdet*, se kort i bilag 10.2.

Dette er med henblik på opnå et repræsentativt billede af personer bosat udenfor Aalborg by. Ved en tilfældig udtrækning af borgere i Aalborg Kommune, da vil hovedparten være bosiddende i Aalborg by, hvorved personer bosat i mindre byer eller på landet vil blive underrepræsenteret. Derfor valgtes vi i stedet at lave indsamlinger for hvert af de 10 områder. Derved bliver det også muligt at analysere de enkelte områder særskilt.

Derudover bliver der lavet en demografisk afgrænsning på alder. Formålet med undersøgelsen er at undersøge, hvorfor personer vælger deres bolig, og derfor er det afgørende at personerne faktisk har taget eller snart skal tage et sådan valg. Derfor bliver personer kun medtaget fra alder 17 år. Derudover bliver der afgrænset, sådan at personer over 79 år ikke bliver medtaget, dette bliver valgt efter råd fra Danmarks Statistiks Interviewservice, som har erfaringer med at lange spørgeskemaer ikke vil blive besvaret for personer over 79 år.

Dermed bliver populationen for undersøgelsen, personer mellem 17-79 år, som er bosiddende i Aalborg Kommune, dette svarer til en populationsstørrelse på 154.730 personer, hvoraf disse er fordelt på 10 geografiske områder defineret af Aalborg Kommune. Dette betyder, at der reelt bliver lavet 10 selvstændige og uafhængige undersøgelser. For at kunne analysere hele kommunen, som en enhed, har Danmarks Statistik lavet en vægtning af besvarelserne og en opregning af disse til den samlede population. Hermed kan Aalborg Kommune analyseres som en selvstændig enhed.

Efter bestemmelsen af populationen udtrækker Danmarks Statistiks Interviewservice en bruttostikprøve med 3.776 personer. Udtrækningen er lavet gennem SRS-metoden (Simple Random Sample) i programmet SAS. Det er en tilfældig udtrækning, som er gennemført ud fra CPR-registeret. Udtrækningen er foretaget på enkeltpersoner og ikke husstande, hvilket er en styrke, da man ved præcis, hvem der udtrækkes. Dette er med til at sikre, at undersøgelsen er repræsentativ, og derved muliggøres det at generalisere resultater til hele populationen.

Der er nogle personer i bruttostikprøven, som ikke er tilgængelige for undersøgelsen, bl.a. fordi at udtrækningen ikke tager hensyn til personer, der er registreret under forskerbeskyttelse. Samtidig er

personer, der er flyttet og eller gået bort efter sidste opdatering af registeret også medtaget. Disse personer fraregnes bruttostikprøven, og som følge udtrækkes en nettostikprøve, som kun indeholder de personer, der kan kontaktes efter seneste CPR-opdatering. Nettostikprøven er på 3.317 personer. Disse er fordelt på de 10 geografiske områder.

Danmark Statistiks Interviewservice gennemfører undersøgelsen i perioden 17. februar 2012 – 6. marts 2012, og denne bliver indsamlet ved både internetspørgeskema (CAWI) samt telefoninterviews (CATI). Første kontakt til respondenterne er et brev indeholdende informationer om undersøgelsen samt oplysninger om, hvordan respondenterne kan besvare et internetspørgeskema (Bilag 10.1.1). Derudover bliver der i brevet skrevet, at der ville være mulighed for at vinde en kontantpræmie ved besvarelse af spørgeskemaet. Denne udlodning af en præmie er bestemt i samarbejde med Danmark Statistiks Interviewservice, der har erfaringer med, at dette vil kunne få flere til at besvare spørgeskemaet, og da der er tale om en større pengesum (5.000 kr. og 10x1.000 kr.) kan det også tiltrække personer, der ellers ikke ville have besvaret skemaet, som bl.a. socialt udsatte personer. Dette er med til at minimere bias og skævhed i besvarelserne, og dermed styrke undersøgelsens repræsentativt.

For de personer, hvor det ikke er muligt at finde et telefonnummer, da bliver der efter ca. en uge sendt en skriftlig påmindelse. Samtidig igangsætter Interviewservicen telefoninterviews med restgruppen, der endnu ikke har besvaret spørgeskemaet via internetskemaet. Det er dog, under hele indsamlingsperioden, muligt at besvare spørgeskemaet via internettet, såfremt respondenterne ønsker det.

Dataindsamlingen er foresat indtil én af to følgende betingelser er opnået (Bilag 10.1.1):

- De udtrukne personer er forsøgt kontaktet fire gang pr. telefon uden at have besvaret opkaldene
- Mindst 65 procent af den samlede nettostikprøve har svaret (CAWI + CATI)

Der bliver i alt gennemført 2.058 interviews, og dette svarer til en svarprocent på 62 procent af nettostikprøven. Dette bedømmes som en høj og tilfredsstillende svarprocent. Af de 2.058 besvarelser blev de 48 procent opnået via internetspørgeskemaet og 52 procent via telefoninterview. Da undersøgelsen bliver afsluttet laver Danmarks Statistik en vægtning af datasættet og opregner det til den samlede population. Dette er som konsekvens af indsamlingsmetoden for undersøgelsen, hvor stikprøven blev inddelt i 10 planområder i kommunen. Ved at lave denne opregning og vægtning af datasættet, er det muligt at analysere hele Aalborg Kommune som et område. Danmarks Statistik bruger den generaliserede regressions-estimator til korregering af vægtene (GREG). Dette er for at;

- reducere eventuelle skævheder som følge af bortfald
- reducere usikkerheden (standardfejlen) på centrale estimater

Der er blevet testet forskellige opregningsmodeller for at finde den bedste til denne undersøgelse. Modellen, der er valgt, giver den bedste korrektion og de bedste værdier på usikkerheden (Bilag 10.1.1).

4.2.4 Efterarbejde af spørgeskema

Efter at har gennemført indsamlingen af spørgeskemaundersøgelsen, der har Danmarks Statistiks Interviewservice kodet svarene til både et SPSS og SAS format. Herefter får vi den 29. marts 2012 datamaterialet tilsendt med tilhørende dokumentation for indsamlingen. Der er efterfølgende nogle mindre rettelser til datamaterialet, hvor der bl.a. manglede svarkategorier til variabelen "Køn". Derudover har der ikke været nogen problematikker med det leveret datasæt.

5. DATABEHANDLING

I følgende afsnit redegøres for, tilgangen til datamaterialet samt dets behandling. Derudover redegøres der for, hvordan begreberne, i problemstilling, er blevet operationaliseret. Herefter følger en diskussion af de valgte variable og spørgsmål samt, hvorledes de vil blive benyttet i analysen.

5.1 Spørgeskemaundersøgelse

Dette kapital er en redegørelse for bearbejdelse af analysens empiri. Derudover redegøres for operationaliseringen af datamaterialets valgte variable.

5.1.1 Tilgang til datamateriale

På 9. semester af mit uddannelsesforløb var jeg i praktik hos Kuben Management i Aalborg. I forbindelse med mit praktikforløb udvikler og udformer jeg, i samarbejde med medarbejderne hos Kuben Management, spørgeskemaet, som er beskrevet i det foregående afsnit. Herved har jeg indgående forståelse af, hvilket formål spørgeskemaundersøgelsen har. Desuden har jeg haft medindflydelse på udformningen og indsamlingsmetoden af spørgeskemaet. Således har jeg haft mulighed for at sætte eget præg på enkelte spørgsmål.

Efterfølgende bliver jeg ansat hos Kuben Management til at lave flere analyser af spørgeskemamaterialet. Derigennem bliver jeg særdeles fortrolig med besvarelsene i spørgeskemaet. Selvom Kuben Management er interesseret i mit projekt, så er der ingen forventninger til mit arbejde med datamaterialet, og jeg har fuld frihed til at forme mit projekt, ud fra egne ønsker. Dog har jeg underskrevet en fortrolighedserklæring med Kuben Management, hvori jeg giver mit samtykke til, ikke at videregive datamaterialet til andre parter udover, hvad der præsenteres her i specialet. Jeg har også forpligtet mig til ikke at offentliggøre data, der kan identificere enkelte individer, hvilket er samme forpligtigelse, som Kuben Management selv er bundet af. Der er ikke yderlige restriktioner i forhold til datamaterialet, og jeg har fuld adgang til hele datamaterialet. Som følge af mit indgående arbejde med datamaterialet, har jeg allerede, fra starten af projektet, et klart indblik i materialets forskellige facetter. Dette er vigtigt i forhold til den efterfølgende analyse af datamaterialet, men også i forhold til udformningen af problemstillingen.

Formålet med undersøgelsen er at undersøge sammenhænge eller korrelationer mellem problemstillingens fokus områder. Dette gøres konkret gennem krydstabuleringer mellem de relevante variable. Med udgangspunkt i krydstabuleringen, som fremstilles i en tabel, analyseres korrelationer mellem variablene, og dette gøres ved både at analysere tallene i tabellen, men samtidig ved at analysere chi-sqaure eller gammaværdier, som undersøger om variablene er uafhængige. Desuden analyseres også p-værdien, som klargør om resultaterne er signifikant for den samlede population. Disse analytiske værktøjer uddybes i afsnit 5.2.

5.1.2 Operationalisering

Spørgeskemaet indeholder over 100 spørgsmål, men det er ikke alle spørgsmål, der er relevante for dette projekts analyse, hvorved det er nødvendigt at udvælge de variable, der er relevante i forhold til problemstillingen. Undersøgelsens hovedområde er, hvordan lokale fællesskaber differentierer Aalborg Kommune, samt hvordan personers tilknytning til et lokalt fællesskab påvirkes af bagvedliggende variable. Det er således vigtigt at bestemme og operationalisere undersøgelsens begreber og variablene, der skal måle disse.

I forhold til lokale fællesskaber, der er det vigtigt, at variabelen måler tilstedeværelsen af lokale fællesskaber, samt hvorledes denne tilstedeværelse opleves i forskellige grader. Der er et spørgsmål, som måler på fællesskab i et nutidigt perspektiv og et spørgsmål, som måler det retrospektivt. De to spørgsmål måler fællesskab forskelligt. I spørgsmål 14 bliver der spurgt *"I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde"*. Spørgsmål 37 er en del af en serie af spørgsmål, hvor der spørges indtil, betydningen af forskellige forhold for valget af boligområde, og her *"Hvor vigtige var følgende forhold for, at du valgte at bosætte dig i det område, du bor i nu? – Jeg ville bo et sted med et godt naboskab/fællesskab."* Således måler spørgsmål 14 graden af fællesskab, som personer oplever i deres nuværende boligområde, mens spørgsmål 37 måler, i hvilken grad et godt fællesskab havde betydning for, at personen valgte at bosætte sig i sit nuværende boligområde.

I forhold til dette projekt er det spørgsmål 14, der er relevant, som hovedvariabelen til analysen af tilstedeværelsen af fællesskab. Formålet med undersøgelsen er at forstå, i hvilken grad personer oplever lokale fællesskaber, og ikke om det er et ønske eller en præference at have et godt naboskab, da man valgte sin bolig. Derfor er denne variabel valgt i forhold til at måle, i hvilken grad personer oplever fællesskab, og samtidig til at undersøge, hvorledes dette differentierer for forskellige grupper. Der er fire svarkategorier til spørgsmålet (*i høj grad; i nogen grad; i mindre grad og slet ikke*), og det er gennem disse kategorier at forskelle mellem personer skal måles.

Der er ikke givet en forklaring eller en ramme for forståelsen af begrebet fællesskab/naboskab til respondenterne, dette betyder, at det er respondenternes egne forståelser af fællesskab og naboskab, der definerer begrebet. Dette betyder, at fællesskab og naboskab måles meget bredt, men begrebet er dog fysisk begrænset i og med, at det skal opleves i personens nuværende boligområde. Boligområdet er heller ikke defineret på forhånd, så igen er afgrænsningen bestemt af respondentens egen forståelse af sit boligområde. Denne mangel på afgrænsning og definition af fællesskab/naboskab i boligområdet stiller nogle begrænsninger i forhold til analysen af spørgsmålet.

Fællesskab kan tage et utal af former både formel og uformel samt organiseret eller ukontrolleret. Zygmunt Bauman diskuterer i sin bog *"Fællesskab – en søgen efter tryghed i en usikker verden"* forskellige former for fællesskab i det moderne samfund (Bauman 2002). Han mener, at fællesskaber i lyset af moderniteten har forandret sig. Fællesskaber er blevet flygtige, kortvarige og overfladiske. Derudover mener Bauman, at fællesskab er blevet for de socialt udsatte, og at de resursestærke ikke længere føler et behov for fællesskab, men faktisk mener, at det vil være en hindring i deres udvikling (Bauman 2002). Bauman er på dette punkt nok inspireret af Ferdinand Tönnies' begreber *Gemeinschaft* og *Gesellschaft*, som han beskriver i bogen af samme navn (Tönnies 1964). Begreberne bruger Tönnies til at forklare og forstå, hvorfor og hvilke former for

fællesskab individer indgår i. Begreberne er idealtyper og skal bruges som analytiske redskaber til empirisk arbejde (Tönnies 1964; Frederiksen 2006). For Tönnies er Gemeinschaft en levende organisme, mens Gesellschaft er mekanisk genstand. I Gemeinschaft er sociale relationer organiske og reelle, mens de i Gesellschaft er konstrueret. Gesellschaft fremkommer af Gemeinschaft, og ifølge Tönnies bliver Gesellschaft mere fremherskende i det moderne samfund (Tönnies 1964; Frederiksen 2006). De to teoretikers syn på fællesskab i det moderne samfund vil blive præsenteret i kapital 6.

Det er her i denne diskussion, at begrænsningen i spørgsmål 14 ligger. Det er ikke muligt at analysere forskellige former af lokale fællesskaber eller om de fællesskaber, som respondenterne oplever i deres boligområder adskiller sig fra hinanden. Det er ikke muligt at bestemme om fællesskabet, er baseret på tætte sociale relationer eller er konstrueret med et bestemt formål. Problemstillingen ligger dog ikke op til en sådan analyse. Problemstillingen undersøger, i hvilken grad personer oplever et lokalt fællesskab, og er dermed ikke bundet af, hvilken form for fællesskab, der er tale om. Det er dog vigtigt at være bevidst om, at spørgsmål 14 kan rumme alle former for fællesskab, både de organiske og de konstrueret, som Bauman og Tönnies beskriver.

Jeg ønsker at undersøge forskelle i oplevelsen af fællesskab på forskellige geografiske lokaliteter. Til at måle de geografiske lokaliteter er udvalgt to variable. Den første er størrelsen på den by eller landområde, som personerne bor i. Dette er spørgsmål 11, hvor der bliver spurgt til, hvor personerne bor. Hertil har de seks svarkategorier, hvor disse er bestemt ud fra de bystørrelser, som findes i Aalborg Kommune. Der er et stort spring mellem Aalborg by og de næststørste by Nibe og Svenstrup med omkring 6.300 indbyggere, hvilket også kommer til udtryk i svarmuligheder. Disse indfanger dog alle muligheder for bystørrelser i Aalborg Kommune. Den anden variabel, som måler geografisk lokaliteter, er områdevariablen. Respondenterne er ikke blevet spurgt til, hvilket af de 10 områder de bor i, men er udtrukket til undersøgelsen ud fra, hvilket område de er bosat i. Disse oplysninger stammer fra Aalborg Kommune, som leverede samtlige adresser i kommunen, samt hvilket område de enkelte adresser ligger i. Herved er det muligt at udtrække personer ud fra, hvilke område de bor i. Dette betyder også, at vi ved, i hvilket område respondenterne bor uden at skulle spørge dem ad, og herved minimerer vi fejlbesvarelser. Variablen skal bruges til at undersøge, om det er et geografisk område, der påvirker personers oplevelse af fællesskab, og måske hvor i kommunen man har bosat sig uafhængig af bystørrelsen. Samtidig er det muligt at undersøge Aalborg by i fire bydele eller byområder. Herved er det muligt at undersøge, om Aalborg by kan ses, som en enhed eller om, der er forskel i personers tilknytning til deres lokalområde i de forskellige bydele i Aalborg. Der er dog også en begrænsning ved denne variabel, nemlig at områderne er prædefineret ud fra et administrativt formål. Dette er en svaghed, da en anden opdelingen af byen kunne give andre resultater og en anden forståelse af byen, som bestående af flere mindre bydele. Dette bliver diskuteret videre i analysen, jf. afsnit 7.1.

Der er også andre muligheder for at undersøge forskelle i geografiske lokaliteter. Jeg har allerede vist, at de 10 forskellige områder adskiller sig i forhold til boligtype og ejerforhold. Det vil derfor være interessant, at undersøge om disse bosætningsvalg påvirker, i hvilken grad personer oplever en tilknytning til deres boligområde gennem et fællesskab. Respondenterne bliver, i spørgsmål 12, spurgt til, hvilken boligtype de bor i. I spørgsmål 18 bliver de spurgt til ejerforholdet for deres

bolig. Disse to variable bliver brugt i analysen til at undersøge, om de geografiske forskelle i bosætning har betydning for, om personer oplever fællesskab, og i hvilken grad de gør det.

Jeg vil også undersøge, om de personer som benytter sig af byens tilbud og muligheder, i højere eller mindre grad oplever et fællesskab end personer, som ikke benytter sig af tilbuddene. Der er i spørgeskemaet spurgt til, om respondenterne indenfor de sidste to måneder har været på museum/udstilling, i biografen, i teater/opera/koncert, til en sportsbegivenhed eller på café. Disse dækker over fem forskellige spørgsmål, som bliver slået sammen til en variabel, der måler, hvor mange af disse tilbud respondenterne har benyttet sig af indenfor de sidste to måneder. Respondenterne har svaret på spørgeskemaet i februar-marts 2012, så det er altså indenfor en to måneders periode før besvarelsen, at de vil have lavet eller deltaget i disse aktiviteter eller tilbud. Variablen kan være problematisk, da den kan give et forkert billede, hvis man ikke er opmærksom på, hvad den præcis måler. Den måler ikke, i hvor høj grad respondenterne benytter sig af tilbud og aktiviteter i deres by, og heller ikke om de bruger disse tilbud og aktiviteter. Variablen måler udelukkende, om de indenfor de seneste to måneder, før februar-marts 2012, har været på museum/udstilling, i biografen, i teater/opera/koncert, til en sportsbegivenhed eller på café. Dette er også interessant at undersøge, da det kan give en indikation på, om en aktiv deltagelse i byens aktiviteter og tilbud påvirker, i hvilken grad personer er tilknyttet et lokalt fællesskab.

Det andet spørgsmål, som måler præferencen for fællesskab, er også relevant i forhold til analysen af, om tilknytningen til et lokalt fællesskab er noget, der aktivt og bevidst søges eller om det skyldes udefrakommende faktorer. I et af underspørgsmålene vil jeg undersøge om personers oplevelse af fællesskab skyldes et bevidst valg, når de bosætter sig. Dette kan spørgsmål 37 anvendes til at undersøge. Spørgsmålet måler personers præference for fællesskab, da de valgte at bosætte sig i deres nuværende boligområde.

Der er heller ikke givet en ramme for forståelsen af begrebet fællesskab/naboskab til dette spørgsmål, hvilket igen betyder, at det er respondenternes egne forståelser af fællesskab og naboskab, der definerer begrebet. Formålet med dette spørgsmål er at undersøge, hvordan personers præferencer for fællesskab stemmer overens med deres oplevelse af fællesskab. Dette vil blive gjort i forhold til spørgsmål 14, som tidligere er blevet gennemgået, hvor det også er personernes egen forståelse af begrebet, der måles. Jeg antager, at personerne ikke har ændret deres syn på fællesskab og deres egen forståelse af begrebet gennem spørgeskema, og derfor kan jeg antage, at jeg måler det samme begreb i de to spørgsmål. Derfor er det muligt at undersøge, forholdet mellem personernes præference for fællesskab, da de valgte deres bolig, og i hvilken grad de oplever et sådan fællesskab i deres nuværende boligområde.

Jeg ønsker at undersøge, hvordan personers livssituation har indflydelse på, i hvilken grad de er tilknyttet et lokalt fællesskab. Dette vil jeg bruge flere variable til at undersøge. Individet udvikler sig gennem hele sit liv, og dets livssituation ændrer sig gennem livet. Et eksempel kan være, at man får et barn eller at ens ægtefælle dør. Der er mange situationer og hændelser, som påvirker og ændrer individets livssituation, men det er ikke alle individer, som gennemgår samme udvikling eller på samme tid i deres livsforløb. Der er nogle personer, der aldrig får børn, mens nogle personer måske får tre børn. Nogle personer er gift med den samme person hele livet, mens andre bliver skilt eller aldrig bliver gift. Vi gennemgår hvert vores liv, hvor der er forskellige perioder og situationer,

som kendetegner vores livsforløb. Jeg kan ikke måle hver enkel persons livssituation, og det er heller ikke formålet med analysen. Jeg vil undersøge, om generelle mønstre i individers livssituation påvirker, i hvilken grad de er tilknyttet et fællesskab i deres boligområde. Hertil har jeg valgt variablene alder og antal børn. Alder er en variable, der kan fortælle utrolig meget omkring personers livssituation. Statistisk er det muligt at vise, hvilke tendenser, der er for enkelte aldersgrupper, og hvordan dette kan karakterisere gruppernes livssituation. Danskerne flytter typisk hjemmefra når de er mellem 18-20 år (Danmarks Statistik 2011). Det er altså denne aldersgruppe, der lige er ved at etablere sig på boligmarkedet for første gang. Når de unge flytter hjemmefra er det typisk i forbindelse med uddannelsesstart. Den gennemsnitlige dansker færdiggør sin uddannelse fra midt 20'erne til slutningen af 20'erne. Herefter vil de typisk begynde at finde sig et arbejde, og etablere sig på arbejdsmarkedet. Herved kommer de til et nyt punkt i deres liv i starten af 30'erne, hvor de typisk er færdig uddannet, og nu begynder at etablere familie. Når kvinder føder deres først barn er de i gennemsnittet 30 år (Statistikbanken 2012d). Ægteskabet kommer dog først lidt senere, hvor kvinder i gennemsnitlig er 32 år, da er mænd 35 år når de gifter sig for først gang (Statistikbanken 2012e). Det er således typisk i 30'erne, at danskerne etablerer familie. Alder fortæller altså noget omkring en persons livsforløb, og derfor er det relevant, at undersøge om en persons alder påvirker deres oplevelse af at være tilknyttet deres boligområde gennem et fællesskab. Jeg er dog opmærksom på, at alder ikke måler personens livssituation direkte, men jeg bruger den som en indikation på forskellige faser i en persons liv.

Samtidig har etableringen af en familie stor betydning for en persons livssituation, og derfor vil jeg undersøge tilstedeværelsen af børn samt antallet af børn. Herved undersøger jeg, om børn påvirker, i hvilken grad man oplever at være en del af et fællesskab. I analysen er børn defineret som børn, der har samme folkeregisteradresse, som respondenteren. Således er variabelen uafhængig af børnenes alder, den er kun afhængig af om barnet bor permanent hos respondenteren. Så hvis man er skilt og ens børn har folkeregisteradresse hos en anden forældre, da vil man ikke have børn i denne undersøgelse.

Jeg vil også undersøge, om personernes socioøkonomiske forhold påvirker, i hvilken grad de oplever at være en del af et fællesskab i deres boligområde. Til at måle dette har jeg valgt spørgsmål 4 og 8, som måler henholdsvis personernes højeste fuldførte uddannelse og deres husstands bruttoindkomsts niveau. Disse variable er også interessante i forhold til flere af nutidens teoretikere, som mener, at den globale elite, som er de veluddannede og ressourcerstærke ikke ønsker at være tilknyttet et geografisk sted, og derfor heller ikke et fællesskab. Jeg vil derfor undersøge om dette er tilfældet, når man måler disse grupper i forhold til uddannelse og indkomst.

Variabelbeskrivelse

Følgende er en oversigt af de valgte spørgsmål og variable.

Variable der måler lokalt fællesskab og naboskab:

Spørgsmål 14: I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?

- I høj grad
- I nogen grad
- I mindre grad
- Slet ikke

Spørgsmål 37: Hvor vigtige var følgende forhold for, at du valgte at bosætte dig i det område, du bor i nu? - Jeg ville bo et sted med et godt naboskab/fællesskab

- Afgørende
- Meget vigtigt
- Vigtigt
- Mindre vigtigt
- Ikke vigtigt

Variable der måler geografiske placering

Spørgsmål 11: Hvor bor du?

- På landet eller i en mindre by med under 200 borgere
- Landsby mellem 200 og 500 borgere (fx Bislev eller Egense)
- Mindre by mellem 500 og 2.000 borgere (fx Hou, Kongerslev eller Sulsted)
- Mellemstor by mellem 2.000 og 5.000 borgere (fx Storvolde, Frejlev eller Vadum)
- Større by mellem 5.000-10.000 (fx Svenstrup eller Nibe)
- Storby (Aalborg)

Indsamlingsvariable: Område (prædefineret)

- Midtbyen
- Nørresundby
- Vest Aalborg
- Øst Aalborg
- Nordområdet
- Sydvestområdet
- Sydøstområdet
- Sejlfloområdet
- Halsområdet
- Nibeområdet

Variable, der måler deltagelse i byens aktiviteter:

Spørgsmål 49: Deltagelse i byens aktiviteter

- Alle ja = har svaret ja til samtlige af disse spørgsmål Spm49_1-spm49_5
- 4 ja = har svaret ja til 4 ud af fem af disse spørgsmål Spm49_1-spm49_5
- 3 ja = har svaret ja til 3 ud af fem af disse spørgsmål Spm49_1-spm49_5
- 3 nej = har svaret nej til 3 ud af fem af disse spørgsmål Spm49_1-spm49_5
- 4 nej = har svaret nej til 4 ud af fem af disse spørgsmål Spm49_1-spm49_5
- Alle nej = har svaret nej til samtlige af disse spørgsmål Spm49_1-spm49_5

Baggrundsvariable

Udtrækningsvariable: Alder (registerbaseret)

Din alder

Spørgsmål 4: Hvad er din højeste fuldførte uddannelse?

Grunduddannelse (fx folkeskole eller erhvervsskolernes grundforløb)

Ungdomsuddannelse/studieforberedende uddannelse (fx STX, HHX, HTX, HF)

Erhvervsuddannelse/Faglig uddannelse (fx tømrer, social og sundhedshjælper, landmand eller bager)

Kort videregående uddannelse (fx tandplejer, laborant eller datamatiker)

Mellemlang videregående uddannelse (fx bachelor, professionsbachelor, journalist eller folkeskolelærer)

Lang videregående uddannelse (fx kandidat)

Spørgsmål 8: Hvad er husstandens årlige bruttoindkomst? (Du skal angive husstandens samlede indkomst før skat. Inkl. indkomst for beboere over 17 år)

Under 100.000 kr.

100.000-199.999 kr.

200.000-299.999 kr.

300.000-399.999 kr.

400.000-499.999 kr.

500.000-599.999 kr.

600.000+ kr.

Spørgsmål 12: Hvilken type bolig bor du i?

Villa = Parcelhus/villa og Landejendom/stuehus

Etagebyggeri

Række-, kæde- og dobbelthus

Andet = Kollegie/ungdomsbolig/studiebolig; Fritidshus; Plejehjem/plejebolig;

Øvrig offentlig institution og Andet

Spørgsmål 9 og Spørgsmål 10: Antal af hjemmeboende børn på ens folkeregisteradresse (Sammensat variabel)

Ingen børn

1 barn

2 børn

3 børn eller flere

Spørgsmål 18: Bor du i/på?

Ejerlejlighed

Øvrig ejerbolig (hus, landejendom mm.)

Andelsbolig

Privat lejebolig

Almen lejebolig

Rekodning

Forskellige årsager har medført, at det har været nødvendigt at rekode flere af undersøgelsens variable. Derved er antallet af kategorier eller svarmuligheder blevet reduceret. Nogle kategorier er blevet slået sammen, mens andre er blevet frasorteret. For alle variablene gælder det, at kategorierne "Ved ikke" er undladt. Dette skyldes, at kategorien kan give misvisende resultater samt at de ikke er relevante for undersøgelsen. Det kan være problematisk at frasorteret eller undlade hele kategorier, hvis de udgør en større procentdel af besvarelserne, og/eller hvis det er en specifik befolkningsgruppe, som har svaret dette. Frasorteringen af specifikke grupper, uden at være

bekendt med dette, kan medføre fejlfortolkning af resultaterne, da stikprøven ikke længere er repræsentativ for den samlede population. Det er dog ikke umiddelbart tilfældet her, da disse kategorier udgør en lille andel af det samlede antal besvarelser. Ved hver tabel er anført, hvor stor en andel er missing fra den oprindelige stikprøve, hvorved det er muligt at se, hvor stor en andel er blevet frasorteret. For hovedparten af spørgsmålene er det under 1 procent, som har svaret ved ikke. Der er dog en undtagelse, hvilke er spørgsmål 8, som måler personernes husstandsbruttoindkomst. Her har 4 procent svaret ved ikke og 7 procent har ikke ønsket at oplyse deres husstandsbruttoindkomst. Dette er ikke ualmindeligt for sådanne undersøgelser, men det giver nogle vanskeligheder for analysen. Det er vigtigt at være opmærksom på dette frafald i tolkningen af resultaterne. Det kan betyde, at analysen ikke er repræsentativ for hele populationen, da der kan være nogle specifikke grupper, som har svaret ved ikke eller ikke har ønsket at oplyse denne oplysning. Det kan også være tilfældigt, hvem der har svaret dette, hvilket ville betyde at resultatet er repræsentativt. Det er dog ikke muligt at bestemme, og derfor vil jeg være opmærksom på, at der kan være nogle usikkerheder i forbindelse med analysen med denne variabel.

Det har også været nødvendigt at slå nogle svarkategorier sammen for nogle spørgsmål. Disse ses i oversigten ovenfor. Formålet med dette er at skabe større overblik, men ligeledes for at undgå kategorierne med meget få respondenter, hvilket giver en skævvridning af resultaterne. Jeg har forsøgt, at ingen grupper udgør under 5 procent af hele stikprøven. Dette er dog kun gjort, hvor det giver mening, at kategorierne slås sammen, således at de stadig vil være relevante i analysen.

I spørgsmål 12 er kategorierne "Parcelhus/villa" og "Landejendom/stuehus" slået sammen til en kategori "Villa". De to kategorier dækker over samme boligtype, men vi valgte at have to kategorier for, da det er lettere for respondenterne at besvare spørgsmålet. Til samme spørgsmål er kategorierne "Kollegie/ungdomsbolig/studiebolig", "Fritidshus", "Plejehjem/plejebolig", "Øvrig offentlig institution" og "Andet" slået sammen til en kategori "Andet". Dette skyldes, at kun en lille andel af respondenterne bor i disse boligtyper, hvor de tilsammen udgør 6 procent.

I spørgsmål 18, som måler ejerforholdet, er kategorien "Andet" frasorteret, da denne kun udgør 1 procent af stikprøven, og det er ikke muligt at slå kategorien sammen med en anden kategori med samme mening.

Desuden er flere spørgsmål med fordel slået sammen til ét spørgsmål. Dette er gjort med spørgsmål 9 og 10, som måler antallet af personer i husstanden samt antallet af børn. Respondenterne er først blevet spurgt til, hvor mange der bor i husstanden, hvis der bor to personer eller flere, da er de blevet spurgt til, hvor mange børn, der har folkeregisteradresse til husstanden. For at kunne måle antallet af børn med bopæl i husstanden, da er det nødvendigt at slå de to spørgsmål samme til et spørgsmål, da personer, som har svaret at der kun bor en person i husstanden ikke har svaret på spørgsmål 10. Derfor, for at kunne måle personer, der ikke har børn, der bor i deres husstand, er det nødvendigt at tage disse personer og fører over i spørgsmål 10s svarkategori "Ingen børn".

I forhold til at måle byens aktiviteter, da er der valgt fem spørgsmål til dette, men jeg har valgt at samle dem til et spørgsmål, som måler hvor mange af aktiviteterne de har deltaget i. Dette er gjort ved at slå de fem spørgsmål sammen til et spørgsmål.

Således er variablerne blevet bearbejdet inden analysen. I det følgende afsnit gennemgår jeg de analytiske værktøjer, som jeg bruger i analysen af de valgte variable.

5.2 Analytiske værktøjer

Der bliver anvendt forskellige analytiske værktøjer i bearbejdelsen af datamaterialet. Jeg vil præsentere disse værktøjer, og hvordan de bliver anvendt i analysen i det efterfølgende.

I analysen bliver der brugt både de reelle svar samt de vægtede og opregnede svar. Dette har betydning for, hvordan resultaterne præsenteres, men også hvordan resultaterne fortolkes og analyseres. Derfor sondrer jeg mellem, hvordan værktøjerne bruges i analysen af henholdsvis de reelle besvarelser samt de vægtede og opregnede svar.

Univariat analyse

Der anvendes indledningsvis en frekvenstabel til at beskrive fordelingen af, i hvilken grad personer oplever fællesskab i deres boligområde. Dette er for at undersøge, om der overhovedet er forskel mellem individers tilknytning til et lokalt fællesskab. Frekvenstabellen er en simpel måde at fremstille svarfordelingen på en enkelt variabel, den såkaldte univariate sammenhæng. I tabellen vil jeg vise både de rå frekvenser, og angive svarenes procentvise fordeling på den bestemte variabel.

Bivariate analyse

I den bivariate analyse anvendes krydstabeller, der viser fordelingen mellem to variable, hvor data præsenteres i et antal rækker og kolonner, der giver mulighed for at se den procentvise fordeling mellem variablene. Formålet med dette værktøj er at undersøge, om der er en sammenhæng mellem variable samt at se, hvorledes forskelle i fordelingen i en variable påvirker forskelle i den anden variabel. Det er gennem krydstabellerne muligt at undersøge, om der er sammenhæng mellem de uafhængige variable og de afhængige variable (Jensen og Knudsen 2009). Derfor anvendes krydstabellen i denne analyse, med det formål at undersøge om nogle faktorer (uafhængige variable) påvirker, i hvilken grad personer er tilknyttet et fællesskab eller har en præference for fællesskab (afhængig variable).

Krydstabellen viser en indikation på om, der er sammenhæng mellem de valgte variable, men det er også muligt at måle dette med en statistisk sikkerhed (Jensen og Knudsen 2009). Til at måle en eventuel sammenhæng mellem variable, anvendes både Chi-Square testen samt rangkorrelationskoefficienten Gamma.

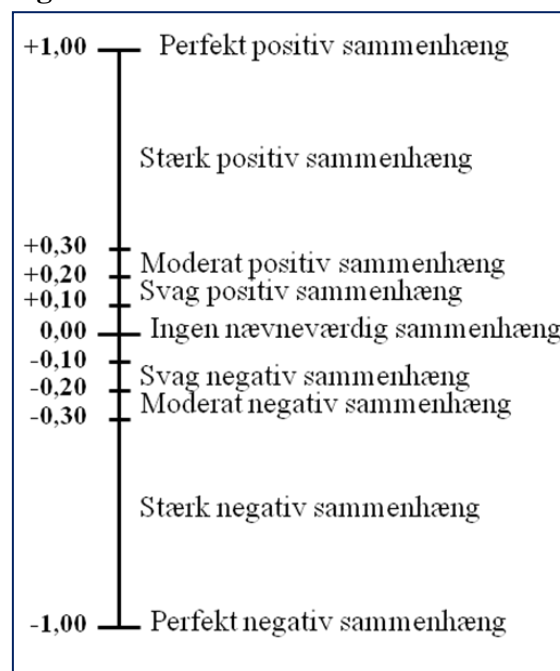
Chi-Square testen bliver anvendt når mindst en af variablene i analysen er nominalskaleret, men testen kan benyttes ved alle skalatyper. Nominalskaleret variable dækker over variable, hvor svarkategorier er gensidigt udelukkende, men hvor det ikke er muligt at rangere svarkategorierne. Chi-Square testen arbejder med antagelsen, at der ikke er en sammenhæng mellem variablene, og dermed at variablene er uafhængige af hinanden. Testen gør det muligt at undersøge, hvorvidt to variable er afhængige. Der er dog vigtigt at tage højde for antallet af svarkategorier, eller degrees of freedom (df), i tolkningen af værdien. Hvis det skal være muligt at vise, at variablene er afhængige (dvs. at indikere, at der er en sammenhæng mellem disse) skal chi-square værdien for krydstabuleringen overstige den kritiske værdi i chi-square fordelingen³. Det er dog værd at bemærke, at chi-square værdien ikke fortæller noget om styrken eller retningen for sammenhængen mellem variablene (Jensen og Knudsen 2009).

³ Denne fordeling kan ses i Agresti og Finlay side 594 tabel C

Chi-square testen anvendes kun, når der analyseres på den reelle stikprøve. Dette skyldes, at chi-square værdien påvirkes af stikprøvens størrelse. Værdien påvirkes opafgående ved større stikprøver, og da den opregnede og vægtede stikprøve tæller over 150.000 besvarelser, da vil chi-square værdien være unormalt høj, og derfor ubrugelig til tolkning af afhængighed af variablene (Agresti og Finlay 2009). Derfor anvendes chi-square værdien kun til tolkningen af analyser baseret på den reelle stikprøve.

Den anden test, som bruges til at måle sammenhængen mellem de valgte variable er gammaværdien, hvor denne måle styrken af sammenhæng mellem to variable. Derudover måler gammaværdien også retningen af en eventuel sammenhæng. Gammaværdien bruges kun når begge variable i krydstabellen som minimum er ordinalskaleret. I ordinalskalerede variable er svarkategorierne ligeledes gensidigt udelukkende, men det er samtidig muligt rangordne svarkategorierne. Det er dog ikke muligt at bestemme afstanden mellem de forskellige svarkategorier. Figur 5.1 viser graden af korrelation mellem variablene på den højre side og gammaværdien på den venstre.

Figur 5.1: Gammaværdien

Kilde: Nilsen og Kreiner 1999: 236

Skalaens fortegn viser sammenhængen og retningen mellem variablene, der går fra -1 til +1, hvor værdien +1 betyder, at sammenhængen er perfekt positiv, værdien 0 ingen nævneværdig sammenhæng og -1, at den sammenhæng, der findes er perfekt negativ (Nilsen og Kreiner 1999). I henhold til både Chi-Square testen og Gammaværdien beregnes også et signifikansniveauet.

Signifikanstest

Signifikansniveauet angiver, hvor stor sandsynligheden/risikoen er for, at de resultater man kommer frem til (ikke) ville blive de samme ved gentagelse af undersøgelsen. Denne signifikanssandsynlighed er betegnet som p-værdi, hvor p- værdien 0,05 angiver, at der med 95 procent sandsynlighed ville kunne finde tilsvarende resultat for populationen, og at resultaterne således kan betragtes som værende repræsentative (de Vaus 2002).

I denne analyse, da betragtes en p-værdi på under 0,05 som værende signifikant, og dermed som repræsentative for den samlede population. Det betyder, at der med god sandsynlighed er en sammenhæng mellem variablene, og at denne sammenhæng er signifikant for hele populationen med et sikkerhedsniveau på 95 procent (Jensen og Knudsen 2009; Agresti og Finlay 2009).

6. ET TEORETISK BLIK PÅ BYEN OG FÆLLESSKAB

I dette kapital redegøres for byen som et begreb og samtidig redegøres for den bysociologiske teoriehistorie. Formålet med dette er et oplæg til en diskussion af byen og tilknytning til geografisk afgrænset lokaliteter i relation til projektets analyse. Således skal dette kapital danne ramme om det teoretiske afsæt for den videre analyse, men også som afsæt til en selvstændig diskussion af byen og fællesskab i det moderne samfund.

6.1 Byen som kvalitativt anderledes

Allerede for over 120 år siden kommer det første vigtige bidrag til bysociologiens historie, da Ferdinand Tönnies i år 1887 udgiver bogen ”*Gemeinschaft und Gesellschaft*”. Tönnies diskuterer sociale relationer og tilknytning i forhold til hans begreber *Gemeinschaft* og *Gesellschaft* (Tönnies 1964; Falk 2007). Dette værk bliver af flere omtalt som Tönnies hovedværk, og selvom Tönnies sidenhen skriver et utal af bøger og skrifter, da mener nogle, at han kun har skrevet denne ene bog (Falk 2007; Frederiksen 2006). Anerkendelsen af bogen kommer dog sent (Falk 2007), og er ikke altid genkendt som en vigtig bidrager til bysociologien.

Dertil nævner mange Georg Simmel, som den første vigtige bidrager og inspiration til bysociologien (Tonboe 2006; Larsen 2007; Jørgensen 2006). Særlig hans essay ”Storbyerne og det åndelige liv” citeres ofte i forhold til bysociologien. Simmel er også en stor inspiration for Louis Wirth, der er en betydningsfuld person i Chicago-skolen (Jørgensen 2006).

Der er mange lighedspunkter mellem Tönnies og Simmel. De er begge født i 1850’erne og vokser op i Tyskland, hvor de er med til at grundlægge ”*Deutsche Gesellschaft für Soziologie*” i 1909 (Falk 2007; Larsen 2007). Wirth adskiller sig i nogen grad fra de to teoretikere i forhold til både tid og sted. Wirth er født i slutningen af det 19. århundrede i Tyskland, men flytter senere i USA. Han bliver sidenhen en af grundlæggende til Chicago-skolen, i den amerikanske by af samme navn (Tonboe 1993). Derudover mener Wirth, ligesom Simmel og Tönnies, at storbyen adskiller sig fra andre lokaliteter (Wirth 2005; Jørgensen 2006; Tönnies 1964; Simmel 1998). For de tre teoretikere er storbyen og landet to modsatte poler i forhold til hinanden, og det er disse ligheder der danner rammen om dette afsnit.

Tönnies adskiller sig fra de to øvrige teoretikere ved, at hans hovedstudie ikke er byen, men derimod hans begreber *Gemeinschaft* og *Gesellschaft*, som skal hjælpe i forståelsen og analysen af sociale relationer og tilknytning samt fællesskab i samfundet, og herigennem i byen.

De begreber, som udledes af Tönnies teori er *Gemeinschaft* og *Gesellschaft* samt væsensvilje (Wesenswille) og valgvilje (Kürwille), der er vigtige begreber i forståelsen af *Gemeinschaft* og *Gesellschaft* (Tönnies 1964). Tönnies beskriver *Gemeinschaft* og *Gesellschaft* som dualismer, hvor *Gemeinschaft* er et gammelt fænomen, da er *Gesellschaft* er et nyt. *Gesellschaft* fremkommer af *Gemeinschaft*, og ifølge Tönnies vil *Gesellschaft* blive mere almindelig i takt med det moderne samfund udvikling, og således gradvist erstatte *Gemeinschaft* (Tönnies 1964; Frederiksen 2006). Tönnies beskriver forholdet mellem *Gemeinschaft* og *Gesellschaft* således:

... Gemeinschaft should be understood as a living organism, Gesellschaft as a mechanical aggregate and artifact (Tönnies 1964: 35)

For Tönnies betyder det ligeledes, at sociale relationer i Gemeinschaft er organiske og reelle, mens de i Gesellschaft er konstrueret (Tönnies 1964). I forhold til Gemeinschaft taler Tönnies om tre bånd, som skal dække over forskellige former for relationer mellem individer.

Gemeinschaft of locality may be conceived as a community of physical life, just as Gemeinschaft of mind expresses community of mental life. In conjunction with the others, this last type of Gemeinschaft represents the truly human and supreme form of community. Kinship Gemeinschaft signifies a common relation to, and share in, human beings themselves, while in Gemeinschaft of locality such a common relation is established through collective ownership of land; and, in Gemeinschaft of mind, the common bond is represented by sacred places and worshiped deities (Tönnies 1964: 42)

Tönnies refererer her til tre forskellige former for fællesskab, hvori fællesskab er målet i sig selv. Heraf udreder Tönnies slægtskab, naboskab og venskab, hvoraf disse er domineret af væsensviljen (Tönnies 1964; Frederiksen 2006), som han definerer den naturlige vilje. Væsensviljen er en modsætning til valgviljen, der er den rationelle vilje. Disse to begreber har et samspil, ligesom Gemeinschaft og Gesellschaft, og er ligeledes forbundet med forståelsen af de to begreber. Begreberne angår den menneskelige tænkning, og som årsager til handlen (Tönnies 1964). I forhold til de to begreber skelner Tönnies mellem mål og midler. Det at ville og handle sker ud fra et ønske, og det er styret af følelser og drifter. Vilje og handling sker umiddelbart samt ud fra et bestemt sindelag. Begrebet væsensvilje fremkommer af vane og handlen, og er bestemt ud fra de givende omgivelser samt individets sindelag i øjeblikket (Tönnies 1932). Relationer der er villet ud af temperament, personlighed og intellekt er grundlæggende i væsensviljen. Væsensviljen er således drevet af følelser, vaner og samvittighed (Tönnies 1932; Frederiksen 2006). I valgvilje er formålet med en handling, derimod at opnå et mål. Relationer er et middel til at opnå mål, hvor det i væsensvilje er målet i sig selv (Tönnies 1932; Frederiksen 2006).

Valgviljen er dominerende i Gesellschaft, hvor relationer er overfladiske. Som individer er man isoleret, og relationer til andre individer sker på baggrund af et formål, hvor man ønsker noget ud af relationerne. Relationer i valgviljen er derfor et middel til at opnå et mål. Desuden er individer i et konstant spændingsforhold med hinanden (Tönnies 1964). Tönnies beskriver det således:

... nobody wants to grant and produce anything for another individual, nor will be inclined to give ungrudgingly to another individual, if it be not in exchange for a gift or labor equivalent that he considers at least equal to what he has given (Tönnies 1964: 65)

I Gesellschaft sker relationer mellem personer således med udgangspunkt i, at det kommer individet selv til gode, og dermed at man får noget ud af relationerne. Tönnies fremhæver tre former for Gesellschaft; nationen, staten og foreningen. Tönnies ser Gesellschaft, som mest dominerede i byen, hvor Gemeinschaft er at finde i landsbylivet og de mindre byer (Tönnies 1964; Frederiksen 2006). Dermed skaber Tönnies endnu en dualisme mellem de to begreber, og ligeledes en dualisme mellem

byen og landet. Tönnies ser altså byen som et anderledes rum end det på landet. Det er et interessant perspektiv, som Tönnies har omkring byen og de sociale relationer, men nutidens samfund har dramatisk ændret sig i forhold til i Tönnies' tid, og derfor kan begreberne umiddelbart virke forældet, og uden relevans for forståelsen af nutidens samfund og byen. Dette spørgsmål tager Birte Kloch Frederiksen op til diskussion (Frederiksen 2006).

Tönnies mener, at *Gemeinschaft* vil forsvinde i takt med samfundets udvikling, og derved at de familiære bånd og landsbylivet vil gå tabt med moderniseringens opståen. Er fællesskab i nutidens samfund blevet flygtig, og har motiverne for at indgå i et fællesskab skifte fra *Gemeinschaft* til *Gesellschaft*? Dette kan problematisere begrebet *Gemeinschaft*. Er det overhovedet muligt at benytte Tönnies begreber til at forstå og forklare fællesskabet i en moderne verden? Frederiksen mener, at begreberne kan anvendes til at forklare fællesskab i det moderne samfund, men dog ikke, som de blev dengang Tönnies skrev sit værk (Frederiksen 2006). Hun fremhæver:

Hans begreber om forskellige viljer til at deltage i sociale relationer er centrale. Vi kan anvende opdelingen i henholdsvis væsensvilje og valgvilje i forståelsen af, at der kan være flere motiver på spil, når vi indgår i forskellige former for fællesskaber med hinanden. Det kan også være med til at forklare, hvorfor nogle relationer er stærkere end andre. (Frederiksen 2006: 130).

Tönnies begreber er således relevante i diskussionen om fællesskab i det moderne samfund, og i forbindelse med projekts analyse af fællesskab. Begreberne anvendes, som analytiske redskaber til at forstå begrebet fællesskab, hvilke også er Tönnies intention (Frederiksen 2006).

I forhold til byen, da arbejder Tönnies med en adskillelse af storbyen og de mindre byer samt landsbysamfund. Dette er en tese, som Georg Simmel og Louis Wirth også omfavner i deres teorier om byen og sociale relationer.

Byen er et begreb, som har været omdiskuteret i sociologien i over 100 år, hvor Georg Simmel kom med de første tanker og perspektiver på byen, som et selvstændigt sociologisk felt. Georg Simmel tager fat i diskussion om byen kontra landet i sit essay "Storbyerne og det åndelige liv" (Simmel 1998), hvor bemærker Simmel at:

... lillebyen og landlivet, med den langsomme, mere tilvante, regelmæssigt flydende rytme i dens sansemæssigt-åndelige livsform. Herudfra forstår man frem for alt storbyens åndelighedsintellektualistiske karakter i forhold til lillebyens, der i højere grad er indstillet på følelse og følelsesmæssige relationer. (Simmel 1998: 192)

Simmel betragter således lillebyen og storbyen, som klart forskellige. Han beskriver storbyen, som karakteriseret ved tilstedeværelsen af rationaliteten og forstandsmæssigheden samt pengeøkonomien. Lillebyen er derimod præget af følelser og sociale relationer med de øvrige beboere (Simmel 1998). Det er den samme adskillelse, som Tönnies fremhæver ved *Gemeinschaft* og *Gesellschaft*, hvor forskelle mellem byen og landet kan findes i de sociale relationer, der dominerer de to steder (Tönnies 1964). I storbyen hersker forstanden, hvilke ifølge Simmel skyldes, at i storbyen bliver individerne mødt af mange sanseindtryk, og herigennem sker en intensivering af bevidstheden for individet. Simmel mener, at det derfor er nødvendigt at beskytte sig mod dette, og derved ikke blive overvældet af storbyens mange sanselige indtryk og rodløshed (Simmel 1998;

Jørgensen 2006). Det er derfor forstand hersker i storbyen, således *"flyttes reaktionen på hine fænomener til det psykiske organ, som er mindst følsomt, og som ligger fjernest fra personlighedens dybder."* (Simmel 1998: 193). Individernes rationalitet og forstandsmæssighed, ses udtrykt i de sociale relationer i storbyen, som Simmel betragter som værende baseret på blaserthed, hvilket tydeligt fremstår af nedenstående citat:

Der findes måske intet sjæleligt fænomen, der så ubetinget er forbeholdt storbyen, som blaserthed (Simmel 1998: 196)

Dette skyldes, ifølge Simmel, en overmætning af indtryk i storbyen, som har efterladt individerne med en *"... manglende evne til at reagere på nye stimuli med en dertil tilsvarende energi er netop den blaserthed..."* (Simmel 1998: 196). Det er således de mange sanseindtryk i storbyen, som gør individerne blasert. Derudover beskriver Simmel de sociale relationer, som distinkt forskellige for de i lillebyen, hvilket er fremhævet i det følgende citat, hvor Simmel forklarer, at sociale relationer mellem beboere i storbyen karakteriseres ved reserverthed.

Storbyboernes mentale holdning til hinanden vil man formelt skulle beskrive som reserverthed. Hvis den vedvarende ydre berøring med utallige mennesker skulle fremkalde lige så mange indre reaktioner, som i lillebyen, hvor man kender næsten enhver man møder og har et positivt forhold til hver enkelt, så ville man blive fuldstændig atomiseret indvendigt og komme i en helt ubeskrivelig psykisk forfatning. Dels denne psykologiske omstændighed, dels den berettigede mistro, som vi har til de forbipasserende, flygtigt berørende elementer i storbylivet, tvinger os til reservation, som gør, at vi ofte ikke engang kender årelange naboer af udseende, og som ofte får os til for lillebyboeren at virke kolde og ufølsomme (Simmel 1998: 198)

Derudover beskriver Simmel de sociale interaktioner mellem individer i storbyen, som præget af ligegyldighed, fjendtlighed og frastødning. For Simmel er de tætte og positive sociale relationer i lillebyen ikke mulige i storbyen, da beboerne i storbyen ikke ville kunne rumme de samme relationer, som findes i lillebyen. I stedet er der en flygtig berøring i storbyen med naboer eller andre, der bor i samme område som personerne. Dette er for at beskytte sig selv mod de mange sanseindtryk i storbyen, og dens mange beboere. Simmel mener faktisk, at man ville blive psykisk syg, hvis man forsøgt at tage alle indtryk til sig (Simmel 1998; Jørgensen 2006). Til trods for denne beskrivelse af de sociale relationer, så anser Simmel også storbyen, som hjemsted for friheden samt den individuelle uafhængighed. For Simmel er storbyen, der hvor individet kan realisere sig selv, både socialt og åndeligt, hvilke han ikke anser, som muligt i lillebyen (Simmel 1998; Jørgensen 2006). Simmel anser altså storbyen og lillebyen, som distinkt forskellige på adskillige punkter. Storbyen er præget af blaserthed, reserverthed og ligegyldighed i forhold til de sociale relationer, hvorimod i lillebyen er relationerne baseret på følelser. Storbyen beskrives ved en intellektuel karakter og ved rationalitet, derimod i lillebyen er det følelser og fællesskab gennem tætte relationer, som dominerer. Det er dog i storbyen, at individerne har mulighed for personlig udfoldelse og realisering, som ikke kan findes i lillebyen (Simmel 1998).

Simmels betragtninger og observationer af storbyen, og dens forskellighed fra lillebyen er yderst interessant og relevant i diskussionen af de lokale fællesskaber i det moderne samfund. Simmel

afviser ikke, at der kan være fællesskaber i storbyen, men blot at de ikke vil være baseret på nære og tætte relationer mellem individerne i fællesskabet. Dette er samme udgangspunkt, som Tönnies kommer til med hans begreber.

Louis Wirth er en betydningsfuld person i Chicago-skolen, der bliver grundlagt for over 100 år siden, i den amerikanske by af samme navn. Navnet kommer af andet end byen, hvor skolen er beliggende. Dertil er det også kommet af, at mange af studierne, og det empiriske arbejde bliver foretaget med byen Chicago, som omdrejningspunkt (Jørgensen 2005). Der er en stor mangfoldighed i forhold til faglig retninger, men hovedfokus er storbyens sociale liv samt organiseringen af denne og sociale relationer i byen. Derudover kan der tales om forskellige spor indenfor Chicago-skolen. Anja Jørgensen fremhæver fire spor; *humanøkologien*, *socialt (dis)organisering*, *socialpsykologisk* og *aktionsforskning og social arbejde* (Jørgensen 2005). I humanøkologien er fokus på forholdet mellem det sociale og byen, og her er de dominerede teoretikere Robert Park, Ernest Burgess og Roderick McKenzie. Humanøkologien vil blive gennemgået i det efterfølgende afsnit. Det socialt (dis)organiseret spor er repræsenteret af Parks elever, og omfatter empiriske studier af livet i bestemte bydele og skæve eksisteredes i byen, såsom vagabonder og hjemløse. I det social psykologisk spor er George H. Mead den primære teoretiker, men også Erving Goffman, Howard Becker, Herbet Blumer og William Thomas er betydningsfulde for sporet. Fokus er på forholdet mellem individet og samfundet. Der er også en større fokus på individets bevidsthed i forhold til andre grupper og/eller samfundet. I det fjerde spor, aktionsforskning og social arbejde, har forskningen et politisk og socialt formål, der skal bidrage til samfundet samt byens udvikling og forbedring (Jørgensen 2005).

Wirth er ikke umiddelbart funderet i humanøkologien, som Chicago-skole teoretikere Robert Park, Ernest Burgess og Roderick McKenzie (Jørgensen 2006). Han er mere baseret i det social (dis)organiseringsspor. Wirth mener, ligesom Simmel og Tönnies, men modsat humanøkologien, at byen adskiller sig fra andre lokaliteter (Wirth 2005; Jørgensen 2006; Jørgensen 2005). Dermed adskiller Wirth sig fra sine kollegaer i Chicago-skolens humanøkologi i sit syn på forholdet mellem by og land.

Han er således mere inspireret af Simmels tanker, selvom han befinder sig i en anden tid og et andet rum end Simmel. For Wirth er storbyen og landet to modsatte poler i forhold til hinanden. Wirth definerer byen:

... a city may be defined as a relatively large, dense, and permanent settlement of socially heterogeneous individuals (Wirth 2005: 34)

For Wirth er byen karakteriseret ved at have en betydelig størrelse og tæthed, samt at være sammensat af individer, der er distinkt forskellige fra hinanden, i forhold til fx etnicitet og kulturbaggrund. Wirth forsøger, herved at komme med en definition af byen, hvilket ikke har været at finde i hverken Simmel eller Tönnies skrifter. Det er dog en snæver og minimal definition af byen (Wirth 2005). Begrundelsen for denne minimale definition uddyber Wirth således:

In formulation a definition of the city it is necessary to exercise caution in order to avoid identifying urbanism as a way of life with any specific locally or historically conditioned

cultural influences which, though they may significantly affect the specific character of the community, are not the essential determinants of its character as a city. (Wirth 2005: 34)

Wirth udviser forsigtighed, da han ikke mener, at byens karakter ikke kan bestemmes, som en livsstil med lokalt eller historisk betingede kulturelle påvirkninger. For Wirth betyder det, at byen og urbanismen skal yderlig defineres, men dette skal ske i lyset af allerede eksisterende viden (Wirth 2005).

Wirth er enig med Simmel i forhold til hans antagelser om sociale relationer og interaktioner i byen, som han beskriver således:

The contacts of the city may indeed be face to face, but they are nevertheless impersonal, superficial, transitory, and segmental. The reserve, the indifference, and the blasé outlook which urbanites manifest in their relationships may thus be regarded as devices for immunizing themselves against the personal claims and expectations of others. (Wirth 2005: 35)

Interaktioner i byen er altså overfladiske og upersonlige, og dette skyldes at individerne beskytter sig mod personlig krav og forventninger fra andre. For Simmel skyldes ligegyldigheden i de sociale relationer også, at individer forsøger at beskytte sig mod udefrakommende indtryk (Simmel 1998; Wirth 2005). Som følge af dette karakteriserer Wirth de sociale relationer, som værende intellektuelle, sofistikeret og rationelle. Der er et formål med interaktion med andre, og det er til eget gavn. Dette perspektiv er i overensstemmelse med Tönnies begreb valgvilje, som han anser, som dominerede i byen. Wirth mener, i forlængelse heraf også, at byboere er afhængige af hinanden for at opnå et tilfredsstillende liv i byen, men det er ikke bestemte personer man er afhængige af, men blot de individer, som kan tilfredsstille ens behov. Storbyen tillader også en stor individuel frihed og frigørelse (Wirth 2005), hvilket også er en pointe, som Simmel fremhæver ved storbyen. Tönnies, Simmel og Wirth repræsenterer således samme teoretiske perspektiv på byen, og det på trods af, at de ikke levede i samme tid eller rum. De mener alle, at storbyen er distinkt forskellig fra andre lokaliteter. Derudover mener de, at sociale relationer i byen er konstrueret og præget af egne motiver, hvilket de ser som problematisk og grund til bekymring for fællesskabet, det sociale liv og deraf ordnen og moralen i samfundet. Hvor Tönnies, Simmel og Wirth har en problematisk tilgang til byudviklingen, så sker der et brud med denne tankegang i Chicago-skolens humanøkologiske spor.

6.2 Et nyt brud – et nuanceret perspektiv på byen

Peter Saunders fremhæver humanøkologien, som den første omfattende by teori (Saunders 1981). Det er forholdet mellem det sociale og det rumlige, der er i fokus i humanøkologien. Derudover har humanøkologien også et stort fokus på organiseringen af det sociale liv i byen samt interaktioner mellem individer (Jørgensen 2005).

Nogle af de mest fremtrædende personer i humanøkologien er Robert E. Park, Ernest W. Burgess og Roderick D. McKenzie, der i 1925 udgiver *The City* (Park, Burgess og McKenzie 1984). Gennem humanøkologien forsøger disse teoretikere bl.a. at forklare og undersøge forholdet mellem

det sociale og det rumlige. Bogen *The City* er et forsøg på at skabe et teoretisk grundlag for studier af dette forhold (Jørgensen 2005).

Selvom der er flere markante teoretikere indenfor humanøkologien, så bliver Park betragtet som grundlæggeren af denne strømning indenfor Chicago-skolen (Jørgensen 2011; Tonboe 1993). Park mener, modsat Simmel og Wirth, at byen ikke nødvendigvis adskiller sig andre lokaliteter. Han ser ikke kun byen, som en konstruktion eller som geografisk afgrænset, men derimod som en organisme i konstant udvikling. Denne udvikling sker, ifølge Park, i hele samfundet, men i forskellige tempoer afhængig af de fysiske omgivelser. Dermed adskiller byen sig ikke umiddelbart fra andre lokaliteter i samfundet (Park, Burgess og McKenzie 1984; Jørgensen 2006). Der kan dog argumenteres at, fordi byen og lokaliteterne er på forskellige niveauer i udviklingsprocessen, så er der forskel mellem byen og de andre lokaliteter. Dette er stadig i tråd med Park, som ikke principielt ser byen, som forskellig fra andre lokaliteter. Simmel har et fokus på storbyen kontra lillebyen, samt hvordan interaktion og sociale relationer adskiller sig i disse. Park har samtidig fokus på byen, som en organisme i sig selv (Simmel 1998; Park, Burgess og McKenzie 1984). I nedenstående citat udtrykker Park sin forståelse af byen:

The city is, rather, a state of mind, a body of customs and traditions, and of the organized attitudes and sentiments that inhere in these customs and are transmitted with this tradition. The city is not, in other words, merely a physical mechanism and an artificial construction. It is involved in the vital process of the people who compose it; it is a product of nature, and particularly of human nature (Park, Burgess og McKenzie 1984: 1)

Park forstår byen, som noget ud over en fysisk konstruktion, nemlig som en udviklingsproces. Byen er et naturprodukt, og samtidig et produkt af den menneskelige natur gennem de individer, der bor der. Park udtrykker det således ”... *the city rooted in the habits and customs of the people who inhabit it*” (Park, Burgess og McKenzie 1984: 4). Byen skal således forstås ud fra de individer, der lever i byen. Park tager dog skridtet videre, og forklarer at byen skal forstås, som en mosaik af forskellige verdner, der har hver deres historie og morale. Disse verdner er fysisk beliggende side om side, men de forbliver dog samtidig adskilt. Disse verdner er Parks forståelse af naboskaber, som han yderlig forklarer i citatet:

In the course of time every section and quarter of the city takes on something of the character and qualities of its inhabitants. Each separate part of the city is inevitably stained with the peculiar sentiments of its population. The effect of this is to convert what was at first a mere geographical expression into a neighborhood, that is to say, a locality with sentiments, traditions, and a history of its own (Park, Burgess og McKenzie 1984: 6)

Det er således ikke kun byen, der skal forstås som et udtryk af individerne, der lever der, men de mindre verdner og kvarter i byen, er ligeledes et udtryk fra dets indbyggere. Samtidig kan disse naboskaber adskille sig markant fra hinanden, hvilket skaber en segregering i byen. Hvert naboskab har sin egen historie, sine traditioner og vaner. I denne sammenhæng omtaler Park også de ”moral regions”, som er en samling af individer i byen med deres eget moralske miljø. Segregering sammen med mobiliteten, som Park ser i storbyen, er medvirkende til, at storbyen fremstår

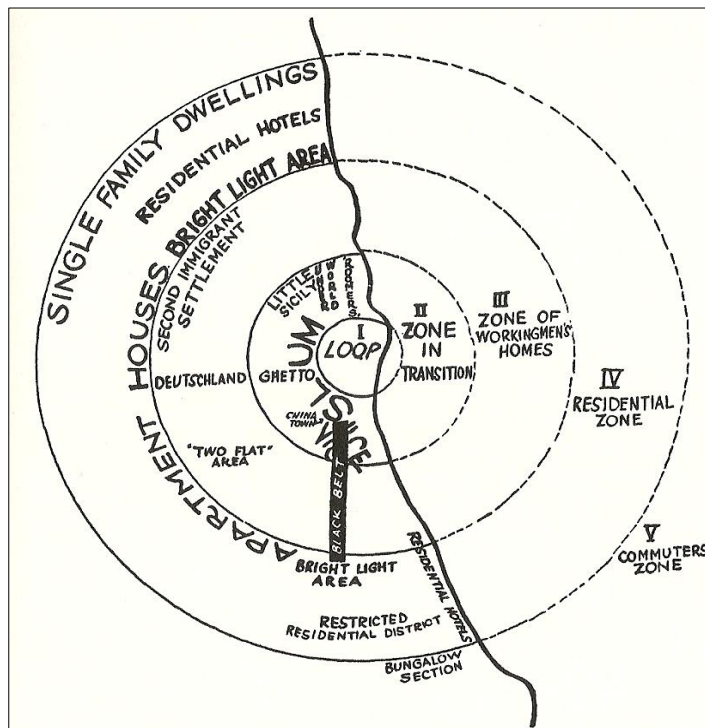
overfladisk og upersonlig. og dermed også opleves forskelligt i forhold til de tætte fællesskaber i mindre byer samt på landet (Jørgensen 2006; Park, Burgess og McKenzie 1984).

Samfundets gennemgår, ifølge Park, en naturlig udviklingsproces i forhold til fællesskab og sociale interaktioner. Dette betyder samtidig, at der er forskellige former for fællesskab i byen. I starten af processen er fællesskab et ubevidst produkt mellem individer, og det er præget af konkurrence. Herefter udvikles økonomiske, dernæst politiske og efterfølgende moralske fællesskaber, hvoraf disse i højere grad er præget af kommunikation og ikke konkurrence. De sociale relationer i disse fællesskaber er baseret på forskellige former af interaktion, som konflikt (økonomisk fællesskab), tilpasning (politisk fællesskab) og assimilation (moralsk fællesskab) (Jørgensen 2005). Tanken om, at fællesskab har flere former, og at de udvikler sig af hinanden har tråde til Tönnies begreber *Gemeinschaft* og *Gesellschaft*. I de første stadier i Parks udviklingsproces er fællesskab en ubevidst tanke for individet, dette ses også i *Gemeinschaft*, hvor fællesskab er umiddelbart. Derimod er individet, i de efterfølgende stadier, mere bevidst om fællesskabet, hvilket er kendetegnet for *Gesellschaft*, som er konstrueret fællesskab og interaktion.

Dette er nogle observationer, som Park gør, og det er utrolig interessant i forhold til Simmel, som ser byen som en enhed. Park ser byen, som bestående af flere enheder og naboskaber, det er derfor interessant at undersøge om fællesskab opleves i forskellige grader i forskellige områder af byen. Er det muligt at måle forskelle på bydele i forhold til, i hvilken grad personer oplever fællesskab? En tanke som vil blive videreført i analysen.

Ernest W. Burgess er også en markant teoretiker i humanøkologien, og han er enig med Park i mange henseender (Jørgensen 2006). Burgess udvikler en model for udviklingen og væksten af storbyen, der ses i nedenstående figur, der også viser modellen anvendt på daværende Chicago.

Figur 6.1: Burgess model for byens vækst

Park, Burgess og McKenzie 1984: 51

Burgess opstiller en ideal model for ekspansionen af enhver by, som består af fem cirkler. Den inderste cirkel "The Loop I", er kendetegnet ved at være byens forretningsområde. Den efterfølgende cirkel betegner Burgess "Zone in transition", hvori der også ligger forretninger og butikker. Den tredje cirkel er "Zone of workingmen's homes", og som betegnelsen antyder, så er dette område beboet af industriens arbejdere. "Residential zone" er den fjerde cirkel, som Burgess karakteriserer, som et mere eksklusivt område, som der er begrænset adgang til. Den yderste cirkel er "Commuters zone", som er beliggende i byens periferi, hvilken kan være i form af forstæder eller satellitbyer (Park, Burgess og McKenzie 1984).

Burgess bruger disse zoner til at forklare, både den fysiske og den sociale udvikling i storbyen. Den fysiske ekspansion sker ved, at en indre cirkel invaderer en ydre cirkel, hvilket er en proces som Burgess kalder *succession*. Denne proces sker på baggrund af en vækst i populationen (Park, Burgess og McKenzie 1984). Der sker også en sociale udvikling i storbyen, og denne har også en stor betydning for væksten af byen. Hver zone er også bestemt ud fra de sociale grupper, som lever der. Denne segregering af byen skaber grupper baseret på både sociale, kulturelle og økonomiske skel. Hver gruppe har sin rolle og identitet i byen, og dermed også sine egne muligheder for udvikling, men således også sine begrænsninger. I ekspansionen af byen flyttes de forskellige bydele også til nye arealer, og skaber dermed nye kvarterer. Hermed sker en udvikling af byen på baggrund af indbyggerne, samtidig med en fysisk udvikling (Park, Burgess og McKenzie 1984).

Burgess har nogle meget interessante perspektiver for forståelsen af byens forskellige kvarter og områder. Når man skal undersøge et område, er det interessant at have en forståelse af, hvilken udvikling området har gennemgået, og hvilke grupper der lever i området, samt hvilken historie, der er knyttet der til. Dette er perspektiver, som vil medtages i den senere analyse af de forskellige områder i Aalborg.

Humanøkologien har altså en mere nuanceret og positivt tilgang til bysociologien. Storbyen er ikke nødvendigvis et farligt sted, som vil bringe uorden til samfundet. Der sker dog flere udviklinger indenfor humanøkologiske teori, og der opstår bysociologier, som ikke var biologisk orienteret, og hvor fokus ikke længere er på de sociale relationer og fællesskabet. Dette diskuteres i det næste afsnit.

6.3 Byen som et fordelingsspørgsmål

Der opstår, som efterløber af humanøkologien, en diskussion om, hvorvidt byen kan ses som et selvstændigt sociologisk begreb. I stedet foreslås *rum*, som et sociologisk begreb (Jørgensen 2006). I tiden efter anden verdenskrig er bysociologien i tilbagegang, og Chicago-skolens humanøkologi i opløsning. Bysociologien mangler et fast holdepunkt, og det bliver spredt til alle studier af byområder uden, at disse studier har et fælles udgangspunkt. Dermed vokser forskellige retninger indenfor bysociologien frem (Saunders 1981).

En af disse retninger er, at byen ses, som et ressourceallokeringsystem (Jørgensen 2006). Byen rummer begrænsede ressourcer, og fordelingen af disse ressourcer ikke lige fordelt mellem de forskellige sociale lag og grupper. Peter Saunders forklarer, at der er tre hovedpointer ved dette teoretiske perspektiv: *at rummet naturligt er ulige fordelt; at den måde, hvorpå disse uligheder er fordelt i befolkningen afhænger social proces, som er urbane leders handlinger; at disse processer*

til gengæld vil påvirke og afspejle kampe mellem forskellige konkurrerende grupper i befolkningen (Saunders 1981: 253). Saunders fremhæver bl.a. John Rex og Ray Pahl, som vigtige personer i dette teoretiske perspektiv, hvoraf disse dog har forskellige indgangsvinkler. Rex har fokus på fordelingen i forhold til kampen mellem forskellige boligklassers ulige adgang til byens knappe eller begrænsede boligressourcer. Pahl derimod fokuser på bureaukratiets indflydelse på fordelingen af uligheden. Han udvikler en korporatismeteor, hvor staten dominerer den private kapital (Jørgensen 2006). Både Rex og Pahl var inspireret af en weberiansk tilgang, og begge har fokus på klasser, social ulighed, korporatisme og magt.

En anden tilgang ser byen som en kollektiv konsumtionsenhed, som er funderet i en marxistisk tilgang (Jørgensen 2006). Saunders forklarer at denne tilgang er repræsenteret ved to positioner: *the theory of the urban* og *a theory applied to the urban* (Saunders 1981: 255).

Den første teori beskriver Saunders, som en position, der kommer fra traditionen urban sociologi, i den udstrækning, at den forsøger at identificere et specifikt socialt fænomen, som falder sammen med geografisk objekt af byen (Saunders 1981: 255).

Den anden position begynder med spørgsmålet om kapitalismen, og den behandler kun problemet med plads i det omfang, at det kan betragtes som væsentlige for kapitalakkumulation (Saunders 1981: 255).

Der har været mange forsøg på at formulere en byteori, men ingen har lykket sig med dette, og dette mener Saunders *må få den konsekvens, at termen by bliver erstattet af rum. Han mener at etiketten by ofte hæftes på teorier af traditionelle årsager, og ikke fordi disse nødvendigvis har nogen specifik relation til empiriske analyser af byen* (Jørgensen 2006: 67)

Disse nye retninger og diskussioner om begrebet by eller rum har haft stor betydning for udviklingen af bysociologien, og senere rummet sociologi. Der er ikke længere fokus på de sociale relationer, men derimod den ulige fordeling af ressourcer mellem indbyggerne i storbyen. Derudover har også udefrakommende faktorer betydning, da disse har påvirket rummet, og derfor også teorien omkring rummet og byen. Der redegøres for sådanne udviklinger, og betydningen for forståelsen af rum og stedtilknytning i det følgende afsnit.

6.4 Rummet og stedtilknytning i en global verden

I takt med forandringer i samfundet og udviklingen i det senmoderne samfund er begrebet rum blevet indført, som et selvstændigt analysefelt, hvorunder er bysociologien blevet inkorporeret, som en underanalysefelt. Dette har stor betydning for forståelsen af byen og lokaliteter. Samtidig er begrebet *netværkssamfund* blevet introduceret i takt med den teknologiske udvikling og globaliseringen.

Denne udvikling i samfundet, og indenfor den bysociologiske teoriehistorie, har ifølge flere teoretikere betydet en adskillelse af de sociale relationer og det geografiske rum, herunder de geografiske bundne fællesskaber. Hvorvidt denne udvikling er positiv eller grund til bekymring er til diskussion. I forhold til denne udvikling, da deler Anja Jørgensen de nutidige teoretikere op i to hovedgrupper: teoretikere med en optimistisk tilgang og teoretikere med en pessimistisk tilgang (Jørgensen 2008).

Et eksempel på en optimistisk teoretiker er Anthony Giddens, der ser muligheder i adskillelsen af de sociale rum og geografiske lokaliteter. De lokale fællesskaber vil givetvis har vanskeligheder i det senmoderne samfund, men der opstår nye muligheder for andre former for fællesskaber. Herved vil der ikke blive mindre fællesskab, men de vil blot opstå i nye former end tidligere (Jørgensen 2008). De sociale relationer er ikke længere begrænset til det fysiske rum, men gennem nogle udlejningsmekanismer tages de ud af det lokale fællesskab. Giddens skelner mellem to former for udlejningsmekanismer, symbolske tegn og ekspertsystemer. Et eksempel på udveksling af symbolske tegn er penge, Lars Bo Kaspersen (2007) beskriver det således; *penge repræsenterer en værdi, der senere kan indløses ved køb af nye varer. Symbolske tegn bryder med andre ord transaktionerne ud af deres særlige transaktionsmiljø og skaber nye interaktionsmønstre på tværs af tid og rum* (Kaspersen 2007: 434). Ekspertsystemerne har en anden funktion og de omgiver personerne i det daglige (Kaspersen 2007). Et eksempel kunne være at jeg handler ind i et supermarked og herved bevæger jeg mig i flere ekspertsystemer, som muliggør produktionen af varerne, varelevering og konstruktionen af butikken. Jeg kan uden kendskab til disse systemer benytte supermarkedet såfremt jeg har penge til at handle for. Disse systemer øger min mobilitet og er årsagen til *sociale relationer frigøres fra lokale interaktionskontekster og genskabes på tværs af ubegrænset tid-rum distancer* (Jørgensen 2008: 11).

Ifølge teoretikere Saskia Sassen, Manuel Castells og Zygmunt Bauman, der af Jørgensen betegnes som (kritiske) pessimister, har udviklingen betydet, at der er blevet skabt en ulighed i forhold til fællesskab i det moderne samfund. De betegner en gruppe for den globale elite, og at denne gruppe har vendt ryggen til de lokale samt nationale fællesskaber. De globale eliter ser de forankrede fællesskaber, som påtvunget og afviser disse, mens de øvrige personer i samfundet er afhængige og tvunget til at indgå i sådanne fællesskaber. Dette skaber en ulighed mellem individerne i samfundet (Jørgensen 2008).

Manuel Castells taler om, at tid og rum er blevet transformeret af den teknologiske revolution. Samtidig analyserer han netværkssystemer og netværkssamfundet, som en enhed. Der er tre hovednetværker, som udgør netværkssamfundet: produktions-, magt- og erfaringsnetværk (Jensen 2006). Han introducerer også betegnelsen ”Informationsalderen” til at beskrive vores nuværende samfundstid (Jørgensen 2008; Castells 1989). En beskrivelse af denne tidsalder er *der er en evig restrukturering af det sociale sted. En udvikling der bl.a. skaber ulighed mellem regioner og geografiske lokaliteter, idet visse steder er forbeholdt befolkningsgrupper, som har de kompetencer og ressourcer, der er nødvendige for at kunne begå sig i informationsalderens netværkssamfund* (Jørgensen 2008).

Der er mange fælles træk mellem Castells og Saskia Sassen. For begge har byen og rummet på mange måder mistet sin traditionelle betydning. Storbyerne er blevet forbundet på en helt ny måde, og lokale fællesskaber har fået en helt ny betydning. Sassens taler om urban warzones, her lever folk der i den grad er sat udenfor mange samfund sammenhæng, de føler ikke de har en legitim ret til området, men kræver en anerkendelse og ret til byen (Sassen 2012).

Zygmunt Bauman taler om den nye elite i samfund, hvor disse ikke er defineret af en adresse. I deres verden er de defineret af en e-mail samt et mobilnummer. Han beskriver gruppen således:

The new elite is not defined by any locality: it is truly and fully exterritorial (Bauman 2001: 54)

Således er den nye globale elite ikke begrænset til et lokalt samfund, og samtidig forklarer Bauman at de søger et fællesskabsfri zoner. Den globale elite oplever geografisk forankret fællesskaber, som begrænsede for deres frihed. Derfor vælger den globale elite alle former for lokale fællesskaber fra. Heri ligger også en segregering af samfundets grupper, de som kan fravælge det lokale fællesskab og de som er afhængige af disse fællesskaber (Bauman 2001; Jørgensen 2008).

Et andet perspektiv på fællesskab i det moderne samfund er, at stedtilknytning til et geografisk afgrænset område er, ifølge Mike Savage, Gaynor Bagnall og Brian Longhurst, ikke længere er bundet til fællesskaber eller sociale relationer mellem beboerne. Den geografiske forankring og tilknytningen til et sted eller boligområde skyldes prestige af området (Savage, Bagnall og Longhurst 2005). Teoretikerne beskriver således;

This dialectical tension between distance and propinquity allows us to develop a theoretical account of “elective belonging” as a core feature of contemporary attachment to place. Belonging is not that of an individual to a fixed community rooted in place, but rather, one in which the place becomes valuable to the individual (Savage, Bagnall og Longhurst 2005: 80).

Heri ligger, at Mike Savage, Gaynor Bagnall og Brian Longhurst på baggrund af deres studier har udviklet et teoretisk perspektiv, som viser, at personers stedtilknytning ikke er bestemt ud fra sociale relationer og fællesskab, men er bundet til, om stedet bliver værdifuldt for den enkelte. Individet vælger at bo sammen med personer af samme støbning, som dem selv, og fællesskab med andre beboere er en blåstempling af ens boligområde (Savage, Bagnall og Longhurst 2005).

Indeed, elective belonging involves choosing a place to live among your own kind, with the result that having local friends becomes an endorsement of one’s place of residence (Savage, Bagnall og Longhurst 2005: 85).

I teoretikernes undersøgelser og teoriudvikling, da har de kun sjældent mødt individer, der er tilknyttet deres boligområde gennem et fællesskab med beboerne i dette område. I stedet er naboskaber kendetegnet ved en respektfuld afstand til ens naboer. Et tilhørsforhold er ikke nødvendigvis knyttet til et lokalt område, men kan sagtens være adskilt fra rummet, hvilke er tydeliggjort i nedenstående citat:

Within the tradition of community studies, belonging involves attachment to what is near you. It involves knowing other people in the area, being socially active in the neighbourhood, being embedded in ties of kin, and understanding local traditions and customs. We have not come across much evidence of this kind of belonging. People’s relationships with neighbours are organised around an ethic of respectful distance. Rather, belonging does not require people to

get involved in the local community, but rather evokes attachment to distant places (Savage, Bagnall og Longhurst 2005: 105).

Der er altså en konsensus bl.a. nutidige teoretikere, om at fællesskab har mistet sin tidligere betydning. I en moderne verden er der ikke plads til de lokale fællesskaber, da der sker en adskillelse af det sociale liv og det geografiske rum. Dette er teoretikernes standpunkt, men hvorvidt dette er en positiv eller problematisk udvikling er stadig til diskussion (Jørgensen 2008).

Det er dog ikke alle, som mener, at det lokale fællesskab i det moderne samfund har udspillet sin rolle. Anja Jørgensen har lavet empiriske studier af lokale fællesskaber i Aalborg Kommune og hendes resultater viser en anden konklusion. Hendes resultater viser, at lokale fællesskaber bl.a. opstår, hvis individerne i området føler et behov for et fællesskab eller hvis de provokeres til dette gennem konflikter og udefrakommende trusler mod boligområdet (Jørgensen 2008).

Der er således noget, der tyder på, at fællesskab ikke nødvendigvis er irrelevant at undersøge i et moderne samfund. Dette giver et afsæt til den følgende analyse af lokale fællesskaber i Aalborg Kommune.

7. HOVEDANALYSE

Dette kapital indeholder projekts analyse. Analysen er inddelt i to afsnit, hvoraf det første afsnit analyserer de lokale fællesskaber i forhold til geografisk lokaliteter. Dertil analyseres også individets bosætningsmønstre i forhold til dennes betydning for individets tilknytning til et lokalt fællesskab. I analysens anden del, der er fokus på, hvorledes individets livssituation i forhold til alder og børn har betydning for deres deltagelse i et lokalt fællesskab. Samtidig er der fokus på "den nye elites" grad af stedtilknytning gennem et lokalt fællesskab og dennes betydning for adskillelsen af det sociale liv og det geografiske rum.

Hensigten med denne analyse er at undersøge lokale fællesskaber i Aalborg Kommune. Fokus er på personers forskellige oplevelser at være en del et lokalt fællesskab i deres nuværende boligområde. Analysen er baseret på en større spørgeskemaundersøgelse, foretaget i februar-marts 2012, samt forskellige teoretiske perspektiver på byen, rummet, stedtilknytning og fællesskab.

Undersøgelsens overordnede problemstilling og hovedspørgsmål er følgende:

- **Hvordan og hvorfor fordeler tilknytning og fællesskabspræferencer, i forbindelse med bosætning, sig i Aalborg Kommune?**

Analysen undersøger og diskuterer flere underspørgsmål, som er beskrevet i tidligere kapitler, der skal belyse den overordnede problemstilling.

- Hvordan differentierer personers deltagelse i lokale fællesskaber i det geografiske rum?
- Har faktorer, som kendetegner det geografiske rum, betydning for tilknytning til et lokalt fællesskab i boligområdet?
- Udelukker et pulsende byliv og en aktiv deltagelse i de lokale fællesskaber?
- Har det en betydning for tilknytningen til et lokalt fællesskab, at individet aktivt og bevidst har søgt et fællesskab?
- Hvordan differentierer personers tilknytning til et lokalt fællesskab i forhold til deres nuværende livsforløb?
- Har personers uddannelsesniveau eller indkomstniveau betydning for, om de oplever at være en del af et lokalt fællesskab?

En yderlig redegørelse og forklaring af ovenstående underspørgsmål er beskrevet i afsnit 2.3.

7.1 Analyse part I

Fællesskab er hovedfokus for bysociologien i dens begyndelse, hvor Simmel og Wirth i deres teorier udtrykker bekymring for udviklingen af sociale relationer i storbyen. Herefter følger humanøkologien, hvori storbyen ikke ses som problematisk i forhold til fællesskab og nære sociale relationer. Storbyen skal ikke kun ses som en enhed, med som en mosaik af forskellige boligkvarterer og bydele, og disse har forskellige former af sociale relationer. Det er også muligt at finde de nære sociale relationer i byens mindre verdner og bydele. Wirth og Simmels teoretiske perspektiver er på flere parametre modsigende til humanøkologiens teoretiske perspektiv. Det er derfor interessant at undersøge disse teorier og deres relevans i det nuværende Aalborg Kommune. Formålet med denne del af analyse er at beskrive, hvordan personer i Aalborg Kommune deltager i et lokalt fællesskab, samt om der er forskel i personernes tilknytning til dette fællesskab.

Det lokale fællesskab er pr. definition geografisk forankret. Derfor er det vedkommende at undersøge, hvorvidt personer oplever fællesskab, samt i hvilken grad placeringen af det geografiske rum påvirker personers tilknytning til et lokalt fællesskab. Det overordnede fokus for analysen er, hvordan personer bosat i Aalborg oplever en tilknytning gennem fællesskab samt forskelle i denne fordeling.

Inden jeg undersøger forskellige gruppers oplevelse af at være en del af et lokalt fællesskab, da er det afgørende at undersøge, om der overhovedet er en forskel i, hvordan borgerne er tilknyttet et lokalt fællesskab, samt hvordan en sådan forskel kommer til udtryk. Jeg vil vide, hvordan personer oplever lokale fællesskaber i hele Aalborg Kommune, hvilket giver en grundlag for sammenligning, når jeg efterfølgende analyserer forskelle imellem mindre områder og byer i kommunen. I nedenstående frekvenstabel ses fordelingen af, i hvilken grad personer, mellem 18-79 år bosat i Aalborg Kommune, oplever et lokalt fællesskab i deres boligområde. Tallene er vægtet og opregnet, og det skyldes, at tallene skal være repræsentative for hele Aalborg Kommune.

		Total (vægtet og opregnet)	N (vægtet og opregnet)
I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?	I høj grad	25 %	38.783
	I nogen grad	35 %	53.640
	I mindre grad	28 %	42.815
	Slet ikke	12 %	19.101
	Ved ikke	0,3 %	391
Total		100 %	154.730

Der er flere interessante resultater i tabellen, som viser at der er en høj andel af personer, der føler, at de er en del af et lokalt fællesskab. Det er over halvdelen, som i nogen eller høj grad føler, at de er en del af et fællesskab i deres lokalområde. Dette er en høj andel i betragtningen af, at flere teoretikere mener, at de geografisk forankrede fællesskaber er ved at blive udfaset, og har mistet deres relevans. Resultaterne viser umiddelbart, at dette budskab ikke er nået ud til borgerne i Aalborg Kommune, som stadig oplever at være en del af et lokalt fællesskab.

Alle har svaret på spørgsmålet, og kun en meget lille andel på 0,3 procent har ikke formået at definere deres oplevelse af et lokalt fællesskab, og har svaret, at de ikke ved, i hvilken grad de er en del af et fællesskab i deres boligområde. Dette er en indikation på, at fællesskab er et begreb, som de fleste har en føling med samt kan tage stilling til.

I tabellens yderste kolonne ses antallet af personer, som procenttallet dækker over, men tallet stemmer ikke overens med antallet af respondenter i stikprøve. Dette er fordi, der er tale om opregnede og vægtede tal, som er udregnet på baggrund af den samlede stikprøve på 2058 respondenter.

I tabellen ses det, at 0,3 procent har svaret ved ikke, hvorefter disse i senere analyser bliver frasorteret, da det er så lille en gruppe. Samtidig viser tallene, at der er forskel på, om personer oplever at være en del af et fællesskab eller ej. Hver fjerde person oplever i høj grad at være en del af et fællesskab, mens 12 procent slet ikke oplever at være en del af et fællesskab i deres boligområde. Tabellen viser altså, at der er forskel i personers tilknytning til et fællesskab i deres boligområde. Faktisk er det en markant forskel, at nogle personer oplever en høj grad af fællesskab, mens andre overhovedet ikke er tilknyttet deres lokalområde gennem et fællesskab.

Grundlaget for den videre analyse er således, at der er forskel på, om personer er tilknyttet et lokalt fællesskab. Samtidig er der forskel på, i hvilken grad personer oplever at være en del af et lokalt fællesskab. I den videre analyse, vil jeg forsøge at forklare denne forskel. Derudover vil jeg forsøge at finde sammenhæng og mønstre i forhold til, hvilke grupper, der i højere grad er tilknyttet et lokalt fællesskab end andre grupper. Først vil jeg undersøge, hvordan geografiske lokaliteter påvirker personers oplevelsen af fællesskab i deres lokalområde. Med geografiske lokaliteter mener jeg bystørrelsen samt geografisk placering i kommunen.

Der er forskellige måder, at gribe en sådan analyse an. Simmel mener, at der er en distinkt forskel mellem storbyen og øvrige lokaliteter. Ligeledes mener Wirth, at byens størrelse er en bestemmende faktor i forståelsen af byens sociale liv, som han ligeledes ser som distinkt forskellig fra landsbyfællesskaberne. De to teoretikere mener samtidig, at der er klare forskelle i de sociale relationer, der findes i byerne. I storbyen er de sociale relationer overfladiske og er midler til et mål. Derimod er der tætte og nære relationer mellem beboerne i de øvrige byer og landsbyfællesskaber. Aalborg Kommune består af mange byer og landsbyer, og relativ til byerne i Aalborg Kommune, så er det kun en by, som jeg anser som en stor by, det er Aalborg, som i denne analyse også medregner Nørresundby. I forlængelse af Simmels og Wirth antagelse om, at storbyen er distinkt forskellig fra de øvrige og mindre byer, da vil jeg undersøge om dette er gældende i forhold til Aalborg og de øvrige byer i kommunen. Det skal dog pointeres, at disse teoretikere arbejdede med byer, som var betydelig større end Aalborg.

Jeg ved allerede, at der er forskel i personers tilknytning til et lokalt fællesskab, hvilket ikke umiddelbart er overraskende, men ud fra Simmel og Wirth teorier, er det relevant at undersøge om denne forskel optræder anderledes, når det undersøges i forhold til bystørrelsen.

I følgende tabel ses den geografiske betydning målt i forhold til bystørrelsen. Den viser, hvordan personers tilknytning til et fællesskab differentierer sig i forhold størrelsen på den by eller landsby personerne er bosat.

Tabel 7.2: Bystørrelsens betydning for oplevelsen af et lokalt fællesskab

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				Total	Kol. %
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke		
By størrelse	På landet eller i en mindre by med under 200	29 %	41 %	22 %	8 %	100 %	5 %
	Landsby ml. 200-500	38 %	36 %	20 %	6 %	100 %	4 %
	Mindre by ml. 500-2.000	34 %	34 %	24 %	8 %	100 %	8 %
	Mellemstor by ml. 2.000-5.000	31 %	38 %	24 %	6 %	100 %	13 %
	Større by ml. 5.000-10.000	31 %	37 %	23 %	10 %	100 %	11 %
	Aalborg	20 %	33 %	31 %	16 %	100 %	59 %
Total		25 %	35 %	28 %	12 %	100 %	100 %

Gammaværdi = 0,224. P-værdien = 0,000⁴

Resultaterne viser, at den geografiske lokalitet har betydning for personernes oplevelse af at være en del af et lokalt fællesskab. Den største forskel ses dog umiddelbart mellem Aalborg by og de øvrige byer samt landområder. Der er kun mindre forskelle mellem landområderne, de mindre byer og de større byer. Der er stadigvæk forskel mellem byerne udenfor Aalborg, men mønstret i tabellen er, at Aalborg by adskiller sig de øvrige byer. Dette stemmer overens med antagelserne fra Simmel og Wirth om, at storbyen er forskellig fra de mindre byer. Samtidig mener Simmel og Wirth også, at de sociale relationer i storbyen er præget af overfladiskhed og ligegyldighed, samt at tætte og nære relationer skal finde i de mindre byer. Dette ses ikke helt entydigt i resultaterne, der er stor andel i Aalborg, der oplever at være tilknyttet et lokalt fællesskab, og det er på trods af, at andelen er betydelig mindre end for de øvrige byer. Der er altså en klar forskel mellem personer bosat i Aalborg og de bosat i de øvrige byer, men samtidig oplever en stor andel generelt at være en del af et lokalt fællesskab. Dette antyder en tilstedeværelse af lokale fællesskaber i alle byer uanset størrelse, men at tilstedeværelsen ikke er lige så stor i Aalborg, som i de øvrige byer.

Det er dog svært at finde et mønster i forhold til forskelle mellem de øvrige byer. Der er et element, der er vigtig for fortolkningen af resultaterne, samt at finde et mønster, nemlig at 59 procent af personerne er bosat i Aalborg, mens under 5 procent er bosat i henholdsvis en landsby eller en by med under 200 indbyggere. Dette kan give et skævt resultat i forhold til at fortolke forholdet mellem disse bystørrelser. Når en gruppe udgør så stor en andel af den samlede andel, samt at der er grupper, der udgør en så lille andel, som 5 procent og 4 procent, da kan det påvirke gammaværdien. Derfor er der lavet yderligere to tabeller. I den første tabel er alle byer med under 10.000 indbyggere slået sammen til en variable, hvorved at andelen kommer op på 41 procent, og skævheden fra den

⁴ Missing 0,4 procent

tidligere tabel er elimineret. Samtidig kan tabellen tydeliggøre en forskel mellem Aalborg og de øvrige byer, som en samlede enhed. I den anden tabel, som opstilles, er Aalborg er frasorteret. Herved er det muligt at undersøge forholdet mellem de øvrige byer, uafhængigt af Aalborg, og derved undersøge, om der imellem de andre bystørrelser er forskel i forhold til, om personerne er tilknyttet et lokalt fællesskab.

Tabel 7.3: Bystørrelsens betydning for oplevelsen af et lokalt fællesskab

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				Total	Kol. %
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke		
By størrelse	Byer med under 10.000	32 %	37 %	23 %	8 %	100 %	41 %
	Aalborg	20 %	33 %	31 %	16 %	100 %	59 %
Total		25 %	35 %	28 %	12 %	100 %	100 %

Gammaværdi = 0,275. P-værdien = 0,000⁵

Ovenstående tabel viser, at forskellen mellem Aalborg og de øvrige byer er endnu tydeligere, når de øvrige byer, med under 10.000 indbyggere, ses som en enhed. Der er en moderat sammenhæng, som viser, at personer, der bor udenfor Aalborg by, i højere grad end personer bosat i Aalborg oplever at være tilknyttet et lokalt fællesskab.

Tabel 7.4: Bystørrelsens betydning for oplevelsen af et lokalt fællesskab

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				Total	Kol. %
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke		
By størrelse	På landet eller i en mindre by med under 200	29 %	41 %	22 %	8 %	100 %	12 %
	Landsby ml. 200-500	38 %	36 %	20 %	6 %	100 %	10 %
	Mindre by ml. 500-2.000	34 %	34 %	24 %	8 %	100 %	20 %
	Mellemstor by ml. 2.000-5.000	31 %	38 %	24 %	6 %	100 %	31 %
	Større by ml. 5.000-10.000	31 %	37 %	23 %	10 %	100 %	27 %
Total		32 %	37 %	23 %	8 %	100 %	100 %

Gammaværdi = 0,029. P-værdien = 0,000⁶

Ovenstående tabellen viser de samme tal, som i tabel 7.2, men med en helt ny gammaværdi samt andre kolonne procenter. Jeg ved allerede, at der er forskelle mellem de forskellige bystørrelser, og i hvilken grad personerne oplever fællesskab, men gammaværdien fortæller, at der ikke er nogen sammenhæng af betydning mellem variablene. I forhold til den generelle oplevelse af fællesskab i kommunen, som er vist i tabel 7.1, så oplever en højere andel af personerne i disse byer, i høj at være en del af et lokalt fællesskab. Svarmønstrene for alle bystørrelserne ligner hinanden, og afviger kun lidt i forhold til den totale svarfordeling. Enkelte tal skiller sig ud, der er 29 procent af personerne, som er bosat i en by med under 200 indbyggere, der i høj grad oplever at være tilknyttet et lokalt fællesskab, mens det samme gælder for 38 procent af personerne bosat i en landsby med

⁵ Missing 0,3 procent

⁶ Missing 0,3 procent

mellem 200 og 500 indbyggere. Dette er den mest markante forskel, og er faktisk også et meget interessant resultat. Det er i landsbyerne, at den største andel i høj grad oplever at være tilknyttet et lokalt fællesskab. Dette er i tråd med forestillingen om landsbyfællesskaberne, og de tætte relationer i landsbyerne, hvor alle kender alle. Derimod i byer med under 200 indbyggere eller på landet, oplever den laveste andel i høj grad at være en del af et lokalt fællesskab. Dette kan måske skyldes, at hvis personer er bosat på landet, så bor der ikke mange i deres boligområde, som de kan danne et fællesskab med. Der er dog en større andel, end det for hele kommunen, der i høj og nogen grad oplever at være en del af et lokalt fællesskab.

De tre tabeller viser, at personer bosat i Aalborg i mindre grad oplever at være knyttet til deres boligområde gennem et lokalt fællesskab end personer bosat udenfor Aalborg. Samtidig viser resultaterne, at over halvdelen af personerne, uanset hvor stor en by de bor i, oplever et lokalt fællesskab, enten i høj eller nogen grad. Samtidig viser den tredje tabel, at der ikke er nogen markante forskelle mellem byerne med under 10.000 indbyggere, og at der i disse byer ikke er noget mønstre i forhold til grad af tilknytning til lokale fællesskaber. Det er således Aalborg, der adskiller sig fra de øvrige byer i kommunen.

Disse resultater er i tråd med Wirth og Simmel, og deres teori om, at storbyen er distrikt forskellig fra de mindre byer og landsbyer, men resultaterne understøtter dog ikke deres antagelse, om at de tætte og nære relationer primært skal findes i de mindre byer og landsbyfællesskaber, mens sociale relationer i storbyen er præget af blaserthed og ligegyldighed. Hvor Simmel og Wirth antager, at nære og tætte relationer samt fællesskaber skal findes i de mindre byer, da disse ikke kan eksisterer i storbyen, da der er for mange sanseindtryk til at personer kan rumme sådanne relationer og lokale fællesskaber. Da viser analysens resultater et andet billede. Den største andel af personerne i Aalborg Kommune, der er mellem 18-79 år, oplever at de er en del af et lokalt fællesskab. Dette resultat er uafhængigt af byens størrelse. Således viser analysen, at lokale fællesskaber eksisterer i en stor by, som Aalborg. Det skal dog pointeres, at Aalborg kun kan betragtes, som en stor by og ikke en storby når der sammenlignes med resten af verdenen. Det er dog ikke relevant at sammenligne med storbyer i resten af verdenen, da jeg er interesseret i den danske udvikling, men det er relevant i forståelse af Simmel og Wirths teorier, da de beskæftigede sig med betydelige større byer.

Med udgangspunkt i de første resultater, da vil jeg undersøge de geografiske lokaliteter yderligt. Park og Burgess mener, modsat Simmel og Wirth, at byen består af mindre bydele og kvarter, samt at storbyen ikke nødvendigvis er distinkt forskellig fra øvrige lokaliteter. Dette vil jeg gerne undersøge nærmere. Det er muligt at undersøge fire bydele i Aalborg separat, ud fra mine variable i spørgeskemaet. Herved kan det undersøges, om der er forskelle mellem, hvordan personer i de fire bydele oplever at være en del af et lokalt fællesskab. De fire bydele er planområder, og der er indsamlet en repræsentativ stikprøve for hvert område. Dette betyder, at det er muligt at sammenligne de faktiske tal, og ikke de vægtede og opregnede tal. Stikprøverne er udtrykket således, at det er muligt at analysere hvert område enkeltvis samtidig med at de kan sammenlignes, da stikprøverne for de forskellige områder er nogenlunde lige store. Der er således ingen skævhed i fordelingen af disse fire grupper, hvilke sikre et bedre fortolknings grundlag.

I tabellen ses, hvordan personer i fire bydele i Aalborg by oplever et lokalt fællesskab i deres boligområde.

Tabel 7.5: Den geografiske betydning for oplevelsen af et lokalt fællesskab

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				N
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	
Områder	Midtbyen	13 %	25 %	36 %	25 %	239
	Nørresundby	27 %	38 %	22 %	13 %	212
	Vest Aalborg	31 %	37 %	25 %	7 %	208
	Øst Aalborg	24 %	36 %	32 %	8 %	215
Total		24 %	34 %	29 %	14 %	874

Chi = 68,411. df=9. P-værdien = 0,000

Chi-værdien kan ikke afviser, at de to variable er afhængige. Det kan dermed ikke afvises, at der er en sammenhæng mellem, i hvilken grad personen oplever at være en del af et fællesskab, og hvilket af de fire bydele vedkommende de er bosat i.

Tallene viser markante forskelle mellem de fire bydele, hvor Midtbyen og Vest Aalborg adskiller sig mest fra hinanden. Der er kun en lille andel af personerne, som bor i Midtbyen, der i høj grad oplever at være tilknyttet deres boligområde gennem et fællesskab. I Vest Aalborg er det modsatte tilfældet, da en høj andel oplever et lokalt fællesskab, og kun få oplever ikke at være en del af et lokalt fællesskab. Fordelingerne i de to bydele er klart forskellige fra hinanden i forhold til, i hvilken grad personerne er tilknyttet et lokalt fællesskab. Derimod ligner bydelene Nørresundby og Øst Aalborg hinanden på flere punkter, men der er dog en større andel af personerne i Nørresundby, som ikke oplever at være en del af et fællesskab end personerne i Øst Aalborg.

Resultaterne viser klare forskelle, men også nogle ligheder mellem de fire bydele i forhold til hvordan beboere er tilknyttet et lokalt fællesskab. I Midtbyen oplever over 60 procent slet ikke eller kun i mindre grad at være en del af et lokalt fællesskab, mens for de øvrige bydele kun gælder for 40 procent eller derunder. I Vest Aalborg oplever 31 procent i høj grad en tilknytning til deres boligområde, hvilket er den højeste andel af de fire bydele.

Tendenserne, der fremstår af tabellen, er at der er klare forskel mellem de fire bydele, hvilket er i tråd med Park og Burgess teori om, at byen består af forskellige verdner, der har forskellige roller og identiteter. Dette kan ses i forskellene mellem de fire bydele. Der er naturligvis andre faktorer, hvorved bydelene adskiller sig, men Park og Burgess teori kan altså anvendes i forhold til personers tilknytning til et lokalt fællesskab. Hermed kommer vi også et skridt videre i analysen af bystørrelse, der viste at Aalborg by adskilte sig. De næste resultater viser, at der også er forskelle i selve Aalborg by, og mellem beboere i de fire forskellige bydele i forhold til deres tilknytning til et lokalt fællesskab.

De fire bydele er administrative planområder, og måske kunne der findes yderlige forskelle, hvis områderne er mindre, samt at de er bestemt ud fra et bedre kendskab til boligområderne. Det er i denne pointe, at svagheden i fordeling af bydele fremstår. Bydelene er valgt på baggrund af administrative områder, som kommunen bruger i sine lokalplaner, kommunerammeplaner og

⁷ Missing 0,3 procent

kommuneplan. Det er ud fra disse, at områder er defineret og bestemt. Det er ikke fordi, at bydelene er bestemt ud fra disse kriterier eller fordi, at de er administrative områder, at problematikken opstår. Svagheden ligger i den præcise inddeling af områderne samt, at der kun kan analyseres på fire bydele. Gennem kendskab til byen, da ved jeg, at der er betydelig flere bydele og kvarterer, som har deres egne distinkte roller og identiteter indenfor Aalborgs bygrænser. Det er problematisk, at Midtbyen også inkluderer havnefront i Nørresundby. Nørresundby er en bydel i sig selv, og skal ikke sammenlignes med Aalborg. Selvom man måske ville definere Nørresundby, som en del af Aalborg, så er der klare meninger om dette for borgerne i disse bydele. Noget af det første man hører og lærer, når man flytter til Aalborg er, at bygrænsen går til Limfjorden, og at Nørresundby er en bydel for sig. Dette har også stor betydning for byområdet i forhold til Aalborg. Der er forskel i boligudbuddet og efterspørgslen på boliger i Aalborg og Nørresundby. Derfor er det ikke ideelt, at disse to byområder er blevet sat sammen, da de umiddelbart kan give forskellige og måske modsigende resultater.

Inddelingen af Øst og Vest Aalborg er også problematisk, da de dækker over flere forskellige bydele, som har forskellige karakter og udtryk. Øst Aalborg dækker over bydelene Vejgaard, Gug, Aalborg Øst og AUC-kvarteret. Disse bydele har vidt forskellige ry og beboersammensætning. Faktisk adskiller disse bydele sig markant fra hinanden, og det ville de sikkert også i forhold til oplevelsen af lokale fællesskaber, og derfor er det problematisk, at de er analyseret som en enhed, da det kan give et misvisende billede. I Vest Aalborg er problematikken den samme, hvor flere bydele, herunder Hasseris, Kærby, Skalborg og Dall Villaby, er blevet analyseret, som en bydel. Disse bydele har hver deres forskellige roller og udtryk, som bestemt også vil kunne komme til udtryk i deres tilknytning til deres boligområde igennem fællesskab.

De fire områder dækker altså over mange flere bydele og mindre kvarter, som har hver deres identitet og udtryk, og som alle differencer sig i forhold til hinanden i beboer-, boligsammensætning og flere andre faktorer. Dermed ikke sagt, at analysen af de fire administrative områder er irrelevant eller intetsigende. Analysen viser en klar forskel mellem områderne, men min pointe er blot, at forskellen ville være bedre udtryk i mindre bydele, som var bestemt ud fra byens egne og organisk bestemte grænser, og dens udvikling gennem de sidste mange år.

Analysen er dog stadig interessant, da den bekræfter Park og Burgess teori, om at byen ikke kan analyseres som en enhed, men at denne består af mange forskellige bydele og kvarter, som i forhold til fællesskab, adskiller sig fra hinanden.

Der er også seks andre planområder, der dækker over store områder af kommunen, hvor de tre områder dækker over de tidligere kommuner Sejlflod, Hals og Nibe Kommune. Disse områder dækker om både byer med under 10.000 indbyggere og landsbyer. Derfor kunne det være interessant, om der kunne være en geografisk forskel i forhold til, hvor i kommunen personerne er bosat. Jeg har tidligere undersøgt, om der er forskel i forhold til størrelsen på den by, som man er bosat i, hvilket ikke viser en særlig forskel eller en sammenhæng, men måske er der en forskel i forhold til, hvor i kommunen man er bosat. Jeg ved allerede, at der er klare forskelle mellem de seks planområder udenfor Aalborg by i forhold til bl.a. indkomst og uddannelse, og derfor kunne der sagtens også være en forskel i forhold til tilknytning til et lokalt fællesskab. Dette er vist i nedenstående tabel, som viser hvordan personer bosat i de seks planområder oplever at være tilknyttet et fællesskab i deres boligområde.

Tabel 7.6: Den geografiske betydning for oplevelsen af et lokalt fællesskab

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				N
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	
Områder	Nordområdet	36 %	36 %	22 %	5 %	205
	Sydvestområdet	38 %	40 %	17 %	5 %	191
	Sydøstområdet	32 %	39 %	23 %	6 %	189
	Sejlfjordområdet	34 %	40 %	19 %	8 %	198
	Halsområdet	32 %	40 %	20 %	8 %	196
	Nibeområdet	37 %	41 %	16 %	6 %	198
Total		35 %	39 %	30 %	6 %	1177

Chi = 8,730. df = 15. P-værdien = 0,891⁸

Resultaterne viser, at det ikke er muligt at afvise, at de to variable er uafhængige. Dermed er der ingen indikation på, at der er en sammenhæng mellem de to variable.

Tabellen viser heller ikke nogen særlige forskelle mellem de seks områder. Mellem 78-71 procent af personerne oplever i høj eller nogen grad at være en del af et fællesskab, og samtidig oplever mellem 8-5 procent slet ikke at være en del af et lokalt fællesskab. Der er altså mindre forskelle mellem områderne, men forskellene kan være tilfældige, og samtidig er de så små, at det ikke umiddelbart virker til, at der er nogen sammenhæng.

Der er således intet der tyder på, at hvis man er bosat udenfor Aalborg, at så påvirker den geografisk placering, hvordan personer oplever at være tilknyttet til et lokalt fællesskab. Der er ikke nogen markante forskelle, mellem hvordan personerne oplever lokalt fællesskab, og graden af dette i forhold til størrelsen på byen man bor i eller det geografiske område i kommunen man er bosat. Resultaterne viser altså, at områderne udenfor Aalborg er forholdsvis homogene i forhold til deltagelsen i lokale fællesskaber. Der er dermed en forholdsvis ens fordeling i, hvordan personer oplever at være tilknyttet et lokalt fællesskab, når de bor i områder og byer udenfor Aalborg. Dog adskiller Aalborg sig mere markant. Byen adskiller sig generelt fra de øvrige områder, men der er også klare forskelle imellem bydele i byen selv. Analysen af tallene stemmer på flere punkter overens med mine anvendte teorier samt tidligere undersøgelser.

Det er særligt interessant, at både Simmel og Wirth samt Park og Burgess har valide pointer i deres teorier. Der er en klar forskel mellem (stor)byen og de mindre byer og landsbyer i forhold til, i hvilken grad personerne, bosat der, er tilknyttet et lokalt fællesskab. Disse resultater er i overensstemmelse med Simmel og Wirths antagelser, om at storbyen er distinkt forskellig fra de øvrige lokaliteter. Det er dog ikke kun i landsbyerne og de mindre byer, at der er tætte og nære sociale relationer mellem indbyggerne. Der er også en stor andel af personerne, der oplever at være en del af et lokalt fællesskab i byen, det er dog mindre end personer bosat udenfor byen. Dermed er tendensen til tætte relationer gennem fællesskab større i de mindre byer, men de er stadig nærværende i Aalborg, hvilket ikke helt stemmer overens med Simmel og Wirths antagelser om de sociale relationer i byen. Dette kan skyldes, at byen ikke kan ses som en enhed, hvilket er Park og Burgess pointe. Der er klare forskel mellem de fire bydele i Aalborg. Personerne i de fire områder

⁸ Missing 0,3 procent

oplever i forskellig grad at være tilknyttet et lokalt fællesskab. Dermed er der nogle områder, hvor personer i højere grad oplever et lokalt fællesskab, end i andre områder. Hvis man undersøger byen i endnu mindre bydele, end de fire administrativt definerede områder, da vil man sikkert finde flere forskelle i personers stedtilknytning samt tilstedeværelsen af lokale fællesskaber.

Indtil nu har undersøgelsen vist, at hvor personer er bosat har betydning for, i hvilken grad de er tilknyttet et lokalt fællesskab. De geografiske områder adskiller sig ud fra andet end blot beliggenhed, jf. afsnit 3.1.1. Der er også større bosætningsforskelle. Det er interessant at undersøge, om bosætningsmønstre har betydning for, om personer oplever fællesskab, samt i hvilken grad de er knyttet til et lokalt fællesskab. Der er udvalgt to variable til at analysere dette: boligtype og ejerforhold. Disse er udvalgt med baggrund i, at variable differencer i de geografiske lokaliteter.

I nedenstående tabel analyseres forholdet mellem personernes nuværende boligtype og deres oplevelse af at være en del af et lokalt fællesskab.

Tabel 7.7: Forholdet mellem boligtype og lokale fællesskaber⁹

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				Total	Kol. %
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke		
Nuværende boligtype	Villa	32 %	38 %	24 %	6 %	100 %	48 %
	Etagebyggeri	15 %	29 %	34 %	22 %	100 %	35 %
	Rækkehus	34 %	42 %	17 %	6 %	100 %	11 %
	Andet ¹⁰	19 %	26 %	38 %	18 %	100 %	6 %
Total		25 %	35 %	28 %	12 %	100 %	100 %

Resultaterne viser flere interessante tendenser og forskelle. Det er især personer, som bor i rækkehus og villa, der i høj og nogen grad oplever at være en del af et lokalt fællesskab. Hvorimod personer, som bor i en etagebolig, i mindre grad oplever at være en del af et fællesskab end det er tilfældet for de øvrige boligtyper. Dermed ses det, at boligtypen, som personerne bor i, har betydning for deres tilknytning et lokalt fællesskab. Disse tendenser fortæller også en del om den geografiske forskel. Næsten alle beboede boliger i Midtbyen er etageboliger. I Øst Aalborg og Nørresundby er størstedelen af boligerne også etageboliger, men disse bydele har også en større andel af parcel/stuehuse, hvilket svarer til villa i denne analyse. Vest Aalborg adskiller sig den største andel af boligerne er parcel/stuehuse, mens også en større andel er etageboliger, jf. figur 3.2. Der er derfor klare forskelle i bosætningsmønstrene i bydele. I de seks områder udenfor Aalborg er der stor lighed i bosætningen. Her er hovedparten af de beboede boliger parcel/stuehuse. I områderne tættest på Aalborg by (Sydvestområdet, Sydøstområdet og Nordområdet) er mellem 20-27 procent af boligerne rækkehuse, mens det samme gælder for mellem 14-16 procent af boligerne i Seljflodområdet, Halsområdet og Nibeområdet, jf. figur 3.2. Sammenholdelse disse tal med resultaterne i ovenstående tabel er der klare sammentræf. Områder, hvor villaen er den dominerende boligtype, er samtidig de områder, hvor lokale fællesskaber er mest udbredt blandt beboerne. Derimod er områderne, hvor etageboligen er den dominerende boligtype, områder, hvor fællesskab i mindre grad er udbredt.

⁹ Missing 0,3 procent

¹⁰ Andet inkluderer Kollegie/ungdoms/studiebolig, Fritidshus, Plejehjem/plejebolig, Øvrig offentlig institution og andet

Dette er en interessant tendens, men er der andre boligforhold, som kan have betydning for tilstedeværelsen af lokale fællesskaber. I nedenstående tabel ses forholdet mellem personernes nuværende ejerforhold og deres oplevelse af at være en del af et fællesskab i deres boligområde.

Tabel 7.8: Forholdet mellem ejerforhold og lokale fællesskaber¹¹

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				Total	Kol. %
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke		
Nuværende ejerforhold	Ejerlejlighed	21 %	39 %	27 %	13 %	100 %	10 %
	Øvrig ejerbolig	32 %	39 %	23 %	6 %	100 %	49 %
	Andelsbolig	39 %	43 %	15 %	2 %	100 %	5 %
	Privat lejebolig	11 %	25 %	37 %	27 %	100 %	12 %
	Almen lejebolig	16 %	28 %	36 %	20 %	100 %	24 %
Total		25 %	35 %	28 %	12 %	100 %	100 %

I tabellen ses markante forskel mellem, hvordan personer, bosat i forskellige ejerforhold, oplever at være tilknyttet et lokalt fællesskab. Det ses, at øvrig ejerbolig og andelsbolig adskiller sig fra de andre ejerforhold ved, at personer i højere grad oplever at være en del af et lokalt fællesskab, end hvad der er tilfældet for de andre ejerforhold. Modsat oplever en stor andel af beboerne i en almen lejebolig samt i en privat lejebolig slet ikke at være en del af et lokalt fællesskab.

Et interessant ejerforhold er ejerlejligheden, der også dækker over personer bosat i en etagebolig, da denne er en lejlighed. Her ses det, at 21 procent i høj grad og 39 procent i nogen grad oplever at være en del af et fællesskab i deres boligområde. Sammenlignes, der til etageboligen, så er der en højere andel i ejerlejligheden, der oplever at være en del af et lokalt fællesskab end i etageboligen. Dette indikerer, at det ikke kun er boligtypen, der har betydning for, om personer oplever et lokalt fællesskab, men at ejerforhold også spiller en rolle. Dette viser også en geografisk adskillelse, da ejerforholdet, ligesom boligtypen, adskiller sig mellem de ti geografiske områder.

I Midtbyen udgør de private lejeboliger den største andel af de beboede boliger. I Nørresundby og Øst Aalborg, er det derimod de almene boliger, som udgør den størst andel. Dog udgør ejerboliger i Nørresundby og Øst Aalborg en næsten lige så stor andel, som de almene boliger. I Vest Aalborg er ejerboligen den mest dominerende, jf. figur 3.3. Der er igen en stor lighed i bosætningen i de seks områder udenfor Aalborg, hvor hovedparten af de beboede boliger er ejerboliger, hvilket dækker over både ejerlejlighed og øvrig ejerbolig. jf. figur 3.3.

Resultaterne har vist klare forskelle mellem, i hvilken grad personer er tilknyttet et lokalt fællesskab ud fra deres boligtype og ejerforhold. Personer, der bor i villaer og rækkehuse, oplever i højere grad at være en del af et fællesskab end personer i andre boligtyper. Samtidig er det personer, som bor i en ejerbolig eller andelsbolig, der i højere grad oplever at være en del af et fællesskab end personer i andre ejerforhold.

Resultaterne er i overensstemmelse med analyserne af den geografiske betydning. Personer, der bor i områder udenfor Aalborg by oplever i højere grad at være tilknyttet et lokalt fællesskab end personer, som bor i Aalborg. Samtidig er størstedelen af boligerne i disse områder, udenfor

¹¹ Missing 2,1 procent (Offentlig institution, Andet og Ved ikke er frasorteret)

Aalborg, ejerboliger og villaer. Disse bosætningsforhold er også her, hvor personer i højere grad oplever et fællesskab i deres boligområde end i ved andre boligforhold.

Det er dog ikke muligt at fastlægge, hvilke forhold der har størst betydning eller er den bestemmende faktor. Er den geografisk beliggenhed bestemmende for udbuddet af boliger i de forskellige område, eller er det boligudbuddet, der bestemmer karakteriseringen af de geografiske områder. Det er ikke muligt at bestemme, og jeg tror heller ikke, at det er så lige til. Jeg mener, at den geografiske placering og bosætningsmulighederne i geografiske områder er gensidig afhængige af hinanden og gensidig bestemmende for udviklingen af begge.

Undersøgelser har vist, at personer der bor i byen i mindre grad oplever at være en del af et fællesskab, hvilket denne undersøgelse også har vist. Men hvad skyldes dette, er det de mange aktiviteter og muligheder i byen, der udelukker en aktiv deltagelse i et lokalt fællesskab? Dette ønsker jeg at undersøge nærmere. Respondenterne er blevet spurgt ind til brugen af byen, hvor byen er blevet defineret for dem som: ”Byen du bor i eller den nærmeste by, der har de nævnte tilbud”. De er blevet spurgt ind til, hvorvidt de indenfor de sidste to måneder har gjort eller deltaget i følgende fem aktiviteter:

- været på museum/udstillinger
- været i biografen
- været i teatret, til opera, koncert eller andet
- været til en sportsbegivenhed, eller
- været på cafe

De fem spørgsmål er blevet slået sammen til en kategori, der måler hvor mange af disse aktiviteter de har deltaget i de sidste to måneder. I nedenstående tabel analyseres forholdet mellem graden af deltagelse i et lokalt fællesskab, og i hvilke udstrækning personerne indenfor de seneste to måneder har været på museum/udstilling, i biografen, i teater/opera/koncert, til en sportsbegivenhed eller på café.

Tabel: 7.9: Forholdet mellem deltagelse i byens aktiviteter og deltagelse i lokale fællesskaber

		Deltagelse i byens aktiviteter					Alle nej	Total
		Alle ja	4 ja	3 ja	3 nej	4 nej		
I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?	I høj grad	4 %	12 %	21 %	27 %	22 %	14 %	100 %
	I nogen grad	3 %	11 %	23 %	27 %	21 %	15 %	100 %
	I mindre grad	3 %	10 %	20 %	29 %	22 %	17 %	100 %
	Slet ikke	3 %	9 %	27 %	30 %	16 %	16 %	100 %
Total		3 %	11 %	22 %	28 %	21 %	15 %	100 %

Gamma = 0,025. P-værdien = 0,000

Der er kun 3 procent, som har deltaget i alle fem aktiviteter indenfor de sidste to måneder, mens 11 procent har deltaget i fire ud af de fem aktiviteter. Mere end hver femte (22 procent) har deltaget i 3 ud af de fem aktiviteter, mens 28 procent har deltaget i to af de fem. Desuden har 15 procent ikke deltaget i nogen af disse aktiviteter indenfor de sidste to måneder.

Resultaterne viser, at der ikke er en sammenhæng mellem graden af deltagelse i et lokalt fællesskab, og i hvilke grad personerne har været aktivt i bylivet ud fra de fem aktiviteter. Dette er et interessant resultat, da jeg havde en forventning om, at deltagelsen i byens aktiviteter, som minimum havde en eller anden betydning for oplevelsen af fællesskab. Det er ikke umiddelbart byens muligheder og aktiviteter, som gør at personerne ikke oplever at være en del af et fællesskab.

I forlængelse af denne analyse er det dog vigtigt, at være opmærksom på, hvad det præcist er, som tabellen og resultaterne viser. Den viser, at der ikke er nogen sammenhæng mellem, hvor mange af aktiviteterne, som personerne har deltaget i indenfor de seneste to måneder, hvilket for denne analyse er to måneder fra februar og marts og deres tilknytning til et lokalt fællesskab.

Det er udelukkende det, som analysen viser, og ikke om det er alle byens mange aktiviteter og muligheder, som udelukker en aktiv deltagelse i et lokalt fællesskab. Jeg undersøger kun disse fem aktiviteter, og i forhold til disse er der ingen sammenhæng. Dette kan også skyldes tidspunktet for indsamlingen. Det kan sagtens være, at resultatet havde været et andet, hvis undersøgelsen var foretaget i sommerperioden. Derfor viser resultaterne kun, hvordan sammenhængen ser ud for aktiviteter i november-januar.

7.2 Analyse part II

I perioden efter humanøkologiens opløsning begynder andre teoretiske perspektiver på bysociologien at fremkomme. Nu er fokus ikke længere på byen, som et selvstændigt analysefelt, men fokus er skiftet til rummet, og i forlængelse heraf det fysiske rums adskillelse til det sociale liv. Ifølge teorier, af Bauman og Castells, så sker der en segregering mellem individer i særlig grad i byerne, og denne skal ses i forhold til de geografisk forankrede fællesskaber. Der opstår en ny gruppe i samfundet, som betegnes som den globale elite, og disse opsøger ikke de lokale fællesskaber. Faktisk opfatter den globale elite de lokale fællesskaber, som en hindring for deres personlige frihed og udvikling. De personer, som oplever at være tilknyttet et lokalt fællesskab, de er, ifølge Bauman og Castells teoretiske perspektiver, afhængige af det lokale fællesskab. Denne afhængighed skal ses, som et udtryk for, at personerne mister deres frihed og mulighed for selvrealisering.

I forhold til, at jeg allerede har vist, at lokale fællesskaber trives i Aalborg Kommune, og at den største andel af personerne er tilknyttet i lokalt fællesskab, da vil jeg gerne undersøge, personers præference for det lokale fællesskab. I den andel del af analysen er fokus indledningsvis på, præferencen for fællesskab. Personer, der aktivt søger et fællesskab, hvordan er deres deltagelse i et lokalt fællesskab i forhold til personer, som ikke søger et lokalt fællesskab i deres boligområde. Er oplevelse af fællesskab et aktivt valg, og er det noget individet selv skal opsøge. Derudover vil jeg have fokus på, hvordan personers livssituation, her set i forhold til alder og antal børn, påvirker deltagelse i et fællesskab. Dernæst vil jeg undersøge, hvordan personernes socioøkonomiske status, her mål i forhold til uddannelsesniveau og bruttoindkomst, påvirker deres tilknytning til et lokalt fællesskab.

I nedenstående tabel undersøges det, om tilknytningen til et lokalt fællesskab er et bevidst valg, som individet tager, når det vælger sit boligområde. Der analyseres på forholdet mellem at have ønsket at bo i et område med et godt fællesskab, og hvorvidt personerne reelt oplever at være en del af at fællesskab.

Tabel 7.10: Forholdet mellem præferencen for fællesskab og deltagelse i lokale fællesskaber

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				Total	Kol. %
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke		
Jeg ville bo et sted med et godt naboskab/fællesskab¹²	Afgørende	64 %	28 %	8 %	0 %	100 %	5 %
	Meget vigtigt	47 %	38 %	13 %	2 %	100 %	17 %
	Vigtigt	28 %	45 %	24 %	4 %	100 %	35 %
	Mindre vigtigt	9 %	30 %	42 %	19 %	100 %	28 %
	Ikke vigtigt	13 %	23 %	30 %	34 %	100 %	15 %
Total		25 %	35 %	27 %	12 %	100 %	100 %

Gammaværdi = 0,532. P-værdien = 0,000¹³

Resultaterne viser, at der er en klar sammenhæng mellem disse to variable, således at personerne der prioriterede et boligområde med et godt fællesskab, de oplever også i højere grad at være en del

¹² Personer, som ikke er flyttet hjemmefra er ikke blevet stillet dette spørgsmål

¹³ Missing 0,5 procent

af et lokalt fællesskab i deres nuværende boligområde set i forhold til personer, som ikke prioriterende fællesskab, da de bosatte sig. Resultaterne viser, at hvis det var afgørende at bo et sted med et godt fællesskab, så oplever 97 procent i høj eller nogen grad at være en del af fællesskabet i deres boligområde. Derimod, hvis det ikke var vigtigt med et godt fællesskab, da man valgte sit boligområde, så oplever 41 procent, af disse personer, slet ikke at være en del af et fællesskab. Der er dog også modstridende resultater, hvor 11 procent i høj grad oplever at være en del af fællesskabet i boligområdet, selvom det ikke var vigtigt med et godt fællesskab, da de valgte deres boligområde. Samtidig oplever 8 procent, af personerne for hvem det var afgørende at bo et sted med et godt naboskab, kun i mindre grad at være tilknyttet deres boligområde gennem et lokalt fællesskab.

Dette er nogle meget interessante resultater. Jeg har allerede vist, at der er en sammenhæng mellem oplevelsen af fællesskab og geografiske lokaliteter samt bosætning. Nu kan jeg også se, at når man oplever at være en del af et lokalt fællesskab, så skyldes det i midlertidig også, at man aktivt har søgt det, da man bosatte sig. Det er således ikke kun udefrakommende faktorer, som virker til at have betydning for stedknytning og fællesskabsfølelsen i lokalområdet. Det er rigtig interessant, at analysen viser, at det er personerne selv, der aktivt er med til at bestemme, hvorvidt de ønsker at deltage i et fællesskab. Dette viser på, at det ikke udelukkende er de geografiske lokaliteter eller bosætningsmønstre, som har betydning for, om personer et tilknyttet et lokalt fællesskab. Samtidig viser resultaterne, at der er undtagelser, hvor personer, der ikke har søgt eller haft præference for fællesskab, i høj grad oplever det i dag i deres boligområde. Dette viser, sammen med de tidligere resultater, at hvor man har valgt at bosætte sig sagtens har betydning for om man oplever at være en del af et fællesskab. Dette er yderst interessant, at oplevelsen og deltagelse i lokale fællesskaber ikke altid er opsøgt bevidst.

Tidligere undersøgelser viser, at bosætnings- og flyttemønstre er påvirket af individets livssituation. Dertil kunne det være interessant at undersøge, om det samme er gældende i forhold til personernes tilknytning til et lokalt fællesskab. Derfor vil jeg undersøge, om personers oplevelse af at være tilknyttet et lokalt fællesskab er påvirket af deres alder, og hvorvidt de har børn samt antallet af børn. Jeg er klar over, at det er muligt at analysere individets livssituation gennem andre variable. Samtidig, at de valgte variable på nogle punkter har svagheder i forhold til fortællingen om individets livssituation. Dog mener jeg, at alder og børn har en særlig relevans i fortællingen om personers livsforløb også i forhold til bosætning, som er fokuset for analysen. Jeg analyserer de lokale fællesskaber i et bosætningsperspektiv, og her har alder og børn en stor betydning. Ifølge Thorkild Ærø's undersøgelse, jf. afsnit 2.2, så er der nogle overordnede flyttemønstre på det danske boligmarked. Han fremhæver en model, som viser, at individets bosætningsmønstre er påvirket af indkomst og husstandsforhold (Ærø 2001). Det første spring kommer, når personer vælger at flytte hjemmefra, hvilket gennemsnitlig sker i starten af 20'erne, hvilket typisk falder sammen med uddannelsesstart. Det er også heraf det næste spring kommer, da personerne ved endt uddannelse finder en ny bolig, som passer til ens nye behov. Dette sker bl.a. i forhold til etablering af familie. Når børnene så flytter hjemmefra, så sker der igen en udvikling i personers bosætningsmønstre. Det er dette mønster, som jeg vil undersøge i forhold til personers tilknytning til lokale fællesskaber, og hertil mener jeg, at alder og børn kan indfange denne udvikling på boligmarkedet.

I nedenstående tabel analyseres forholdet mellem personers alder, fordelt i syv intervaller, og i hvilken grad de oplever et lokalt fællesskab i deres boligområde.

Tabel 7.11: Alders betydning for tilknytningen til lokale fællesskaber

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				Total	Kol. %
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke		
Alders-grupper	17-24 år	14 %	21 %	35 %	30 %	100 %	17 %
	25-29 år	13 %	33 %	32 %	21 %	100 %	10 %
	30-39 år	25 %	36 %	28 %	11 %	100 %	16 %
	40-49 år	26 %	37 %	27 %	10 %	100 %	16 %
	50-59 år	31 %	42 %	24 %	3 %	100 %	16 %
	60-69 år	33 %	38 %	24 %	4 %	100 %	14 %
	70-79 år	35 %	38 %	23 %	5 %	100 %	10 %
Total		25 %	35 %	28 %	12 %	100 %	100 %

Gamma = -0,295. P-værdien = 0,000¹⁴

Resultaterne viser, at personernes alder påvirker, i hvilken grad de oplever et lokalt fællesskab. Tabellen viser en tendens til at jo ældre personen er, i jo højere grad oplever de at være en del af et fællesskab. Tabellen viser ikke en udvikling, men hvordan situationen ser ud lige nu, altså at de ældre generationer i højere grad oplever at være en del af et fællesskab i deres boligområde end de yngre generationer.

Det er i særlig grad de yngste mellem 17-24 år og 25-29 år, der ikke oplever at være en del af et fællesskab, mens det er de 60-69-årige og 70-79-årige, der i høj grad er tilknyttet et fællesskab. Der er således distinkte forskelle mellem aldersgrupperne. Ses dette i sammenhæng med de livssituationer, som normalvis præger disse generationer, da giver dette et spændende perspektiv på betydning af livsforløb for, om personer er tilknyttet et lokalt fællesskab. Unge typisk flytter hjemmefra i starten af tyverne, ofte i forbindelse med at de begynder at studere. Det er samtidig i 20'erne at man bliver færdig med sin uddannelse. I karakteriseringen af de yngre generationer, her de 17-29-årige, ses det altså, at de lige er kommet ud på boligmarkedet og er startet på en uddannelse, og samtidig afslutter de typisk også denne uddannelse i dette aldersinterval. Hovedparten af denne gruppe oplever slet ikke eller kun i mindre grad at være en del af et lokalt fællesskab.

De næste aldersgrupper kan karakteriseres ved etablering. Efter endt uddannelse begynder personer typisk at etablere sig, både på arbejdsmarkedet og måske også på familiefronten. Statistikken viser, at personer oftest får børn og bliver gift efter de er færdige med deres uddannelse. Der er forskel mellem de 30-39-årige og de yngre grupper i forhold til deres tilknytning til lokale fællesskaber. Denne gruppe oplever i betydelig højere grad at være tilknyttet et lokalt fællesskab end de 17-29-årige.

¹⁴ Missing 0,3 procent

Når personerne så har etableret familie efter 30'erne, så er de typisk mere fastetableret på boligmarkedet. De 40-49-årige og de 50-59-årige oplever i høj grad at være tilknyttet et lokalt fællesskab, hvor mellem 26-31 procent i høj grad føler sig, som en del af et lokalt fællesskab.

Når børnene så begynder at flytte hjemmefra, da sker der igen forandringer i personernes livssituation. Det vil typisk være når de er over 60 år, at alle børnene er flyttet hjemmefra. Det er også de to aldersgrupper, de 60-69-årige og de 70-79-årige, som i størst grad føler sig tilknyttet et lokalt fællesskab i forhold til de øvrige alderssegmenter.

Ud fra dette kan der ses nogle indikationer på, hvordan forskelle i livsforløbet kan have indflydelse på oplevelsen af fællesskab, men resultaterne viser kun, om alder har betydning for om personer oplever at være en del af et lokalt fællesskab.

Derfor undersøges det nu, om børn har betydning for, om personer er knyttet til et lokalt fællesskab. Hvorvidt personer har børn fortæller noget meget konkret om deres livssituation.

Tabel 7.12: Antallet af børns betydning for tilknytning til lokale fællesskaber

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				Total	Kol. %
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke		
Børn	Ingen børn	23 %	33 %	29 %	15 %	100 %	67 %
	1 barn	25 %	38 %	25 %	12 %	100 %	13 %
	2 børn	30 %	38 %	26 %	6 %	100 %	15 %
	3 børn eller flere	35 %	35 %	28 %	2 %	100 %	6 %
Total		25 %	35 %	28 %	12 %	100 %	100 %

Gamma = -0,164. P-værdien = 0,000¹⁵

Resultaterne viser en svag tendens til en sammenhæng mellem tilstedeværelsen af børn i husstanden, og hvorvidt personerne er tilknyttet et lokalt fællesskab. For personer, som ingen børn har, da gælder det, at 15 procent slet ikke oplever at være en del af et fællesskab. Der er kun en svag forskel i forhold til personer, som har et barn, hvoraf 12 procent slet ikke oplever at være en del af et fællesskab. Der er kun mindre forskelle i forhold til om man er en del af et lokalt fællesskab når man ingen børn har eller kun har et barn.

Forskellene bliver derimod større, når man har mere end et barn. Der er kun få, som slet ikke oplever at være en del af et fællesskab, når de har to eller flere børn. Generelt bemærkes det også, at oplevelsen af, i høj grad være en del af et fællesskab, gradvist stiger med antallet af børn. Forskellen er ikke stor i forhold til personer med ingen eller et barn, men resultaterne viser dog stadig, at der er forskel mellem de forskellige grupper. Personer med et eller ingen børn oplever i højere grad ikke at være en del af et lokalt fællesskab, end personer med to eller flere børn. Dette er et spændende resultat, der viser at børn har betydning for, i hvilken grad personer oplever at være en del af et lokalt fællesskab. Samtidig viser det, at det ikke kun er, hvorvidt personer har børn eller ej, der har betydning. Det har også betydning, hvor mange børn personen har. Det er først når personen har to eller flere børn, at forskellen bliver synlig. Forskellen er dog ikke markant og sammenhængen er også svag, så der er altså også andre faktorer, som har betydning.

¹⁵ Missing 0,3 procent

Nutidens teoretikere har argumenteret for, at der er kommet en adskillelse af de sociale relationer og det geografiske rum, og heraf de lokale fællesskaber. Flere af disse teoretikere mener, at det har betydet en ulighed mellem grupperne i samfundet. Fællesskab er ikke noget der tilstræbes af eliten i samfundet, der ser det som noget, der fratager dem deres frihed. Dette er et interessant perspektiv, som jeg vil undersøge nærmere. Teoretikerne ligger op til, at gruppen de globale eliter, er personer der er meget mobile, kendetegnet ved, at de er højt uddannede, og ved personer med høje indkomster. Derfor undersøges disse to variable nærmere.

I tabellen ses, hvordan personers uddannelsesniveau påvirker, i hvilken grad de oplever at være en del af et fællesskab i deres boligområde.

Tabel 7.13: Forholdet mellem personers uddannelsesniveau og deres tilknytning til et lokalt fællesskab

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				Total	Kol. %
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke		
Højest udd.niveau	Grunduddannelse	22 %	36 %	29 %	13 %	100 %	20 %
	Ungdomsuddannelse	19 %	26 %	34 %	22 %	100 %	15 %
	Erhvervsuddannelse	29 %	36 %	26 %	9 %	100 %	30 %
	Kort videregående udd.	30 %	33 %	26 %	11 %	100 %	9 %
	Mellemlang videregående udd.	25 %	39 %	26 %	11 %	100 %	20 %
	Lang videregående udd.	26 %	34 %	31 %	9 %	100 %	11 %
Total		25 %	35 %	28 %	12 %	100 %	100 %

$\Gamma = -0,075$. P -værdien = 0,000¹⁶

Resultaterne viser ingen umiddelbar sammenhæng mellem, i hvilken grad personer oplever at være en del af et fællesskab og personernes uddannelsesniveau. Derudover er der kun mindre forskelle mellem uddannelsesniveauerne. Det er personer med en ungdomsuddannelse, som deres højest fuldførte uddannelse, som skiller sig mest ud. Her oplever en stor andel ikke at være tilknyttet et lokalt fællesskab, og det er en markant større andel end for de øvrige uddannelsesniveauer. Derudover er der ikke de store udsving i personers tilknytning til et lokalt fællesskab i forhold til deres uddannelsesniveau. Det samme ses i gammaværdien, som viser ingen nævneværdig sammenhæng mellem de to variable.

Resultaterne stemmer ikke overens med antagelsen om at de højt uddannede ikke er tilknyttet geografiske lokaliteter eller ikke ser fællesskab som noget positivt. Faktisk oplever en høj andel af de højt uddannede med en mellemlang eller lang videregående uddannelse at være tilknyttet et lokalt fællesskab. Derudover er der en større andel med den høje uddannelse, som i høj grad oplever at være en del af et lokalt fællesskab end det er tilfældet for personer med en grunduddannelse eller en ungdomsuddannelse.

¹⁶ Missing 3 procent

I forhold til husstandsindkomst, så analyseres dette i forhold til personers oplevelse af at være en del af et lokalt fællesskab, i nedenstående tabel.

Tabel 7.14: Forholdet mellem husstandsindkomstniveau og tilknytningen til lokale fællesskaber

		I hvilken grad oplever du, at du er en del af et naboskab/fællesskab i dit nuværende boligområde?				Total	Kol. %
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke		
Husstandsindkomstniveau	Under 100.000 kr.	20 %	24 %	32 %	24 %	100 %	8 %
	100.000-199.999 kr.	15 %	36 %	27 %	21 %	100 %	19 %
	200.000-299.999 kr.	30 %	30 %	28 %	11 %	100 %	16 %
	300.000-399.999 kr.	24 %	30 %	31 %	15 %	100 %	14 %
	400.000-499.999 kr.	27 %	37 %	25 %	11 %	100 %	9 %
	500.000-599.999 kr.	30 %	38 %	27 %	5 %	100 %	10 %
	600.000+ kr.	30 %	29 %	19 %	8 %	100 %	24 %
Total		26 %	35 %	27 %	12 %	100 %	100 %

Gamma = -0,161. P-værdien = 0,000¹⁷

Resultaterne viser kun en svag tendens til en sammenhæng mellem personers husstandsindkomst, og i hvilken grad de oplever at være en del af et fællesskab. Det interessante er dog, at der er en svag tendens til, at personer med de højeste husstandsindkomster i højere grad føler sig som del af et lokalt fællesskab i deres boligområde, end personer med de laveste husstandsindkomster.

For personer med henholdsvis en husstandsindkomst på 500.000-599.999 kr. eller en på 600.000 kr. eller derover oplever en stor andel, i høj grad at være en del af et fællesskab. Dette gælder kun for 20 procent med en indkomst under 100.000 kr. og kun for 15 procent med en husstandsindkomst mellem 100.000-199.999 kr. Den omvendte tendens ses også, hvor knap hver fjerde af personerne med en husstandsindkomst under 100.000 kr. slet ikke oplever at være en del af et lokalt fællesskab, hvor det kun gælder for 5 procent med en husstandsindkomst på 500.000-599.999 kr. og for kun 8 procent med en på 600.000 kr. eller derover.

Dette er modstridende til antagelsen om at den globale elite eller de ressourcestærke personer ikke knytter sig til geografiske lokaliteter. Det er yderst interessant, at det faktisk er personer med de højeste indkomster, der i højere grad oplever at være en del af et fællesskab i forhold til personer med de laveste husstandsindkomster. Tendensen er dog kun svag og der er ikke store forskelle mellem de forskellige husstandsindkomstniveauer.

Det skal dog nævnes, at der er et højt missing i denne tabel, hvor 7 procent ikke har ønsket at oplyse deres husstandsindkomst og 4 procent kender den ikke. Dette er et betydeligt antal, som er faldet fra. Det er ikke muligt at vise, hvilke grupper i samfundet, der er faldet fra eller om det er grupper med en særlig husstandsindkomst. Det er dog ikke unormalt, at en større andel af stikprøven ikke ønsker at oplyse deres husstandsindkomst. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at resultaterne ikke nødvendigvis er repræsentativ for den samlede population.

Det er dog stadig nogle relevante resultater, da de viser, at husstande med høje indkomster også i høj grad oplever at være en del af et lokalt fællesskab. Dette på trods af flere teoretikers antagelse om, at denne gruppe ikke ønsker eller vil deltage i et lokalt fællesskab.

¹⁷ Missing 11 procent (heraf 7 procent, der ikke ønsker at oplyse deres indkomst og 4 procent ved ikke)

8. KONKLUSION

Analysens to dele har vist nogle interessante og overraskende resultater, som bliver yderligt diskuteret i denne konklusion. Jeg forsøger at holde de forskellige resultater og teoretiske perspektiver op mod hinanden, og samtidig at sammenligne dem til tidligere undersøgelser. Dette for at give et overblik over analysens resultater, og hvilke tendenser disse viser omkring personers tilknytning et fællesskab i deres lokalområde.

Dette projekt tog sit afsæt i en undersøgelsen foretaget af Kuben Management, der viser, at personers boligpræferencer differencer i Aalborg Kommune, og samtidig at personer har en forskellig oplevelse af lokale fællesskaber. Desuden viser tidligere undersøgelser og studier, at lokale fællesskaber kan være i opløsning. Den teknologiske udviklingsfremvækst har betydet, at der er opstået mange nye måder at kommunikere imellem personer i samfundet, også selvom man er adskilt af tid og rum.

Formålet med undersøgelse er at forklare og forstå de lokale fællesskabers plads og værested i det nye informationssamfund. Flere teoretikere, heriblandt Anthony Giddens, Zygmunt Bauman, Manuel Castells, Saskia Sassen og flere, mener at de lokale fællesskaber er blevet udkonkurreret af nye netværker og kommunikationsmuligheder.

Det lokale fællesskab er ikke længere et positivt bidrag til samfundet, men ifølge disse teoretikere, så anses de lokale fællesskaber, som påtvunget og samtidig uvedkommende for en ny gruppe i samfundet. Den globale elite betegner en gruppe af personer, der ikke er begrænset af deres fysiske omgivelser, men er mobile og i konstant bevægelser.

Denne gruppe anser de lokale fællesskaber, som en hindring for deres udvikling og udfoldelse. Følgelig fravælger gruppe fællesskaberne, mens personer, der er fastlåst til deres lokalområde, og dermed ikke umiddelbart kan bevæge sig frit, de er tvunget til at indgå i de lokale fællesskaber. Ved at indgå i sådan fællesskaber opnår de en sikkerhed, men samtidig begrænses de i deres personlige udfoldelse og selvrealisering.

En sådan udvikling for samfundet kan have store konsekvenser. De lokale fællesskaber har en klar rolle og funktion i samfundet, som ikke kan aftages af de nye former for kommunikationer eller ved fri bevægelse i samfundet. De lokale fællesskaber varetager flere vigtige funktioner i lokalsamfundet, såsom at forbygge indbrud samt hjælp til naboer. Derudover sikre de også fred og orden i lokalområdet. Dette er med til at spare samfundet for adskillige ressourcer og frigive disse til andre områder og servicen i det offentlige.

Det er med udgangspunkt i denne diskussion, samt Kuben Management, at projektet har sin oprindelse. Hovedproblemstillingen i projektet er som følger:

- **Hvordan og hvorfor fordeler tilknytning og fællesskabspræferencer, i forbindelse med bosætning, sig i Aalborg Kommune?**

Følgelig har jeg undersøgt tilstedeværelsen af lokale fællesskaber i Aalborg Kommune og samtidig, hvordan disse fordeler sig i forhold til forskellige bosætningspræferencer og personers livsforløb. I den første del af analysen, er der fokus på, hvilken betydning placeringen af geografiske lokaliteter har for, hvorledes personer er tilknyttet et lokalt fællesskab.

Det kan her konkluderes, at der generelt er en stor tilstedeværelse af lokale fællesskaber i Aalborg Kommune. Hovedparten, af de 17-79-årige i Aalborg Kommune, oplever en eller anden form for fællesskab i deres lokalområde. Der er dog en forskel i, i hvilken grad personerne er tilknyttet et lokalt fællesskab. Dette ses i forhold til flere forskellige variable, som viser, at tilknytningen bl.a. varierer i forhold til bystørrelse og bydele.

Det kan konstateres, at personer der bor i Aalborg i mindre grad føler sig tilknyttet et lokalt fællesskab end personer, der er bosiddende udenfor byen. Samtidig viser undersøgelsen, at Aalborg ikke kan analyseres som en enhed, da der er markante forskel mellem, hvordan personer bosat i forskellige bydele oplever at være knyttet til et lokalt fællesskab. Personer bosiddende i Midtbyen er kun i ringe grad tilknyttet lokale fællesskaber, mens personer bosiddende i Vest Aalborg i højere grad føler, at de er en del af et lokalt fællesskab.

I henhold til de teoretiske perspektiver om sociale relationer samt fællesskaber i storbyen og øvrige lokaliteter, så viser mine resultater, at teorien ikke endegyldig stemmer overens med virkeligheden. Georg Simmel, Ferdinand Tönnies og Louis Wirth mener, at de sociale relationer i storbyen og de øvrige lokaliteter udenfor byen er distinkt forskellig. Derimod mener Park og humanøkologien, at byen ikke kan analyseres som én enhed, da den er et produkt af flere forskellige bydele, som alle udvikler sig organisk. Byen kan ikke blot analyseres ud fra det fysiske rum, men den skal forstås som organisk enhed, der konstant er i udvikling.

Disse teoretiske perspektiver modsiger hinanden på flere punkter. Mine resultater viser dog, at begge teorier har en relevans i analysen af fællesskaber i Aalborg Kommune. Aalborg adskiller sig bestemt fra de øvrige byer og områder i kommunen, hvor en mindre andel oplever at være tilknyttet deres lokalområde gennem et fællesskab. Samtidig kan det konstateres, at Aalborg består af flere enheder og bydele, som kan analyseres og forstås, som selvstændige enheden i forhold til, hvorledes beboerne er tilknyttet et lokalt fællesskab. Dermed har de begge valide pointer, da Aalborg adskiller sig fra de øvrige byer, men samtidig adskiller bydelene i Aalborg sig fra hinanden.

Der er også bosætningsmæssige valg, der har betydning for, om personer er en del af et lokalt fællesskab. Mens personer, som bor i en villa eller et rækkehus i høj grad er tilknyttet et lokalt fællesskab, så er personer bosiddende i en etagebolig kun i ringe grad tilknyttet sådan et fællesskab. Derudover har ejerforhold også en betydning, da personer, som ejer deres bolig i højere grad oplever at være tilknyttet deres boligområde gennem et fællesskab, så er der en betydelig mindre andel, som oplever dette, såfremt de bor i en lejebolig.

Der er umiddelbart en sammenhæng mellem bosætning og de geografiske lokaliteter. I områderne, hvor tilstedeværelsen af lokale fællesskaber er ringe, da bor en stor andel i etageboliger og lejeboliger, mens i områder med en høj tilknytning til lokale fællesskaber, da bor hovedparten af personerne i en ejerbolig, og samtidig bor de primært i en villa.

Det er dog ikke klart, hvorledes det indbyrdes forhold mellem disse variable udspiller sig. Der er ofte et samspil mellem den geografiske lokalitet og boligudbuddet. Personer, som vælger at bosætte sig udenfor storbyen vælger ikke villaen fordi, det er den primære boligtype i disse områder. Det er

heller ikke sådan, at personer, som ønsker at bo i en villa, flytter udenfor byen, da hovedparten af villaer er beliggende her. Det er et samvirke af begge variable, hvor både området og boligen vælges samtidig. Derfor har både boligen og placeringen af denne en betydning for, hvordan personer er tilknyttet et fællesskab i deres lokalområde.

Et interessant og overraskende resultat er, at der ikke var nogen sammenhæng mellem deltagelsen i byens aktiviteter og tilbud, og hvordan personerne er tilknyttet et lokalt fællesskab. Ud fra tidligere undersøgelser, som Thorkild Ærø's undersøgelse "Boligpræferencer, boligvalg og livstil", der viser, at personer i Aarhus har en præference for privatliv og en lav præference for fællesskab. Deraf havde jeg en antagelse om, at bylivet havde en betydning for denne præference. Dette var dog ikke tilfældet.

I anden del af analysen er fokus på individets personlige karakteristika's betydning for, hvordan de oplever at være tilknyttet et lokalt fællesskab. Resultaterne viser, at personernes egen præference for fællesskab har stor betydning for, hvorvidt de oplever dette i deres boligområde. Dette er ikke umiddelbart overraskende, men det er det derimod, at flere personer, der ikke havde præference for et lokalt fællesskab oplever at være tilknyttet en sådan fællesskab. Samtidig oplever flere personer ikke at være tilknyttet et lokalt fællesskab selvom de prioriterede dette, da de valgte deres bolig. Der er således andre faktorer end det personlige og bevidste valg af fællesskab, der betinger, at personer er tilknyttet et lokalt fællesskab.

I forhold til personernes alder, så kan det konkluderes, at alder påvirker, hvordan personerne er tilknyttet lokalområdet gennem et fællesskab. Det kan konstateres, at de yngste aldersgrupper, de 17-24 år og de 25-29 år, kun i mindre grad er tilknyttet et lokalt fællesskab i forhold til de ældre generationer på 60 år og ældre, som i høj grad er tilknyttet et fællesskab. Dermed er der en tendens til, at jo ældre personen er, i jo højere grad er de tilknyttet et lokalt fællesskab.

Derudover har tilstedeværelsen af børn også en mindre betydning, hvor personer med to eller flere børn i højere grad oplever at være tilknyttet deres boligområde via et lokalt fællesskab end personer med færre eller ingen børn.

I forlængelse af diskussionen om adskillelsen af det geografiske rum og det sociale liv, da argumenterede flere af nutidens teoretikere for, at de lokale fællesskab har mistet sin betydning og ikke længere er relevant. Det er særligt den globale elite, der er mobil og ressourcestærk, som fravælger fællesskabet. Dette kan jeg dog ikke konkludere ud fra min analyse. Faktisk viser mine resultater en tendens til det modsatte. Personers uddannelse ingen betydning har for, hvordan de er tilknyttet et fællesskab i deres lokalområde. Derudover viser analysen, at personer med en høj husstandsindkomst i højere grad er tilknyttet et fællesskab i deres lokalområde end personer med en lav husstandsindkomst.

Disse resultater stemmer overhovedet ikke overens med teorien om, at de mobile og ressourcestærke i samfundet fravælger det lokale fællesskab. Det er et yderst interessant resultat, som viser, at fællesskabet stadig er yderst relevant i forståelsen af de sociale relationer, både i byen og i de mindre byer og på landet, og det også i forhold til højt uddannede og personer med høje husstandsindkomster.

Analysen viser, at studiet af de lokale fællesskaber er et komplekst og sammensat felt, hvor der ikke er nogen endegyldig forståelse eller forklaring af tilstedeværelsen af lokale fællesskaber, eller hvordan og hvorfor personer er tilknyttet disse i deres boligområder.

De lokale fællesskaber er i høj grad tilstede i Aalborg Kommune, men de fordeles forskelligt i kommunen ud fra flere forskellige variable, som også er i et gensidigt samspil med hinanden.

En grund til denne forskel skal måske findes i elementer, som ikke er indeholdende i denne analyse. Det er dog sikret, at der ikke kun er en faktor, som påvirker at personer er tilknyttet et lokalt fællesskab.

9. LITTERATURLISTE

Aalborg Kommune (2013): Aalborg Kommunes hjemmeside

https://www.aalborgkommune.dk/Om_kommunen/Byplanlaegning/Stoettet-byggeri-og-byfornyelse/Sider/ArkitekturBaeredygtighed.aspx

Aalborg Kommune (2012a): Aalborg Kommunes hjemmeside

http://www.aalborgkommune.dk/om_kommunen/landdistriktsudvikling/lokalsamfund/sider/oversigt-over-lokalsamfund.aspx

Aalborg Kommune (2012): *Aalborg i tal 2012*. Aalborg Kommune

Aalborg Universitet (2013): AAU i tal.

<http://www.tal.aau.dk/studerende/heltidsstuderende/bestand/>

Agresti, Alan og Barbara Finlay (2009): *Statistical Methods for the Social Sciences*. Pearson Prentice Hall, 4. udgave

Andersen, Hans Skifer (2010): *Når teltpælene rykkes op – Geografisk mobilitet i Danmark og dens årsager*. Center for Bolig og Velfærd 2010

Bauman, Zygmunt (1998): *Globalization – the human consequences*. Polity Press

Bauman, Zygmunt (2001): *Community – seeking safety in an insecure world*. Polity Press

Bauman, Zygmunt (2002): *Fællesskab – en søgen efter tryghed i en usikker verden*. København: Hans Reitzels Forlag

Bryman, Alan (2004): *Social Research Methods*. New York: Oxford University Press, 2 udgave

Castells, Manuel (1989): *The Information City – Information Technology, Economic Restructuring, and the Urban-Regional Process*. Basil Blackwell

Danmarks Statistik (2011): *Unge, der flytter 2010 – Befolkning og valg*. Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 243 – 26. maj 2011

Dansk Center for Byhistorie (2013): *Den moderne by 1840-2009*.

<http://www.byhistorie.dk/den-moderne-by/>

de Vaus, David (2002): *Surveys in Social Research*. London: Routledge

de Vaus, David (2005): *Research Design in Social Research*. London: SAGE Publications

Falk, Jørn (2007): "Ferdinand Tönnies" i; Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen (Red.)(2007): *Klassisk og moderne samfundsteori*. København: Hans Reitzels Forlag

Frederiksen, Birte Kloch (2006): "Ferdinand Tönnies – længslen efter fællesskab" i; Jacobsen, Michael Hviid; Mikael Carleheden og Søren Kristiansen (Red.)(2006): *Tradition og fornyelse – en problemorienteret teoriehistorie for sociologien*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

Jacobsen, Michael Hviid (2007): "Adaptiv teori – den tredje vej til viden" i; Antoft, Rasmus; Michael Hviid Jacobsen; Anja Jørgensen og Søren Kristiansen (Red.)(2007): *Håndværk og horisonter – Tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk Universitetsforlag

Jensen, Jan Møller og Thorbjørn Knudsen (2009): *Analyse af spørgeskemadata med SPSS – Teori, anvendelse og praksis*. Syddansk Universitetsforlag

Jensen, Ole. B. (2006): "Manuel Castells: Mellem globale strømme og lokal praksis – om identitet, nationalstat og den Europæiske Union i Manuel Castells' bidrag til globaliseringsanalyse" i; Jacobsen, Michael Hviid; Mikael Carleheden og Søren Kristiansen (Red.)(2006): *Tradition og fornyelse – en problemorienteret teoriehistorie for sociologien*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

Jørgensen, Anja (2011): "Samfundet som en (human) økologi – processer af vækst, stabilitet og forfald som sociologisk optik" i; *Sociologi i dag*, årgang 41, nr. 2/2011. Oslo: Novus Forlag

Jørgensen, Anja (2008): "Lokale fællesskaber i den senmoderne by" i; Dansk Sociologforening (2008): *Dansk sociologi nr. 3/19. årg. – november 2008*. København: Dansk Sociologforening

Jørgensen, Anja (2006): *Når kvarteret opdager sig selv*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

Jørgensen, Anja (2005): "Chicago-skolen – hverdagslivets modernisering" i; Michael Hviid Jacobsen og Søren Kristiansen (Red.) (2005): *Hverdagslivet – sociologier om det upåagtede*. København: Hans Reitzels Forlag

Kaspersen, Lars Bo (2007): "Anthony Giddens" i; Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen (Red.)(2007): *Klassisk og moderne samfundsteori*. København: Hans Reitzels Forlag

Kristiansen, Hans og Hans Skifter Andersen (2009): *Befolkningens boligønsker*. Center for Bolig og Velfærd – Realdania Forskning

Kuben Management (2012a): *Bosætningsmønstre og boligpræferencer i Aalborg Kommune – Del 2: Statistisk bosætningsanalyse – Bosætningsmønstre*.

Kuben Management (2012b): *Bosætningsmønstre og boligpræferencer i Aalborg Kommune – Del 3: Statistisk bosætningsanalyse – Typificering.*

Kuben Management (2012c): *Bosætningsmønstre og boligpræferencer i Aalborg Kommune – Del 4: Cameo-analyse – Geo-demografisk husstandsklassifikation.*

Kuben Management (2012d): *Bosætningsmønstre og boligpræferencer i Aalborg Kommune – Del 5: Spørgeskemabaseret analyse – Byområder.*

Kuben Management (2012e): *Bosætningsmønstre og boligpræferencer i Aalborg Kommune – Del 6: Spørgeskemabaseret analyse – Oplandsområder.*

Kuben Management (2012f): *Bosætningsmønstre og boligpræferencer i Aalborg Kommune – Del 7: Spørgeskemabaseret analyse – Alderssegmenter: De 17-29 årige og de 30-39 årige.*

Kuben Management (2012g): *Bosætningsmønstre og boligpræferencer i Aalborg Kommune – Del 8: Spørgeskemabaseret analyse – Alderssegmenter: De 40-59 årige og de 60-79 årige.*

Larsen, Christian Stenbak (2007): "Georg Simmel" i; Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen (Red.)(2007): *Klassisk og moderne samfundsteori.* København: Hans Reitzels Forlag

Nilsen Tine og Svend Kreiner (1999): *SPSS introduktion til databehandling og statistisk analyse.* København: Jurist- og Økonomiforbundets Forlag

Park, Robert E; Ernest W. Burgess og Roderick D. McKenzie (1984): *The City – Suggestions for Investigation of Human Behavior in the Urban Environment.* Chicago: The University of Chicago Press

Sassen, Saskia (2012): *Cities in a World Economy.* SAGE Publications, 4 udgave

Savage, Mike; Gaynor Bagnall og Brian Longhurst (2005): *Globalization and Belonging.* London: SAGE. Side 78-105

Saunders, Peter (1981): *Social Theory and the Urban Question.* Hutchinson & Co.

Simmel, Georg (1998): *Hvordan er samfundet muligt? Udvalgte sociologiske skrifter.* København: Gyldendal

Statistikbanken (2012a): *Tal fra "FOLK1: Folketal den 1. i kvartalet efter kommune, køn, alder, civilstand, herkomst, oprindelsesland og statsborgerskab".* Danmarks Statistik

Statistikbanken (2012b): *Tal fra "BEF44: Folketal 1. januar efter byområde".* Danmarks Statistik

- Statistikbanken (2012c): *Tal fra "ARE207: Areal fordelt efter kommune/region"*. Danmarks Statistik
- Statistikbanken (2012d): *Tal fra "FOD11: Gennemsnitsalder for fødende kvinder og nybagte fædre"*. Danmarks Statistik
- Statistikbanken (2012e): *Tal fra "VIE1: Gennemsnitsalder for viede mænd og kvinder i vielser mellem to af forskelligt køn"*. Danmarks Statistik
- Tonboe, Jens (1993): *Rummets sociologi*. Akademisk Forlag
- Tonboe, Jens (2006): "Georg Simmel: Det sociale rumlighed" i Jacobsen, Michael Hviid; Mikael Carleheden og Søren Kristiansen (Red.)(2006): *Tradition og fornyelse – en problemorienteret teorihistorie for sociologien*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag
- Tönnies, Ferdinand (1932): *Innledning til sociologien*. Oslo: Fabritius & sønners forlag
- Tönnies, Ferdinand (1964): *Community and society*. The Michigan State University Press
- Wirth, Louis (2005): "Urbanism as a way of life" i; Jan Lin og Christopher Mele (Red.)(2005): *The urban sociology reader*. New York: Routledge
- Ærø, Thorkild (2001): *Boligpræferencer, boligvalg og livsstil*. By og Byg Statens Byggeforskningsinstitut

10. BILAG

10.1 Spørgeskema

Se vedlagt Cd-rom

10.1.1 Dokumentation fra Danmarks Statistik

Se vedlagt Cd-rom

10.2 Kommuneplan områdeinddeling

Se vedlagt Cd-rom